

Zarejestrowano w Biurze Rady
w dniu 2 września 2021 r. o godz. 11:00

**Uchwała Nr/...../.....
Rady Powiatu w Oświęcimiu**

z dnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Oświęcimskiego na lata
2021-2026”.**

Na podstawie art. 19 ust 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2020 poz. 1876 ze zm.), art. 9 ust.1 pkt 1) ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 1100 ze zm.). Rada Powiatu uchwała, co następuje:

- § 1.** Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2.** Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Oświęcimiu.
- § 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
DLA POWIATU
OŚWIĘCIMSKIEGO
NA LATA 2021-2026

Spis treści

I.	Wprowadzenie	4
1.	Metodyka opracowywania Strategii.....	5
2.	Uwarunkowania formalne opracowania Strategii	8
3.	Spójność z dokumentami strategicznymi	11
3.1.	Dokumenty europejskie	11
3.2.	Dokumenty krajowe	12
3.3.	dokumenty regionalne	13
II.	Charakterystyka Powiatu	14
1.	Położenie i demografia	14
2.	Rynek pracy	19
3.	Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne.....	21
4.	Gospodarka mieszkaniowa i komunalna	26
5.	Kultura, sport i rekreacja.....	28
6.	Edukacja.....	30
7.	Ochrona zdrowia	39
8.	Bezpieczeństwo publiczne.....	41
9.	Działalność organizacji pozarządowych	42
10.	Pomoc społeczna	43
10.1.	Pomoc społeczna w gminach powiatu oświęcimskiego	46
10.2.	Powiatowe centrum pomocy rodzinie w Oświęcimiu	51
III.	Część diagnostyczna	54
1.	Bezrobocie, promocja zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy	54
2.	Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba.....	64
2.1.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności.....	67
2.2.	Rehabilitacja zawodowa i społeczna Osób z niepełnosprawnością	68
3.	Uzależnienia	71
4.	Przemoc w rodzinie.....	79

5.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	87
6.	Problemy związane z zapewnieniem opieki dzieciom pozbawionym opieki rodziców	92
7.	Starzenie się społeczeństwa	98
8.	Przestępczość.....	103
9.	Analiza SWOT.....	106
IV.	Część programowa	110
1.	Misja i cele Strategii.....	110
2.	Cel strategiczny i cele operacyjne	110
3.	Zakładane rezultaty realizacji Strategii.....	125
4.	System wdrażania Strategii	126
5.	System aktualizacji Strategii.....	127
6.	Plan komunikacji społecznej dokumentu	128
7.	Monitoring i ewaluacja.....	128
8.	Ocena ryzyka.....	130
V.	Wnioski i podsumowanie	131
VI.	Bibliografia	133
VII.	Spis rysunków, wykresów i tabel	134

Wykaz skrótów:

OPS - Ośrodek Pomocy Społecznej

PCPR - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

POIK - Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej

NGO - (ang. non-government organization) - organizacja pozarządowa

PFRON - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PZON - Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

NFZ - Narodowy Fundusz Zdrowia

POZ - Podstawowa Opieka Zdrowotna

PUP - Powiatowy Urząd Pracy

GUS - Główny Urząd Statystyczny

G/MKRPA - Gminna/Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN - Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA - Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI - Zespół Interdyscyplinarny

KPP - Komenda Powiatowa Policji

CIS - Centrum Integracji Społecznej

UTW - Uniwersytet Trzeciego Wieku

PPP - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

I. WPROWADZENIE

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX wieku były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Powiatu. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Powiatu, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową zawierającą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- bezrobocie,
- niepełnosprawność, długotrwałe lub ciężkie choroby,
- uzależnienia,
- przemoc w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- problemy związane z zapewnieniem opieki dzieciom pozbawionym opieki rodziców,
- starzenie się społeczeństwa,
- przestępczość.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

1. METODYKA OPRACOWYWANIA STRATEGII

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć powiat do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Powiatu w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania powiatu w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Powiatu, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

Obligatoryjny charakter strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy powiatu i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Spójna wizja powiatu w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność strategii rozwiązywania problemów społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy Powiatu z Organizacjami Pozarządowymi, Program Rozwoju Pieczy Zastępczej, Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością, Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Program Profilaktyczny w Zakresie Udzielania Specjalistycznej Pomocy oraz Promowania i Wdrażania Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku Do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą oraz Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Mieszkańców obliuguje podmioty odpowiedzialne za opracowanie Strategii i ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału powiatu w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

³ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

LP.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Powiecie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemów i głównych potrzeb jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych i trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń powiatu jest Analiza SWOT, wskazująca na jego mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.
2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży powiat za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wyszczególnienie głównych obszarów problemowych występujących na terenie powiatu. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła finansowania, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi narzędzie, które służy instytucjom samorządowym i organizacjom pozarządowym w wspieraniu oraz wzmacnianiu potencjału społeczności lokalnej. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców i pracowników instytucji publicznych. Włączenie ich w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się *partycypacją społeczną*, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne oraz badania diagnozujące zagrożenia lokalne i potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do wykorzystania jej potencjału.

2. UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurydyczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920), która w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych powiatu o charakterze obligatoryjnym należy „opracowanie oraz realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78. poz. 483 z późn. zm.),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA

ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA

ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),

5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2085),
6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 508 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
9. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 291),
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.),
12. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023,
13. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 38),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 305),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 217).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.).

3. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju oraz Regionu. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

3.1. Dokumenty europejskie

„Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młódzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;

- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

3.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)**, będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem. Jej głównym celem jest „tworzenie warunków dla wzrostu dochodów Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”.
- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**, która jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Kładzie ona nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. Krajowa Strategia proponuje rozwiązania służące operacjonalizacji celów polityki regionalnej, a wraz z usprawnieniem mechanizmów i narzędzi koordynacji interwencji publicznej, szczególną wagę w systemie realizacji poświęca projektom strategicznym.

⁵ Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest „rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia”⁶. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
 1. Wzrost zatrudnienia.
 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
 5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
 1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
 2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
 3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.
- **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020** uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. Program obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

3.3 Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026 są: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 oraz Strategia Rozwoju Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2030.

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

II. CHARAKTERYSTYKA POWIATU

1. POŁOŻENIE I DEMOGRAFIA

Powiat oświęcimski położony jest w zachodniej części województwa małopolskiego, w sąsiedztwie powiatów: chrzanowskiego, wadowickiego, bielskiego, pszczyńskiego, bieruńsko-łędzińskiego oraz miasta Jaworzna. Powierzchnia powiatu obejmuje 406 km², a jego siedzibą administracyjną jest miasto Oświęcim.

Rysunek 1. Mapa powiatu oświęcimskiego

Źródło: <https://polska.fandom.com>

W skład Powiatu wchodzi 5 miast, które podzielone zostały na łącznie 9 gmin, w tym jedna gmina miejska - Oświęcim, 4 gminy miejsko-wiejskie - Brzeszcze, Chelmek, Kęty, Zator oraz 4 gminy wiejskie - Osiek, Oświęcim, Polanka Wielka i Przeciszów. Przez powiat oświęcimski przebiega rozbudowana sieć połączeń drogowych krajowych i wojewódzkich pozwalających na dogodne połączenie komunikacyjne z innymi częściami województwa i Polski.

Pod względem powierzchni największą część Powiatu stanowi gmina miejsko-wiejska Kęty - jej obszar zajmuje 76 km². Na drugim miejscu pod względem powierzchni znajduje się gmina wiejska Oświęcim (75 km²), natomiast na trzecim gmina Zator (51 km²). Najmniejszą gminą tworzącą powiat oświęcimski jest Polanka Wielka, której obszar zajmuje niespełna 6% powierzchni (24 km²). Nieznaczny obszar Powiatu zajmują lasy i grunty leśne, które obejmują 10 174 ha, czyli 13,7% powierzchni.

Tabela 2. Powierzchnia gmin znajdujących się na terenie powiatu oświęcimskiego

gmina	powierzchnia w km ²	obszar powiatu (w %)
Kęty	76	19
Oświęcim	75	18
Zator	51	13
Brzeszcze	46	11
Osiek	41	10
Przeciszów	35	9
Miasto Oświęcim	30	7
Chełmek	27	7
Polanka Wielka	24	6

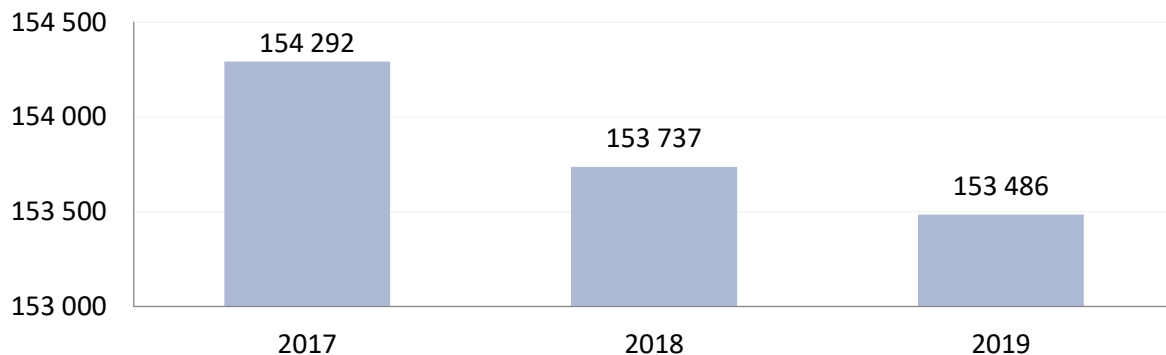
Źródło: <https://polska.fandom.com>

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Powiat oświęcimski zamieszkuje 153 486 osób (stan na 31.12.2019 roku). Na przestrzeni ostatnich lat liczba mieszkańców zmniejszyła się o 806 osób, czyli o 0,5% (w stosunku do 2017 roku). Szczegółowe dane statystyczne przedstawia wykres nr 1.

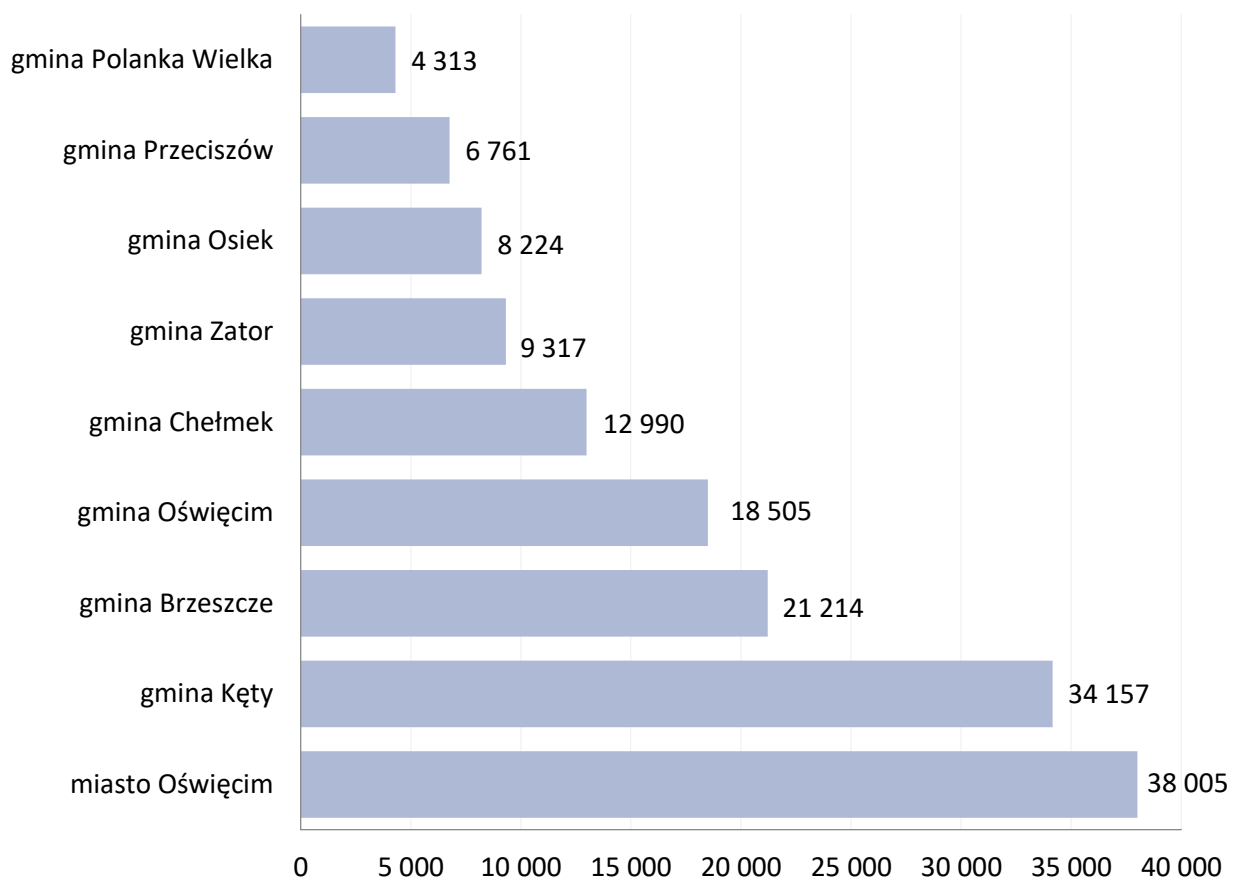
Wykres 1. Liczba mieszkańców powiatu oświęcimskiego w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując populację Powiatu z podziałem na poszczególne gminy widzimy, że jej największą część zamieszkuje miasto Oświęcim (38 005 mieszkańców) oraz gminę Kęty, która liczy 34 157 osób. Na trzecim miejscu znajduje się gmina Brzeszcze z zamieszkującymi ją 21 214 osobami, natomiast na czwartym gmina wiejska Oświęcim - na jej obszarze mieszka 18 505 osób. Najmniejsza liczba mieszkańców zamieszkuje gminę Polanka Wielka (4 313 osób).

Wykres 2. Liczba mieszkańców powiatu oświęcimskiego w podziale na gminy w 2019 roku

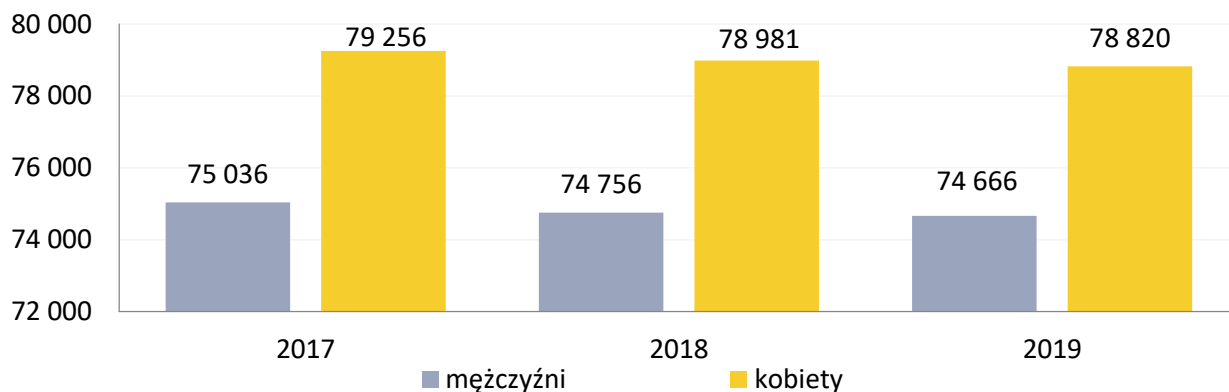

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Liczba ludności Powiatu jest zróżnicowana pod względem płci - na jego terenie zamieszkuje 74 666 mężczyzn, którzy stanowią 48,6% populacji oraz 78 820 kobiet (51,4%). Współczynnik feminizacji w powiecie wynosi 106, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 106 kobiet.

Wykres 3. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących powiat oświęcimski na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w Powiecie ujemny i wynosi -177 (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -1,15 na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni lat 2017-2019 przyrost naturalny na terenie Powiatu był zawsze ujemny. Najniższy odnotowany został w 2018 roku (-249), natomiast najwyższy w 2017 roku, kiedy wynosił -98.

Tabela 3. Przyrost naturalny w powiecie oświęcimskim na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
urodzenia żywe	1 528	1 397	1 504
zgony	1 626	1 646	1 681
przyrost naturalny	-98	-249	-177

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największy przyrost naturalny na 1000 ludności w 2019 roku odnotowany został w gminie Polanka Wielka, gdzie przyjął wartość dodatnią i wyniósł 2,79, z kolei najniższą wartość współczynnika odnotowano w mieście Oświęcim, gdzie kształtował się na poziomie -4,38. Szczegółowe dane dotyczące przyrostu naturalnego na 1 000 ludności w poszczególnych gminach na terenie powiatu oświęcimskiego zostały zaprezentowane na kolejnym wykresie.

Tabela 4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach należących do powiatu oświęcimskiego w 2019 roku

gmina	przyrost naturalny na 1000 ludności
Miasto Oświęcim	-4,38
Brzeszcze	-2,40
Chełmek	-1,54
Przeciszów	-1,33
Zator	-0,11
Oświęcim	0,11
Osiek	1,09
Kęty	1,40
<i>Polanka Wielka</i>	2,79

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Struktura ludności w powiecie oświęcimskim według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 15,0% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym - do 14 roku życia;
- 62,6% mieszkańców Powiatu jest w wieku produkcyjnym - dla kobiet jest to między 15-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 15-64;
- 22,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym - dla kobiet jest to 59 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Poniższa tabela przedstawia udział ludności według ekonomicznych grup wieku w powiecie oświęcimskim. Na przestrzeni lat 2017-2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym (o 1,1 pp.) i nieznaczny wzrost osób w wieku przedprodukcyjnym (o 0,2 pp.) w ogólnej liczbie ludności. Jednocześnie można zauważyć, że odsetek osób w wieku produkcyjnym spadł - na przestrzeni lat 2017-2019 o 1,3 pp.

Tabela 5. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w powiecie oświęcimskim w latach 2017-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	14,8	14,8	15,0
wiek produkcyjny	63,9	63,3	62,6
wiek poprodukcyjny	21,3	21,9	22,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2019 roku zarejestrowano 1 518 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 1 652 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych było dla powiatu oświęcimskiego ujemne i wyniosło -134. Z kolei w tym samym roku odnotowano 46 zameldowań z zagranicy oraz 6 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 40. Na przestrzeni omawianych lat można zaobserwować wahania wartości salda migracji wewnętrznych i jednocześnie ciągły wzrost wartości salda migracji zagranicznych.

Tabela 6. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w powiecie oświęcimskim w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
saldo migracji wewnętrznych	-190	-259	-134
saldo migracji zagranicznych	11	30	40

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

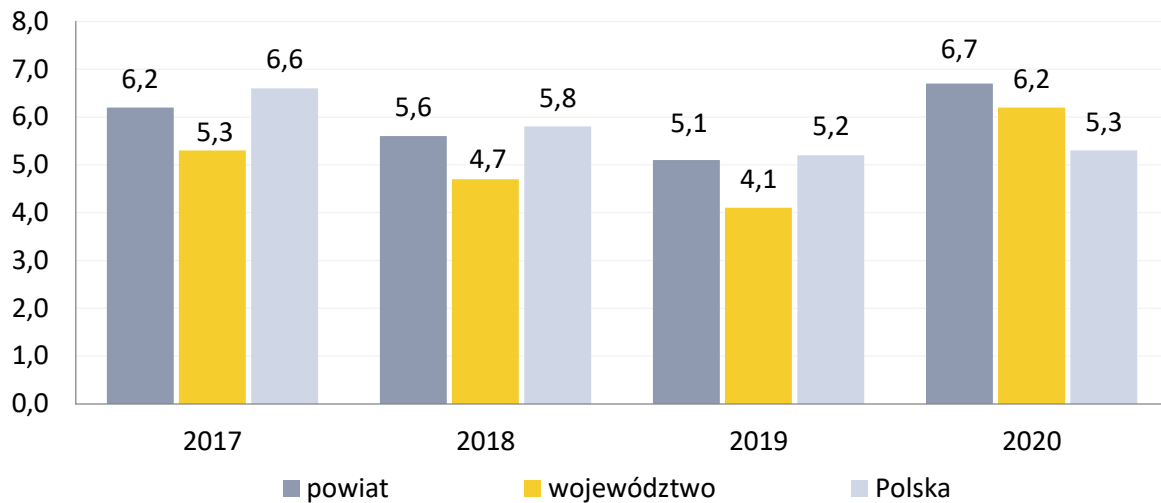
2. RYNEK PRACY

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Kolejny wykres przedstawia wartość stopy bezrobocia w powiecie oświęcimskim, województwie małopolskim oraz w całej Polsce. W 2020 roku wynosiła ona w powiecie 6,7%, a więc była wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie (6,2%) i w kraju (5,3%). Na przestrzeni lat 2017-2019 stopa bezrobocia w powiecie oświęcimskim uległa zmniejszeniu (o 1,1 pp.), podobnie jak ma to miejsce w całym województwie i w Polsce. W 2020 roku nastąpił jej nagły wzrost - w porównaniu do roku ubiegłego na poziomie Powiatu kształtował się na poziomie 1,6 pp. Sytuacja w powiecie oświęcimskim pozostaje wciąż mniej korzystna niż w regionie i całym kraju.

Wykres 4. Stopa bezrobocia w powiecie oświęcimskim na przestrzeni lat 2017-2020 w porównaniu do województwa małopolskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w powiecie oświęcimskim na 1 000 mieszkańców pracowały 204 osoby⁷. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 31 305.

Barometr zawodów to jednoroczna prognoza sytuacji w zawodach. Barometr dzieli zawody na trzy grupy: deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe. Zawody deficytowe to takie, w których liczba wolnych miejsc pracy jest większa niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej pracodawcom znaleźć kandydatów do pracy). Zawody zrównoważone to te, w których liczba wolnych miejsc pracy jest zbliżona do liczby osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców. Zawody nadwyżkowe, w których liczba wolnych miejsc jest mniejsza niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej osobom poszukującym pracy znaleźć zatrudnienie).

Wśród zawodów maksymalnie deficytowych na terenie powiatu oświęcimskiego w I półroczu 2019 roku znalazły się następujące profesje: operatorzy maszyn i urządzeń do obróbki drewna, położne, audiofonolodzy i logopedzi oraz hodowcy drobiu. Wśród grupy zawodów maksymalnie nadwyżkowych znajdowali się: technicy technologii chemicznej i pokrewni, kaletnicy, rymarze i pokrewni, pracownicy usług ochrony, intrologatorzy i pokrewni, dziennikarze, sztyldziarze, grawerzy, zdobnicy szkła i pokrewni, kierownicy biura, a także kontrolerzy procesów w przemyśle chemicznym⁸.

⁷ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

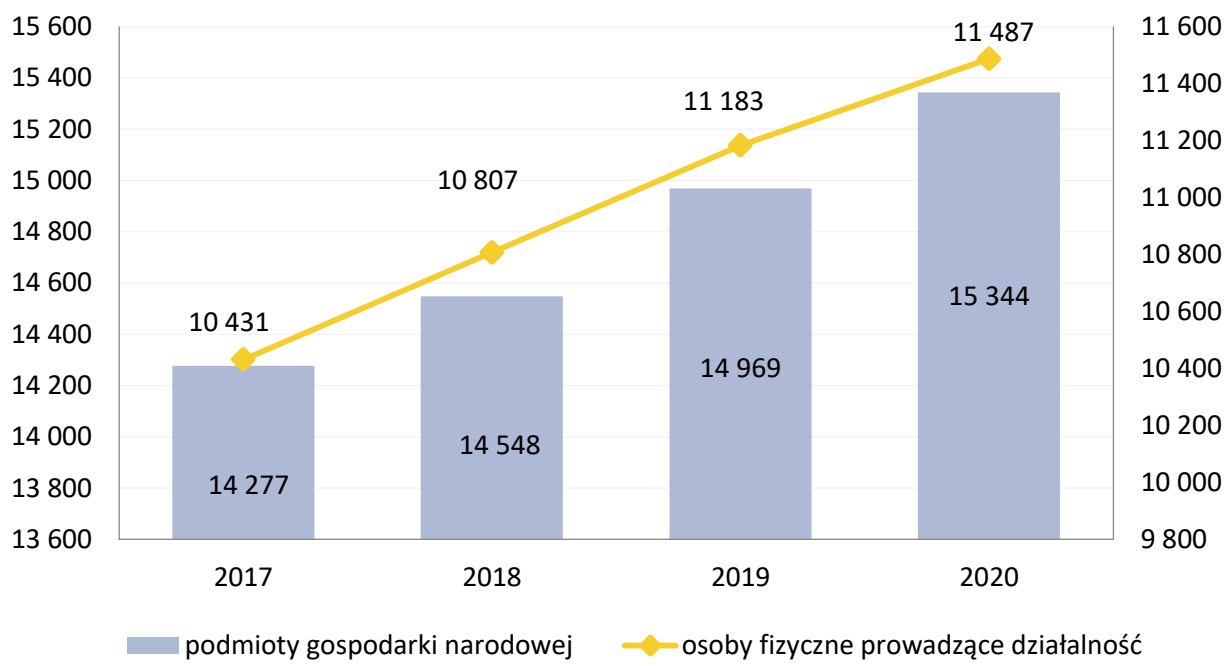
⁸ Zawody deficytowe i nadwyżkowe. Powiat oświęcimski. INFORMACJA SYGNALNA I PÓŁROCZE 2019 R.

3. SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W powiecie oświęcimskim pod koniec 2020 roku w rejestrze REGON zarejestrowane były łącznie 15 344 podmioty gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - było ich 11 487. Podobnie sytuacja wyglądała w 2019 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 11 183, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność - 14 969. Na przestrzeni lat 2017-2020 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w powiecie systematycznie się zwiększała - w stosunku do 2017 roku nastąpił wzrost o niemal 8%.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na przestrzeni ostatnich lat najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w mieście Oświęcim - 4 431. Gmina Kęty ukształtowała się na drugim miejscu pod względem ich liczby (3 618 podmiotów), natomiast najmniej podmiotów odnotowano w gminie Polanka Wielka (346). W latach 2017-2020 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON zwiększała się we wszystkich gminach powiatu oświęcimskiego. Najmniejszy wzrost liczby podmiotów odnotowany został w mieście Oświęcim (4%), natomiast największy w gminie Osiek (17%), Zator i Przeciszów (15%).

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w poszczególnych gminach powiatu oświęcimskiego w latach 2017-2020

gmina	2017	2017	2018	2020
miasto Oświęcim	4 247	4 260	4 346	4 431
Kęty	3 379	3 439	3 544	3 618
Brzeszcze	2 018	2 055	2 087	2 135
Chełmek	1 033	1 083	1 097	1 134
Oświęcim	1 602	1 659	1 742	1 804
Zator	749	799	845	864
Osiek	460	487	512	539
Przeciszów	413	429	453	473
Polanka Wielka	326	337	343	346

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z kolejną tabelą, prywatna działalność gospodarcza w powiecie oświęcimskim koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym (2 947 podmiotów). Ważnymi sekcjami są również: budownictwo (1 830 podmiotów), przetwórstwo przemysłowe (1 159 podmiotów) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (1 119 podmiotów). Najmniej zarejestrowanych jest natomiast działalności związanych z dostawą wody, gospodarowaniem ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją (22 podmioty), a także wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (5 podmiotów).

Tabela 8. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w powiecie oświęcimskim (stan na koniec 2020 roku)

sekcja	liczba
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle - sekcja G	2 947
budownictwo - sekcja F	1 830
przetwórstwo przemysłowe - sekcja C	1 159
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - sekcja M	1 119
transport i gospodarka magazynowa - sekcja H	837
pozostała działalność usługowa - sekcja S, T, U	612
opieka zdrowotna i pomoc społeczna - sekcja Q	603

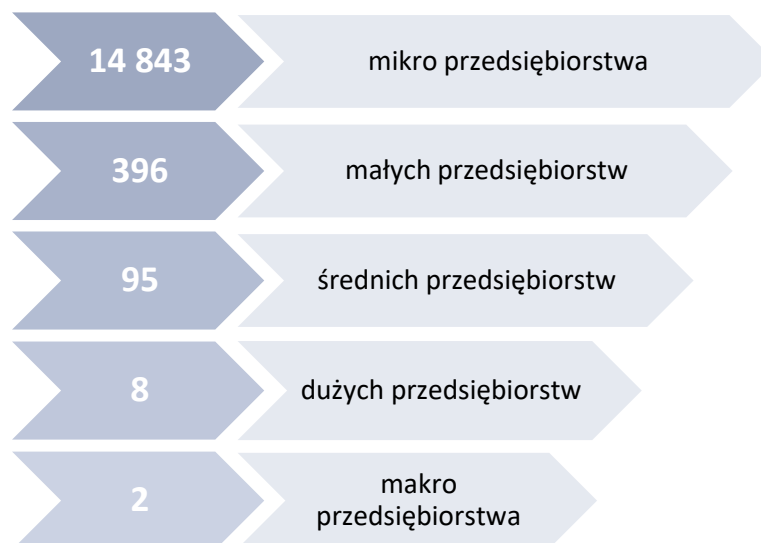

działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca - sekcja N	595
działalność finansowa i ubezpieczeniowa - sekcja K	387
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - sekcja I	379
informacja i komunikacja - sekcja J	357
edukacja - sekcja P	294
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją - sekcja R	159
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości - sekcja L	99
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo - sekcja A	50
górnictwo i wydobywanie - sekcja B	33
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją - sekcja E	22
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych - sekcja D	5

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w powiecie oświęcimskim według klas wielkości to mikro przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 14 843 (stan na koniec 2020 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w powiecie 396. Działalność prowadzi również 95 średnich przedsiębiorstw zatrudniających 50-249 pracowników, 8 dużych przedsiębiorstw z ponad 250 osobami zatrudnionymi oraz 2 makro przedsiębiorstwa, w których pracuje 1 000 i więcej osób.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu oświęcimskiego według klas wielkości (stan na koniec 2020 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochodami powiatu są:

- działy w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w wysokości określonej odrębną ustawą,
- subwencje z budżetu państwa na zadania realizowane przez Powiat,
- dotacje celowe z budżetu państwa na zadania realizowane przez powiatowe służby, inspekcje i straże,
- dochody powiatowych jednostek budżetowych oraz wpłaty innych powiatowych jednostek organizacyjnych,
- dochody z majątku powiatu,
- odsetki za nieterminowe przekazywanie udziałów, dotacji i subwencji.

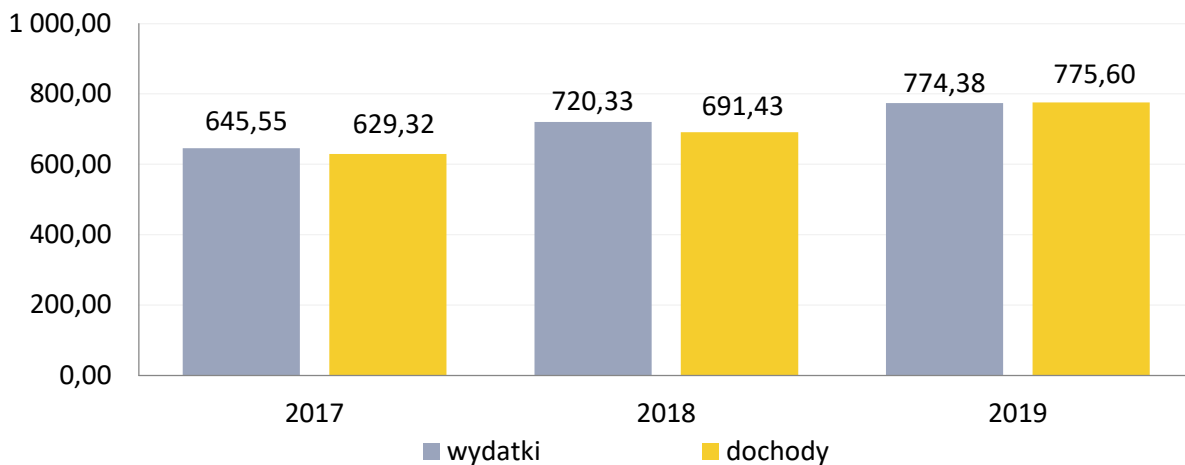
Dochodami Powiatu mogą być również:

- subwencja wyrównawcza z budżetu państwa,
- dotacje celowe z budżetu państwa przekazywane na wykonanie czynności,
- dotacje z państwowych funduszy celowych,
- dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej wykonywane przez powiat na mocy porozumień zawartych z organami administracji rządowej,
- dotacje celowe z budżetu województwa na zadania z zakresu samorządu województwa wykonywane przez powiat na mocy porozumień zawartych z województwem,
- spadki, zapisy i darowizny,
- odsetki od środków finansowych powiatu gromadzonych na rachunkach bankowych,
- odsetki i dywidendy od wniesionego kapitału,
- inne wpływy uzyskiwane na podstawie odrębnych przepisów.

W 2019 roku dochody powiatu oświęcimskiego kształtowały się na poziomie 775,60 mln złotych, natomiast wydatki na poziomie 774,38 mln złotych. Struktura dochodów i wydatków powiatu na przestrzeni lat 2017-20219 wykazuje tendencję wzrostową - od 2017 roku nastąpił wzrost zarówno dochodów jak i wydatków powiatu. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na to, że wydatki powiatu oświęcimskiego w latach 2017-2018 przewyższały jej dochody, natomiast w 2019 roku nastąpiło odwrócenie tendencji i dochody powiatu przewyższyły jego wydatki o 1,22 mln złotych.

Wykres 6. Dochody i wydatki powiatu oświęcimskiego ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Wydatki powiatu oświęcimskiego na 1 mieszkańca w 2019 roku kształtowały się na poziomie - 5 040,50 złotych. Najwyższe wydatki odnotowane zostały w mieście Oświęcim (5 854,94 zł) oraz w gminie Polanka Wielka (5 461,97 zł), natomiast najmniejsze w gminie Kęty (4 181,06 zł). W przedmiotowym roku w porównaniu do roku 2017 nastąpił wzrost wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca we wszystkich gminach należących do powiatu oświęcimskiego.

Tabela 9. Wydatki powiatu oświęcimskiego na 1 mieszkańca z podziałem na poszczególne gminy na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych)

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	5 327,53	5 622,10	5 854,94
Polanka Wielka	3 992,58	4 644,85	5 461,97
Zator	4 349,31	4 905,26	5 391,41
Przeciszów	3 453,07	4 255,72	5 345,03
Brzeszcze	4 070,86	5 269,84	5 139,45
Osiek	4 079,09	4 322,14	5 046,39
Chełmek	3 349,89	4 235,36	4 770,39
Oświęcim	3 801,01	4 058,27	4 638,37
Kęty	3 623,24	3 848,54	4 181,06
powiat oświęcimski	4 182,11	4 675,58	5 040,50

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w powiecie oświęcimskim to łącznie 52 528 nieruchomości (stan na koniec 2019 roku). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w całym powiecie w 2019 roku kształtowała się na poziomie 80,2 m². Na przestrzeni omawianych lat można zauważyć znaczący spadek liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych - o 20%, a jednocześnie odnotowany został systematyczny wzrost liczby mieszkań oraz niewielki wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania.

Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe w powiecie oświęcimskim na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba mieszkań	51 658	52 104	52 528
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	79,6	79,9	80,2
liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	11 791	10 396	9 422

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Liczba mieszkań przypadająca na każdego 1 000 mieszkańców w powiecie oświęcimskim, jest nieco niższa w porównaniu do ich liczby w województwie małopolskim (stan na koniec 2019 roku). W powiecie są to 342,2 mieszkania, z kolei w całym województwie - 357,9. Można zauważyć, że z roku na rok systematycznie wzrasta liczba mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców zarówno w całym powiecie, jak i w gminach do niego należących. Analizując poszczególne gminy w aspekcie mieszkalnictwa można zauważyć, że w 2019 roku najwięcej mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców odnotowanych zostało w mieście Oświęcim (433,4) i w gminie Brzeszcze (366,1), natomiast najmniej w gminie Osiek (264,8). Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 11. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w powiecie oświęcimskim, w poszczególnych gminach oraz województwie małopolskim w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	420,5	428,1	433,4
Brzeszcze	358,4	362,2	366,1
Chełmek	346,1	348,5	350,9
Oświęcim	304,0	306,9	309,3
Kęty	291,4	295,3	298,4
Zator	282,4	284,8	287,2

Polanka Wielka	275,7	279,5	281,2
Przeciszów	256,1	257,1	258,5
Osiek	256,9	261,0	264,8
powiat oświęcimski	334,8	338,9	342,2
województwo małopolskie	348,5	352,8	357,9

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Charakterystykę instalacji techniczno-sanitarnych w powiecie oświęcimskim według danych prezentowanych przez Główny Urząd Statystyczny z 2019 roku przedstawiono w kolejnej tabeli. Z danych wynika, że mieszkania wyposażone w wodociąg w całym powiecie stanowiły 96,1% ogółu mieszkań, natomiast wyposażone w kanalizację - 43,1%. Rozpatrując tą kwestię z podziałem na poszczególne gminy wchodzące w skład powiatu można zauważyć, że do wodociągu podłączonych było 100,0% mieszkań w mieście Oświęcim, gminie Brzeszcze, gminie Oświęcim oraz Polance Wielkiej. Najmniejszy udział mieszkań podłączonych do sieci wodociągowej znajduje się w gminie Kęty (89,0%). Wyposażonych w kanalizację było natomiast 73,7% mieszkań w gminie Zator, 54,4% w gminie Brzeszcze, 53,2% w gminie Kęty oraz 50,3% w gminie Chełmek. Najmniejszy udział mieszkań podłączonych do infrastruktury kanalizacyjnej miała gmina Polanka Wielka (13,7%) oraz gmina Oświęcim (13,9%). W przypadku instalacji wodociągowej powiat oświęcimski oraz przynależne do niego gminy charakteryzują się wysokim stopniem dostępności do omawianej instalacji techniczno-sanitarnej. Znacznie mniejszy odsetek budynków mieszkalnych jest podłączony do infrastruktury kanalizacyjnej - zarówno na terenie całego powiatu, jak i w gminach do niego przynależących.

Tabela 12. Instalacje techniczno-sanitarne w powiecie oświęcimskim z podziałem na poszczególne gminy w 2019 roku (w procentach)

gmina	wodociąg	kanalizacja
miasto Oświęcim	100,0	46,3
Brzeszcze	100,0	54,4
Oświęcim	100,0	13,9
Polanka Wielka	100,0	13,7
Zator	98,4	73,7
Chełmek	98,2	50,3
Przeciszów	93,1	36,7
Osiek	93,0	38,3
Kęty	89,0	53,2
powiat oświęcimski	96,1	43,1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

5. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalność kulturalną w każdej z gmin powiatu oświęcimskiego prowadzą przede wszystkim Ośrodki Kultury, Biblioteki Publiczne wraz z licznymi filiami, a także świetlice. Szczegółowe dane dotyczące infrastruktury kulturalnej w poszczególnych gminach znajdują się w kolejnej tabeli.

Tabela 13. Infrastruktura i zasoby kulturalne na terenie powiatu oświęcimskiego z podziałem na poszczególne gminy

gmina	infrastruktura kulturalna
MIASTO OŚWIĘCIM	<ul style="list-style-type: none">– Oświęcimskie Centrum Kultury,– Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji,– Miejska Biblioteka Publiczna,– Muzeum Zamek w Oświęcimiu,– Muzeum Pamięci Mieszkańców Ziemi Oświęcimskiej⁹.
BRZESZCZE	<ul style="list-style-type: none">– Ośrodek Kultury,– Biblioteka Główna,– Filie biblioteczne: Brzeszcze Willa, Skidziń, Zasole, Brzeszcze-Bór,– świetlice.
CHEŁMEK	<ul style="list-style-type: none">– Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji,– Biblioteka Publiczna,– Świetlica Środowiskowa.
KĘTY	<ul style="list-style-type: none">– Dom Kultury w Kętach,– Gminna Biblioteka Publiczna im. Ambrożego Grabowskiego w Kętach,– Muzeum im. Aleksandra Kłosińskiego,– Świetlica Środowiskowa w Kętach im. hm. Bronisławy Zbylut,– świetlice młodzieżowe.

⁹ Muzeum Pamięci Mieszkańców Ziemi Oświęcimskiej to samorządowa instytucja kultury, której organizatorem jest Powiat Oświęcimski, a organem współprowadzącym Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

OSIEK	<ul style="list-style-type: none">– Gminne Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu, w tym: Centrum Kultury,– Biblioteka Publiczna.
OŚWIĘCIM	<ul style="list-style-type: none">– Gminna Biblioteka Publiczna w gminie Oświęcim,– Filie biblioteczne w Babicach, Brzezince, Porębie Wielkiej, Rajsku i Włosienicy,– Centrum Aktywności Społecznej i Kulturalnej,– Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau w Brzezince¹⁰,– świetlice wiejskie.
POLANKA WIELKA	<ul style="list-style-type: none">– Gminne Centrum Kultury, w tym: Gminna Biblioteka Publiczna i świetlica.
PRZECISZÓW	<ul style="list-style-type: none">– Dom Kultury Przeciszów,– Dom Ludowy w Lesie,– Gminna Biblioteka Publiczna wraz z Filią Piotrowice,– świetlica profilaktyczno-wychowawcza,– świetlica środowiskowo-wychowawcza.
ZATOR	<ul style="list-style-type: none">– Regionalny Ośrodek Kultury Doliny Karpia w Zatorze im. Jana Matejki,– Publiczna Biblioteka im. Pawła z Zatora,– Filie biblioteczne w Laskowej, Podolszu i Rudze,– Domy Ludowe w Podolszu, Graboszycach, Palczowicach, Trzebieńczycach, i Rudzach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gmin za 2019 rok

Na terenie powiatu oświęcimskiego wykonuje się różnorodne zadania z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego. Działania w szczególności skupiają się na organizowaniu oraz współorganizowaniu wydarzeń kulturalnych, a także prowadzeniu biblioteki powiatowej. Powiat realizuje zadania z dziedziny kultury poprzez własne jednostki, zlecenie innym jednostkom samorządowym, a także współpracę ze stowarzyszeniami oraz instytucjami kultury z terenu powiatu¹¹. W 2019 roku zrealizowano m.in.:

- „Regionalne Spotkania z Tradycją”,

¹⁰ Muzeum jest jednostką bezpośrednio podporządkowaną Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

¹¹ Raport o stanie Powiatu Oświęcimskiego za rok 2019.

- Dożynki w Brzezince,
- Powiatową Galę Kultury i Sportu 2019,
- Sesję Kolbiańską 2019,
- XIII Festyn Franciszkański.

Na obszarze powiatu znajdują się liczne pomniki, zabytkowe obiekty sakralne, a także zespół parkowo-pałacowy, m.in.: zamek-pałac w Zatorze, pasieka i skansen pszczelarski w Grojcu, zespół parkowo-pałacowy w Polance Wielkiej, Osieku, a także pałac w Rajsku.

Mieszkańcy powiatu oświęcimskiego mają możliwość aktywnego uczestniczenia w organizowanych licznie wydarzeniach sportowych. W 2019 roku zrealizowano m.in.:

- Halowy Turniej Piłki Nożnej,
- XIX Międzynarodowy Rajd Pojazdów Zabytkowych Bielany 2019,
- Zawody Pływackie „Bijemy Rekordy” w Oświęcimiu.

Powiat ściśle współpracuje z klubami sportowymi, a także wspiera sportowców poprzez przyznawanie corocznych stypendiów sportowych. W 2017 roku udzielono 57 stypendiów dla zawodników zdobywających podium w zawodach o randze co najmniej mistrzostw Polski.

Do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej znajdującej się na terenie powiatu oświęcimskiego należą:

- kryta pływalnia,
- place zabaw, boiska i siłownie plenerowe,
- boiska sportowe Orlik,
- obiekty sportowo-rekreacyjne przy ośrodkach sportu i rekreacji,
- kompleks boisk sportowych przy placówkach oświatowych.

6. EDUKACJA

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku struktura wykształcenia mieszkańców powiatu oświęcimskiego przedstawia się następująco:

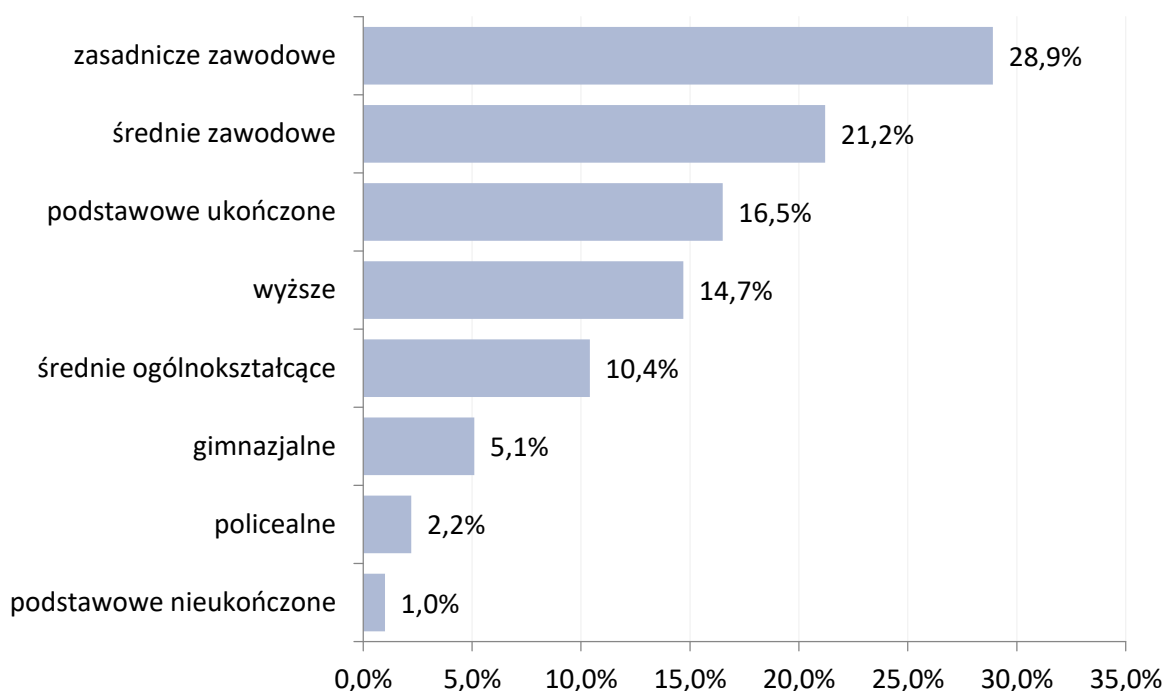
- 14,7% ludności posiada wykształcenie wyższe,
- 2,2% wykształcenie policealne,
- 10,4% średnie ogólnokształcące,
- 21% średnie zawodowe,
- 28,9% zasadnicze zawodowe,
- 5,1% gimnazjalne,

- 16,5% podstawowe ukończone,
- 1,0% zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całej Polski i województwa małopolskiego, mieszkańcy powiatu oświęcimskiego mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Powiecie największy odsetek ma wykształcenie zasadnicze zawodowe (21,9%). W przypadku mężczyzn, najczęściej posiadają oni wykształcenie zasadnicze zawodowe (36,4%) oraz średnie zawodowe (22,7%).

Wykres 7. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu oświęcimskiego według danych Narodowego Spisu Powszechnego

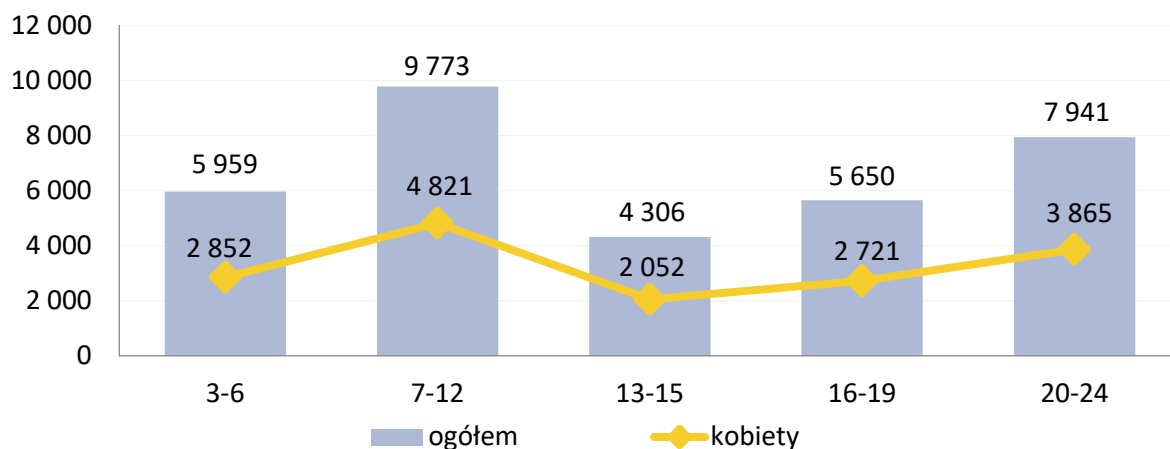

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 33 629 mieszkańców powiatu oświęcimskiego. Rozpatrując tą kwestię z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe można zauważyć, że w przedmiotowym roku najwięcej osób miało 7-12 lat (9 773 osoby). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby w wieku 20-24 lata (7 941 osób), natomiast osób mających 3-6 lat było 5 959. Ludność powiatu według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje kolejny wykres.

Wykres 8. Ludność powiatu oświęcimskiego według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Poniższa tabela przedstawia ludność gmin należących do powiatu oświęcimskiego według edukacyjnych grup wieku w 2019 roku. Z prezentowanych danych wynika, że w gminie Kęty (7 688), mieście Oświęcim (7 561), gminie Brzeszcze (4 586) oraz w gminie Oświęcim (4 298) jest najwięcej mieszkańców będących w wieku potencjalnej nauki. We wszystkich gminach powiatu oświęcimskiego przeważają mieszkańcy mający 7-12 lat.

Tabela 14. Ludność gmin należących do powiatu oświęcimskiego według edukacyjnych grup wieku w 2019 roku

	3-6	7-12	13-15	16-19	20-24	razem
Kęty	1 402	2 258	961	1 243	1 824	7 688
miasto Oświęcim	1 349	2 147	1 043	1 309	1 713	7 561
Brzeszcze	873	1 304	595	761	1 053	4 586
Oświęcim	713	1 284	564	766	971	4 298
Chełmek	440	791	343	443	672	2 689
Zator	353	654	232	336	544	2 119
Osiek	364	559	268	329	526	2 046
Przeciszów	264	490	197	280	366	1 597
Polanka Wielka	201	286	103	183	272	1 045

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2019 roku powiat oświęcimski był organem prowadzącym dla następujących jednostek oświatowych:

- Powiatowy Zespół Nr 1 Szkół Ogólnokształcących im. ks. St. Konarskiego w Oświęcimiu,
- Powiatowy Zespół Nr 2 Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego i Technicznych w Oświęcimiu,
- Powiatowe Centrum Kształcenia Technicznego i Branżowego w Oświęcimiu,
- Powiatowy Zespół Nr 4 Szkół Ekonomiczno-Gastronomicznych w Oświęcimiu,
- Powiatowy Zespół Nr 6 Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących im. prof. Kazimierza Bielenina w Brzeszczach,
- Powiatowy Zespół Nr 9 Szkół im. Marii Dąbrowskiej w Kętach,
- Powiatowy Zespół Nr 10 Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Kętach,
- I Liceum Ogólnokształcące im. St. Wyspiańskiego w Kętach.

Na terenie powiatu funkcjonują również szkoły niepubliczne, które na swoją działalność otrzymują dotację z budżetu powiatu. Do ewidencji Starosty Oświęcimskiego wpisane są 24 szkoły niepubliczne oraz 10 placówek oświatowych, natomiast do rejestru szkół publicznych wpisane są 3 szkoły prowadzone przez Zakład Towarzystwa Salezjańskiego. Łącznie w 2019 roku dotowanych było 25 szkół prowadzonych przez 7 podmiotów, a kwota dotacji wyniosła łącznie 18 676 924 zł.

Poniższa tabela przedstawia placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym są poszczególne gminy wchodzące w skład powiatu oświęcimskiego.

Tabela 15. Wykaz placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym są poszczególne gminy powiatu oświęcimskiego

gmina	nazwa jednostki oświatowej
miasto Oświęcim	Miejskie Przedszkole Nr 18 w Oświęcimiu
	Miejskie Przedszkole Nr 17 w Oświęcimiu
	Miejskie Przedszkole Nr 16 w Oświęcimiu
	Miejskie Przedszkole Nr 15 w Oświęcimiu
	Miejskie Przedszkole Nr 14 w Oświęcimiu
	Miejskie Przedszkole Nr 7 w Oświęcimiu
	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Sportowymi Nr 11 im. Mikołaja Kopernika w Oświęcimiu
	Szkoła Podstawowa Nr 9 im. Orędowników Pokoju w Oświęcimiu
	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Sportowymi Nr 8 im. Marii Skłodowskiej - Curie w Oświęcimiu

	Szkoła Podstawowa Nr 7 im. Zofii Kossak w Oświęcimiu
	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi Nr 5 im. Orła Białego w Oświęcimiu
	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi Nr 4 im. Stanisława Wyspiańskiego w Oświęcimiu
	Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Klementyny Tańskiej-Hoffmanowej w Oświęcimiu
	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Sportowymi Nr 2 im. Łukasza Górnickiego w Oświęcimiu
	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Królowej Jadwigi w Oświęcimiu
Kęty	Samorządowa Placówka Wychowania Przedszkolnego Nr 9 w Kętach
	Samorządowa Placówka Wychowania Przedszkolnego Nr 8 w Kętach
	Samorządowa Placówka Wychowania Przedszkolnego Nr 7 w Kętach
	Samorządowa Placówka Wychowania Przedszkolnego Nr 1 w Kętach
	Samorządowa Placówka Wychowania Przedszkolnego w Nowej Wsi
	Samorządowa Placówka Wychowania Przedszkolnego w Bielanych
	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bulowicach
	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3 w Kętach
	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Łękach
	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Witkowicach
	Szkoła Podstawowa w Malcu
	Szkoła Podstawowa Nr 1 w Kętach
	Szkoła Podstawowa nr 2 w Kętach
Szkoła Podstawowa w Bielanych	
Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi	
Brzeszcze	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1 w Przecieszynie
	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 w Zasolu
	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 3 w Skidzinu
	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Brzeszczach
	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 5 w Brzeszczach
	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 6 w Jawiszowicach
Oświęcim	Przedszkole Samorządowe w Brzezince
	Przedszkole Samorządowe w Grojcu
	Przedszkole Samorządowe w Porębie Wielkiej

	Przedszkole Samorządowe w Rajsku
	Przedszkole Samorządowe we Włosienicy
	Przedszkole Samorządowe w Zaborzu
	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Harmężach
	Szkoła Podstawowa w Babicach
	Szkoła Podstawowa w Brzezince
	Szkoła Podstawowa w Grojcu
	Szkoła Podstawowa w Porębie Wielkiej
	Szkoła Podstawowa w Rajsku
	Szkoła Podstawowa we Włosienicy
	Szkoła Podstawowa w Zaborzu
Chętmek	Samorządowy Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 2 w Chętmku
	Samorządowy Zespół Szkół w Chętmku im. A. Mickiewicza w Chętmku
	Samorządowy Zespół Szkół w Gorzowie im. M. Konopnickiej
	Samorządowy Zespół Szkół w Bobrku im. Kard. Adama Stefana Sapiehy
Zator	Samorządowe Przedszkole w Zatorze
	Przedszkole w Rudzach
	Przedszkole w Podolszu
	Przedszkole w Graboszycach
	Szkoła Podstawowa w Zatorze
	Szkoła Podstawowa w Laskowej
	Szkoła Podstawowa w Smolicach
	Zespół Szkół Ogólnokształcących w Zatorze
	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Podolszu
	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Graboszycach
	Zespół Szkoły i Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Grodzisku
	Wielozawodowy Zespół Szkół w Zatorze
Osiek	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1 w Osieku
	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Głębowicach
	Szkoła Podstawowa Nr 2 w Osieku

Przeciszów	Samorządowe Przedszkole Nr 1 w Przeciszowie
	Samorządowe Przedszkole Nr 2 w Przeciszowie
	Samorządowe Przedszkole w Piotrowicach
	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Ignacego Fika w Przeciszowie
	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Jana Pawła II w Przeciszowie
	Szkoła Podstawowa w Piotrowicach
Polanka Wielka	Zespół Szkolno-Przedszkolny

Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynu Informacji Publicznej

W kolejnej tabeli przedstawiono wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gmin należących do powiatu oświęcimskiego, w porównaniu do wyników całego powiatu i województwa małopolskiego. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z powiatu uzyskali zbliżone wyniki z j. polskiego i j. angielskiego, natomiast nieco gorsze wyniki z matematyki. Najwyższe wyniki z j. polskiego osiągnęli ósmoklasiści z gminy Osiek uzyskując średnio 64,4%. W przypadku wyników dotyczących egzaminu z matematyki, uczniowie z gminy Polanka Wielka, Osiek oraz gminy Oświęcim osiągnęli wyższe wyniki w porównaniu do uczniów z całego województwa małopolskiego. Tę część egzaminu najstabilniej napisali ósmoklasiści z gminy Brzeszcze oraz z gminy Kęty. Z egzaminem z j. angielskiego najlepiej poradzili sobie uczniowie gminy Polanka Wielka, którzy uzyskali znacznie lepsze wyniki niż uczniowie z całego powiatu i województwa, natomiast najstabilniej napisali go uczniowie z gminy Przeciszów. Porównując średnie wyniki egzaminu z całego powiatu oświęcimskiego, do wyników uczniów na tle województwa małopolskiego można zauważyć, że uczniowie z powiatu uzyskali takie same wyniki z j. angielskiego oraz nieznacznie gorsze wyniki z j. polskiego i matematyki.

Tabela 16. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu województwa małopolskiego, powiatu oświęcimskiego oraz należących do niego gmin (w procentach)

gmina	język polski	matematyka	język angielski
województwo małopolskie	62,0	50,9	56,9
powiat oświęcimski	58,8	48,8	56,6
miasto Oświęcim	58,4	47,7	56,4
Kęty	57,8	46,5	56,5
Zator	57,6	49,8	51,9
Brzeszcze	58,4	46,0	54,0
Oświęcim	60,6	52,9	60,8
Chelmek	58,5	46,5	56,2

Osiek	64,4	57,6	61,2
Przeciszów	57,1	48,6	49,1
Polanka Wielka	59,3	60,7	67,9

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl>

Analizie poddano także wyniki z egzaminu maturalnego, do którego przystąpili uczniowie szkół ponadpodstawowych. W przypadku części obowiązkowej, tj. z j. polskiego, matematyki i języka nowożytnego (w analizie uwzględniono j. angielski, gdyż jest on najczęściej wybieranym językiem przez maturzystów) egzaminy odbyły się na poziomie podstawowym. Uczniowie szkół prowadzonych przez powiat oświęcimski uzyskali nieznacznie słabsze wyniki od maturzystów z całego województwa małopolskiego (wyjątek stanowi część matematyczna na poziomie rozszerzonym, w której to uczniowie z terenu powiatu uzyskali wyniki niższe niż w województwie - aż o 9 pp.). W porównaniu do całej Polski, wyniki na poziomie powiatu kształtują się na nieco niższym lub zbliżonym stopniu. Najlepsze wyniki odnotowano z j. angielskiego na poziomie podstawowym (w Polsce - 71%, w województwie - 72%, w powiecie - 71%), natomiast najgorsze z części matematycznej na poziomie rozszerzonym (w Polsce - 34%, w województwie - 38%, w powiecie - 29%). Szczegółowe dane statystyczne przedstawia kolejna tabela.

Tabela 17. Wyniki egzaminu maturalnego w 2020 roku w powiecie oświęcimskim oraz województwie małopolskim (w procentach)

	język polski		matematyka		język angielski	
	podst.	rozs.	podst.	rozs.	podst.	rozs.
Polska	52	57	52	34	71	56
województwo małopolskie	53	61	55	38	72	56
powiat oświęcimski	51	55	52	29	71	53

Źródło: <http://oke.krakow.pl>

Finansowanie działań oświatowych odbywa się na podstawie przyznawanych subwencji. Subwencja oświatowa jest ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 z późn. zm.) z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Przepisy gwarantują minimalną wysokość tej kwoty. Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach

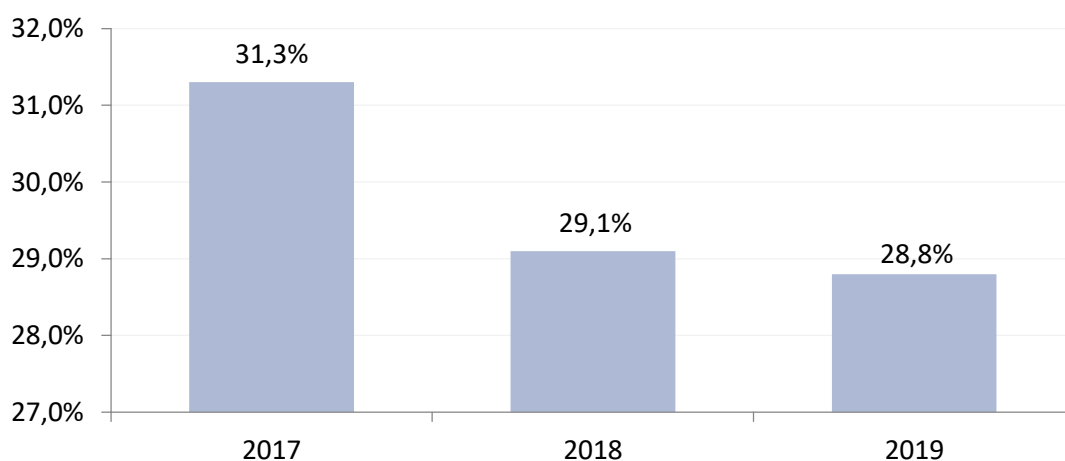

jednostek samorządu terytorialnego kwotą przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Kwota części oświatowej subwencji ogólnej jest rozdzielana pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie algorytmu, określanego corocznie w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego¹².

W 2017 roku wydatki na oświatę i wychowanie w powiecie oświęcimskim wyniosły 201 960 533,53 zł, w 2018 roku kształtowały się na poziomie 209 700 784,98 zł, natomiast w 2019 roku poniesiono wydatki z tym związane w wysokości 222 882 985,15 zł.

Co roku na oświatę i wychowanie przeznaczony zostaje znaczny odsetek wydatków samorządu. Jednocześnie można zauważyć spadek udziału wydatków na ten cel w porównaniu do lat poprzednich. W 2017 roku wydatki te stanowiły 31,3%, w 2018 roku - 29,1%, natomiast w 2019 roku wyniosły 28,8% wszystkich wydatków samorządu. W porównaniu do roku 2017 nastąpił spadek o 2,5 pp. Dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9. Udział wydatków budżetu na oświatę i wychowanie w powiecie oświęcimskim w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

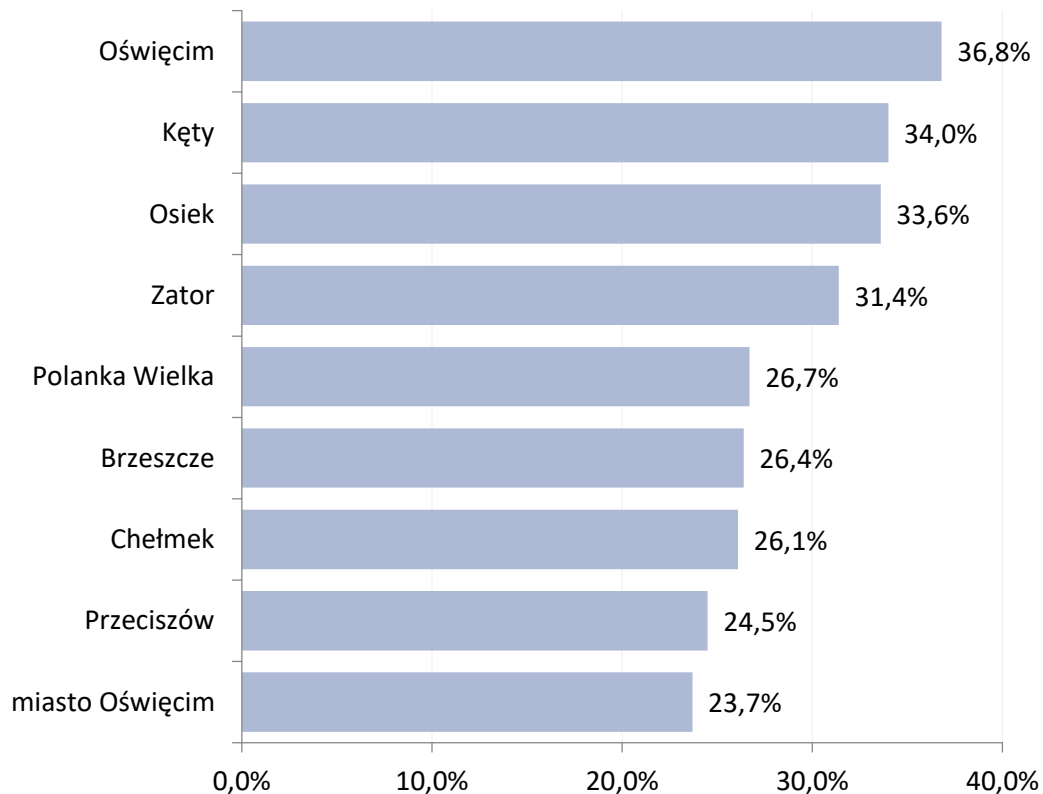
Udział wydatków budżetu każdej z poszczególnych gmin powiatu oświęcimskiego kształtuje się na zróżnicowanym poziomie. Można zauważyć, że najmniejszy udział wydatków na oświatę i wychowanie odnotowany został w mieście Oświęcim, gdzie w 2019 roku ukształtował się na

¹² <http://sejm.gov.pl>

poziomie 23,7%, natomiast gmina Oświęcim przeznaczyła na ten cel największą część swoich środków, które wyniosły 36,8%. Szczegółowe dane statystyczne dotyczące udziału wydatków z budżetu poszczególnych gmin Powiatu przeznaczonych na oświatę i wychowanie przedstawia wykres nr 10.

Wykres 10. Udział wydatków z budżetu poszczególnych gmin powiatu oświęcimskiego na oświatę i wychowanie w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

7. OCHRONA ZDROWIA

Powiat oświęcimski jest podmiotem tworzącym dla Zespołu Opieki Zdrowotnej w Oświęcimiu i Powiatowych Zakładów Opiekuńczo-Lecznicznych w Grojcu. Podstawowym celem działania Zespołu jest świadczenie usług w zakresie leczenia szpitalnego, ambulatoryjnego, diagnostyki oraz profilaktyki i edukacji prozdrowotnej. W skład ZOZ w Oświęcimiu wchodzi Szpital Powiatowy im. Św. Maksymiliana i Ambulatoryjne Świadczenia Zdrowotne.

Kolejna tabela przedstawia placówki ochrony zdrowia znajdujące się na terenie poszczególnych gmin powiatu oświęcimskiego. Wśród nich dominują Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej. W zakresie usług stomatologicznych na terenie powiatu działalność prowadzą w szczególności podmioty prywatne.

Tabela 18. Podmioty lecznicze działające na terenie gmin powiatu oświęcimskiego

gmina	placówka
miasto Oświęcim	Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego w Oświęcimiu
Kęty	Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kętach
Zator	Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zatorze
Brzeszcze	NZOZ „Vita” Sp. Z o.o. z siedzibą w Brzeszczach przy ul. Piłsudskiego 6
	NZOZ „Vita” Sp. Z o.o. z siedzibą w Brzeszczach przy ul. Ofiar Oświęcimia 72
	NZOZ Zasole z siedzibą w Zasolu przy ul. Kostka Jagiełły 6
	Zespół Ratownictwa Medycznego Podstacja w Brzeszczach z siedzibą przy ul. Piłsudskiego 6
Oświęcim	-
Chełmek	Samodzielny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Chełmku
Osiek	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Osieku
Przeciszów	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Przeciszowie
Polanka Wielka	Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Polance Wielkiej

Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynu Informacji Publicznej

Z danych GUS wynika, iż w powiecie oświęcimskim w 2019 roku funkcjonowało 71 przychodni zdrowia, a na 1 przypadają 2 162 mieszkańców. Jest to wartość sześciokrotnie mniejsza, w porównaniu do liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w gminie Chełmek (12 990), a także znacząco korzystniejsza niż w gminie Polanka Wielka (4 313), gminie Brzeszcze (4 243), gminie Oświęcim (3 701) i gminie Przeciszów (3 381). Jednocześnie wartość ta jest porównywalna do liczby osób w gminie Zator (2 329). W gminie Kęty na 1 przychodnię przypadają mniej mieszkańców - 1 553 osoby, a w mieście Oświęcim - 1 311. W ramach POZ w 2019 roku najwięcej porad udzielono w przeliczeniu na 1 mieszkańca w mieście Oświęcim (6,6) oraz w gminie Zator i Polanka Wielka (4,4), a najmniej w gminie Oświęcim (0,7).

Tabela 19. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w powiecie oświęcimskim z podziałem na gminy w 2019 roku

wyszczególnienie	Liczba osób przypadających na 1 przychodnię	Porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca
powiat oświęcimski	2 162	4,4
miasto Oświęcim	1 311	6,6
Kęty	1 553	4,7
Zator	2 329	4,4
Brzeszcze	4 243	4,0
Oświęcim	3 701	0,7
Chełmek	12 990	3,8
Osiek	4 112	4,6
Przeciszów	3 381	3,0
Polanka Wielka	4 313	4,7

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020

8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

Przestrzeganiem porządku publicznego na terenie całego Powiatu zajmuje się Komenda Powiatowa Policji w Oświęcimiu. Ponadto w ramach KPP w Oświęcimiu na terenie gminy Brzeszcze, Chełmek, Kęty oraz Zator działają Komisariaty Policji. Dodatkowo na terenie Powiatu funkcjonuje Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego, które z ramienia Starosty monitoruje sytuacje kryzysowe występujące w związku z działaniem sił natury oraz działaniami człowieka, a mającymi wpływ na mieszkańców.

Ochronę przeciwpożarową zapewnia natomiast Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Oświęcimiu, w ramach której funkcjonuje Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza oraz działające w formie stowarzyszeń 36 Ochotniczych Straży Pożarnych, z których 14 należy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

9. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Na terenie powiatu oświęcimskiego zarejestrowanych jest około 400 różnego rodzaju stowarzyszeń, fundacji oraz klubów sportowych. Liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność pożytku publicznego oraz zaangażowanie i aktywność poprzez zgromadzenie w swoich szeregach lokalnych liderów pragnących rozwiązywać ważne problemy społeczne, znacząco wpływają na jakość życia w powiecie. Poczucie odpowiedzialności za rozwój lokalnych społeczności, powoduje że organizacje te są odpowiednim partnerem powiatu do realizacji zadań publicznych.

Samorząd powiatowy od wielu lat współpracuje z organizacjami pozarządowymi w ramach uchwalanego corocznie „Programu współpracy Powiatu Oświęcimskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”. Priorytetowe zadania publiczne zaplanowane na 2021 rok obejmują następujące obszary: kulturę, sztukę, ochronę dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, wpieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych, politykę senioralną, a także świadomość ekologiczną wśród mieszkańców. Na terenie powiatu działalność prowadzi wiele organizacji pozarządowych, m.in.:

- Fundacja Promocji Rozwoju i Pomocy Społecznej „Funpros”,
- Fundacja im. Brata Alberta,
- Stowarzyszenie Trzeźwości I Integracji Społecznej w Brzeszczach,
- Stowarzyszenie Integracji Społecznej „REMONT”,
- Kęckie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych,
- Polski Związek Niewidomych,
- Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego „Nadzieja”,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Oddział Rejonowy w Oświęcimiu,
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych ich Bliskich i Przyjaciół „JEDEN DRUGIEMU”,
- Stowarzyszenie Rodziców Na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Olimp” w Brzeszczach,
- Stowarzyszenie Rozwoju I Promocji Kultury „Serious”,
- Stowarzyszenie trzeźwościowe „HOMO-HOMINI”,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Edukacyjnych,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Wspierania Inicjatyw Kulturalnych Ziemi Oświęcimskiej,
- Stowarzyszenie na rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „PROMYK”,
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „RAZEM”,

- Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych i z Zaburzeniami Rozwoju „POMOCNA DŁOŃ”¹³.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzonych działań na terenie Powiatu, niezwykle istotnym potencjałem jest doświadczona kadra jednostek samorządu terytorialnego. Pracownicy administracji samorządowej posiadają wieloletnie doświadczenie i kompetencje, które umożliwiają im efektywne działanie w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, realizacji różnorodnych programów i projektów na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców oraz inicjowania nowych, skutecznych działań w obszarze pomocy społecznej. Istotne dla realizatorów polityki społecznej oraz założeń wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest partnerstwo i kompleksowe działanie w obszarach, w których występują problemy społeczne. Wymagają one szerokiego podejścia i ścisłej współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Społecznej w Oświęcimiu z Ośrodkami Pomocy Społecznej, administracją rządową, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz lokalnej społeczności i osób przeżywających trudności, podmiotami ekonomii społecznej oraz sektorem prywatnym.

10. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by powstały zespoły koordynujące pracę poszczególnych wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja, ochrona zdrowia itp.) lub system współpracy przy podejmowaniu decyzji dotyczącej świadczenia pomocy. Pomimo tego, nie jest to uwarunkowane prawnie rozwiązanie systemowe. Nieliczne pozytywne przykłady budowania sieci współpracy nie zmieniają faktu, że dominuje model realizacji własnych ustawowych zadań przez poszczególne instytucje. Brak jest wyspecjalizowanych środowiskowych służb pomocy i wsparcia, które reagowałyby w sytuacjach potencjalnego zagrożenia i wychodziły z ofertą pomocy do osób z grupy ryzyka.

W systemie pomocy poza świadomością braków systemowych, powinna dominować świadomość nadrzędnych zasad i wartości, na których opiera się polityka zabezpieczenia społecznego. Ważna jest świadomość wartości porządkujących ład społeczny takich jak: zasada pomocniczości, personalizmu, prymatu i autonomii rodziny.

¹³ <https://bip.powiat.oswiecim.pl>

Na szczeblu samorządu gminnego zadania z zakresu pomocy społecznej realizują ośrodki pomocy społecznej. Na terenie powiatu oświęcimskiego funkcjonują:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Zatorze,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzeszczach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przeciszowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zs. w Grojcu,,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kętach,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmku.

Jednostki pomocy społecznej na terenie powiatu oświęcimskiego realizują zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej polegające w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- pracy socjalnej;
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych;
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb;
- realizacji zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym;
- realizacji zadań zleconych gminie z zakresu administracji rządowej.

Realizowane zadania z zakresu pomocy społecznej i rozeznanych potrzeb lokalnej społeczności uwarunkowane są szeregiem obowiązujących aktów prawnych, w szczególności:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.);
- uchwały nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r., Nr 140);
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 111);
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);

- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r., poz. 685);
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1398 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r., poz. 1327 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 1348);
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407).

Ponadto, Ośrodki Pomocy Społecznej podejmują zadania dotyczące profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które zawarte są w następujących dokumentach:

- Programach Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Programach Przeciwdziałania Narkomanii,
- Programach Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Na szczeblu powiatu oświęcimskiego zadania z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej realizowane są przez:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu,
- Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR,
- Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą w Kętach i Dom Dziecka im. Kornela Makuszyńskiego działające w strukturze PCPR,
- Dom Pomocy Społecznej w Bobrku,
- Dom Pomocy Społecznej Braci Albertynów w Bulowicach,
- Dom Pomocy Społecznej Caritas Archidiecezji Krakowskiej,
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kętach,
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy placówka Brzeszcze,
- Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczna w Oświęcimiu,
- Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczna w Brzeszczach,
- Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczna w Kętach,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Oświęcimiu,
- Wioskę Dziecięcą im. Janusza Korczaka w Rajsku,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności,

- Powiatowy Urząd Pracy,
- mieszkania chronione,
- organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe.

Dodatkowo Fundacja im. św. Brata Alberta wspiera swoją działalnością osoby z niepełnosprawnością prowadząc m.in. domy stałego pobytu, domy dziennego pobytu, warsztaty terapii zajęciowej, świetlice terapeutyczne oraz ośrodki adopcyjne.

10.1. Pomoc społeczna w gminach powiatu oświęcimskiego

Na koniec 2019 roku najmniej liczna kadra była zatrudniona w Ośrodku Pomocy Społecznej w Osieku i Zatorze, gdzie pracowało kolejno 10 i 12 pracowników, w tym 4 i 5 pracowników socjalnych. Największą kadrę posiadał Ośrodek Pomocy Społecznej w mieście Oświęcim, gdzie zatrudniono 72 osoby, w tym 21 pracowników socjalnych. Również w gminie Kęty oraz Brzeszcze liczba pracowników OPS była wysoka. W omawianych Ośrodkach najmniejsza liczba zatrudnionych pracowników socjalnych była w gminie Przeciszów i Osiek - 4 oraz w gminie Zator - 5. Na przestrzeni lat 2017-2019 zatrudnienie w Ośrodkach Pomocy Społecznej w większości gmin powiatu oświęcimskiego pozostawało na względnie stałym poziomie lub ulegało nieznacznym wahaniom. Szczegółowe dane statystyczne przedstawia tabela poniżej.

Tabela 20. Kadra Ośrodków Pomocy Społecznej w powiecie oświęcimskim w latach 2017-2019

gmina	2017		2018		2019	
	ogółem	pracownicy socjalni	ogółem	pracownicy socjalni	ogółem	pracownicy socjalni
miasto Oświęcim	70	19	79	25	72	21
Zator	10	4	12	5	12	5
Brzeszcze	40	10	40	10	43	9
Kęty	48	14	49	14	47	15
Oświęcim	31	9	22	10	22	8
Chełmek	21	7	20	7	21	8
Osiek	9	4	9	3	10	4
Przeciszów	13	4	13	4	13	4
Polanka Wielka	6	3	6	3	bd	bd

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Na przestrzeni omawianych lat liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminach należących do powiatu oświęcimskiego ulegała zmniejszeniu. W 2017 roku z pomocy skorzystało 3 771 rodzin, w 2018 - 3 608 rodzin, natomiast w 2019 roku - 3 612 rodzin. W 2019 roku, w stosunku do 2017 roku łączna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Powiecie uległa zmniejszeniu o 4%.

Tabela 21. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminach należących do powiatu oświęcimskiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	1 586	1 592	1 416
Zator	192	151	176
Brzeszcze	394	403	414
Kęty	548	650	689
Oświęcim	397	163	305
Chełmek	273	301	244
Osiek	231	199	206
Przeciszów	101	104	121
Polanka Wielka	49	45	41
ŁĄCZNIE	3 771	3 608	3 612

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. W 2019 roku w gminach powiatu oświęcimskiego, wskaźnik ten kształtował się na zróżnicowanym poziomie. Można zauważyć, że w omawianym roku najniższy poziom wskaźnika odnotowano w gminie Brzeszcze oraz w gminie Oświęcim (1,04). Z kolei największa liczba świadczeniobiorców na 1 000 mieszkańców w omawianym okresie występowała w mieście Oświęcim. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 22. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach należących do powiatu oświęcimskiego (w procentach)

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	4,50	4,28	4,00
Zator	2,34	2,51	2,80
Brzeszcze	1,56	1,28	1,04
Kęty	1,43	1,40	1,45

Oświęcim	1,35	1,21	1,04
Chełmek	2,25	2,12	2,10
Osiek	1,51	1,52	1,72
Przeciszów	2,12	2,22	2,44
Polanka Wielka	1,30	1,18	1,14

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. W latach 2017-2019 liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w gminach powiatu oświęcimskiego kształtowała się na zróżnicowanym poziomie. Można zauważyć, że wzrost osób długotrwale pobierających świadczenie w stosunku do 2017 roku, dostrzegalny jest jedynie w gminie Zator (36%), natomiast największy spadek świadczeniobiorców został odnotowany w gminie Osiek, w której ich liczba zmniejszyła się aż o 68%, gminie Polanka Wielka (57%), gminie Przeciszów (53%) oraz w gminie Brzeszcze (37%).

Tabela 23. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2017-2019 w gminach należących do powiatu oświęcimskiego

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	1 200	946	884
Zator	163	209	222
Brzeszcze	190	146	120
Kęty	372	266	284
Oświęcim	107	116	101
Chełmek	143	111	105
Osiek	117	123	37
Przeciszów	139	63	65
Polanka Wielka	65	38	28

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej obowiązującą od 12 marca 2004 roku, Ośrodek udziela i świadczy pomoc osobom i rodzinom zgodnie z art. 7, w szczególności z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- alkoholizmu i narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W dalszej kolejności przedstawione zostały dane dotyczące liczby przeprowadzonych wywiadów środowiskowych na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach należących do powiatu oświęcimskiego. W 2019 roku wywiady z największą ilością beneficjentów pomocy społecznej zostały przeprowadzone w mieście Oświęcim (1 442 osoby) oraz w gminach Kęty i Osiek, gdzie odbyto rozmowy z kolejno 445 i 335 osobami. Jak wynika z danych zaprezentowanych w kolejnej tabeli, najmniejsza liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe zamieszkiwała gminę Polanka Wielka (36 osób). Ogółem we wszystkich gminach powiatu, na przestrzeni omawianych lat liczba ta uległa zmniejszeniu o 4%. Największy spadek dostrzegalny jest w gminie Polanka Wielka (29%), natomiast znaczący wzrost w gminie Zator (19%).

Tabela 24. Liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach należących do powiatu oświęcimskiego

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	1 503	1 505	1 442
Zator	150	172	179
Brzeszcze	258	251	190
Kęty	491	452	445
Oświęcim	192	172	156
Chełmek	269	272	270
Osiek	289	311	335
Przeciszów	148	149	165
Polanka Wielka	51	38	36
ŁĄCZNIE	3 351	3 322	3 218

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku społecznym poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej,
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Wskaźnik pracy socjalnej, czyli stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%, kształtował się w 2019 roku na najwyższym poziomie w gminie Brzeszcze (234,30%) oraz w gminie Oświęcim (195,51%), natomiast najniższa wartość wskaźnika została odnotowana w gminie Przeciszów (17,80%) i w gminie Chełmek (55,86%). Na przestrzeni lat 2017-2019 wartość wskaźnika pracy socjalnej w większości gmin zmniejszyła się - spadek dotyczył miasta Oświęcim, gminy Zator, Oświęcim, Chełmek, Osiek, Przeciszów i Polanka Wielka. Z kolei największy wzrost nastąpił w gminie Brzeszcze (o 86,35 pp.).

Tabela 25. Wskaźnik pracy socjalnej w gminach należących do powiatu oświęcimskiego na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach)

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	119,16	127,57	100,72
Zator	143,28	110,22	116,56
Brzeszcze	147,95	183,90	234,30
Kęty	145,43	184,94	186,78
Oświęcim	211,17	193,25	195,51
Chełmek	90,91	97,36	55,86
Osiek	213,46	179,82	156,67
Przeciszów	100,00	100,00	17,80
Polanka Wielka	139,39	132,35	120,59

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

10.2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu jest jednostką organizacyjną samorządu terytorialnego, działającą od 17.05.2016 roku. Centrum realizuje zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej określone ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także zadania wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Głównym celem działania PCPR jest realizacja zadań samorządu powiatowego w zakresie pomocy społecznej, pieczy zastępczej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością, udzielania wsparcia osobom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, usamodzielniania się oraz integracji ze środowiskiem. Do podstawowych zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie wynikających z ustawy o pomocy społecznej należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych,
- prowadzenie specjalistycznego poradnictwa,
- przyznawanie należnej pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, wychowankom opuszczającym młodzieżowe ośrodki wychowawcze, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, schroniska dla nieletnich,
- prowadzenie mieszkań chronionych dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą,

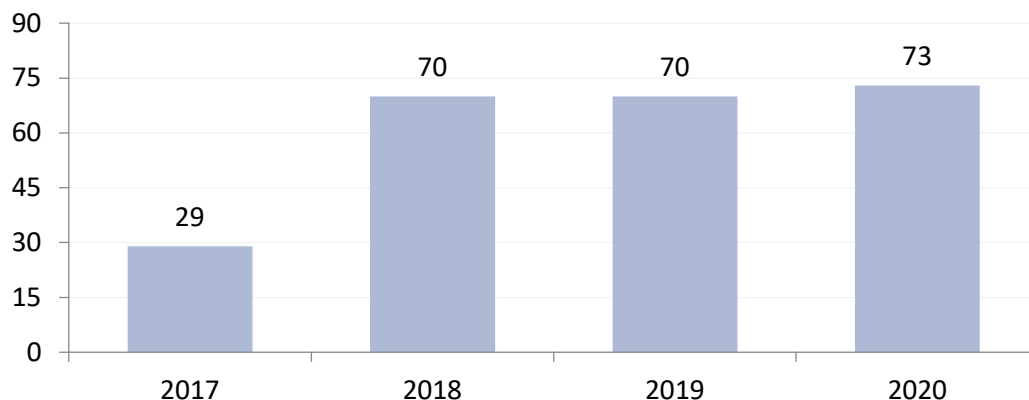

- prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich kierowanych osób,
- prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej.

Podstawą prawną do realizowania zadań z zakresu pomocy społecznej jest wspomniana ustawa oraz wydane do niej rozporządzenia, a także dokument prawa miejscowego - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Oświęcimskiego.

W 2020 roku w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu zatrudnionych było 73 pracowników, w tym Dyrektor. Personel obsługiwał następujące działy: Finansowo-Administracyjny, Pomocy Instytucjonalnej i Realizacji Świadczeń, Rehabilitacji Społecznej, Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Regionalny Program Operacyjny, Dom Dziecka im. Kornela Makuszyńskiego oraz Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą. Na przestrzeni lat 2017-2020 można zauważyć wzrost liczby pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Wykres 11. Liczba pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu w latach 2017-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 i 2020 rok

Dyrektor i pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu stale poszerzają swoją wiedzę z zakresu realizowanych zadań. Podnoszenie kompetencji zawodowych przedstawicieli jednostki odbywa się m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach organizowanych przez różne instytucje. W 2020 roku zorganizowano szkolenie dla pracowników administracyjnych pn. „Archiwizacja projektów unijnych” oraz szkolenie z PFRON Warszawa, które dotyczyło „Systemu Obsługi Wsparcia Finansowanego ze środków PFRON” (SOW) dla pracowników z Działu Rehabilitacji Społecznej.

W ramach wykonywanych zadań z zakresu pomocy społecznej, Centrum udziela nieodpłatnego poradnictwa prawnego z zakresu prawa rodzinnego, cywilnego i administracyjnego dla rodzin zastępczych, podopiecznych pieczy zastępczej, rodziców biologicznych podopiecznych oraz mieszkańcom powiatu, których sytuacja materialna nie pozwala na skorzystanie z odpłatnej pomocy prawnej. W 2020 roku udzielono 67 takich porad, w łącznej ilości 74 godzin. Również specjaliści z Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej (psycholog, pedagog), mający w zakresie swoich obowiązków wspieranie klientów z rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej udzielali doraźnie porad klientom.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007 r. o Karcie Polaka, Centrum, w imieniu Starosty Oświęcimskiego, realizowało comiesięczne wypłaty świadczeń pieniężnych osobom uprawnionym z tytułu ustawy. W okresie od kwietnia do grudnia 2020 roku wypłacono w/w świadczenia w łącznej kwocie 63 112,50 zł, do którego uprawnionych było łącznie 10 osób, w tym 3 małych dzieci.

III. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Na podstawie danych empirycznych przekazanych między innymi przez Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące w Powiecie Oświęcimskim, danych GUS, Powiatowego Urzędu Pracy oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi:

- charakterystyka problemu i działań interwencyjnych,
- analiza SWOT¹⁴.

1. BEZROBOCIE, PROMOCJA ZATRUDNIENIA ORAZ AKTYWIZACJA LOKALNEGO RYNKU PRACY

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia wpływają również na funkcjonowanie rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

¹⁴ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

W 2019 roku bezrobocie jako powód udzielania wsparcia OPS znalazło się w gminie Przeciszów na drugim miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, natomiast w gminie Zator na trzecim. W mieście Oświęcim, gminie Kęty, Chełmek, Osiek i Polanka Wielka uplasowało się na czwartym miejscu, natomiast w pozostałych gminach było szóstym lub siódmym powodem udzielenia wsparcia.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie gmin powiatu oświęcimskiego z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 773. Na przestrzeni omawianych lat odnotowano wahania liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu, bowiem w 2017 roku było to 846 rodzin, z kolei rok później o 9% mniej. Szczegółowe dane statystyczne dla poszczególnych gmin powiatu oświęcimskiego przedstawia tabela poniżej.

Tabela 26. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc powodu bezrobocia w gminach wchodzących w skład powiatu oświęcimskiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	317	289	373
Kęty	156	144	136
Brzeszcze	61	43	28
Chełmek	95	57	50
Oświęcim	57	44	37
Zator	61	58	63
Osiek	32	26	18
Przeciszów	56	57	57
Polanka Wielka	11	13	11
ŁĄCZNIE	846	731	773

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Kolejna tabela przedstawia liczbę zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy mieszkańców powiatu oświęcimskiego oraz wchodzących w jego skład gmin. Z danych źródłowych wynika, że pod koniec 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było ogółem 3 504 mieszkańców powiatu oświęcimskiego, a największa liczba bezrobotnych występowała na terenie gminy Kęty - 1 053 oraz w mieście Oświęcim - 1 013. Wśród gmin, w których odnotowano stosunkowo małą liczbę zarejestrowanych osób pozostających bez zatrudnienia należy wyróżnić gminę Polanka Wielka, w której było 74 bezrobotnych mieszkańców oraz gminę Przeciszów, w której zarejestrowanych było 136 osób pozostających bez pracy. Udział mieszkańców zarejestrowanych

w Powiatowym Urzędzie Pracy w ogólnej liczbie ludności poszczególnych gmin powiatu w 2019 roku kształtował się na zróżnicowanym poziomie. Najniższy udział osób pozostających bez pracy w ogólnej liczbie ludności występował w gminie Polanka Wielka (1,6%) oraz w gminie Brzeszcze i Chełmek (1,9%). Najmniej korzystna sytuacja pod względem bezrobocia wśród mieszkańców występuje na obszarze gminy Kęty, w której osoby zarejestrowane w PUP stanowiły 4,1% populacji Gminy w wieku produkcyjnym. Na przestrzeni lat 2017-2019 dostrzegalna jest pozytywna, malejąca tendencja w zakresie udziału mieszkańców gmin powiatu oświęcimskiego zarejestrowanych w PUP. Najszybsze tempo zmian zachodzi w mieście Oświęcim, gdzie spadek w 2019 roku w stosunku do 2017 roku wyniósł 0,8 pp. W 2020 roku we wszystkich gminach odnotowano znaczny wzrost liczby zarejestrowanych w PUP osób bezrobotnych.

Tabela 27. Mieszkańcy powiatu oświęcimskiego zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2017-2020 oraz ich udział w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym (stan na koniec roku) - w podziale na gminy

wyszczególnienie	2017		2018		2019		2020	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
miasto Oświęcim	964	4,1	851	3,7	758	3,3	1 013	bd
Kęty	906	4,1	904	4,1	884	4,1	1 053	bd
Brzeszcze	285	2,1	267	2,0	249	1,9	327	bd
Chełmek	208	2,5	187	2,3	158	1,9	252	bd
Oświęcim	262	2,2	242	2,0	202	1,7	289	bd
Zator	195	3,2	171	2,8	154	2,6	216	bd
Osiek	132	2,5	130	2,4	107	2,0	144	bd
Przeciszów	109	2,5	92	2,1	97	2,3	136	bd
Polanka Wielka	60	2,1	56	2,0	44	1,6	74	bd
ŁĄCZNIE	3 121	3,2	2 900	3,0	2 653	2,8	3 504	bd

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Oświęcimiu za 2017, 2018, 2019 i 2020 rok

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy to takie, które ze względu na określone uwarunkowania mają znaczne trudności z wkroczeniem lub utrzymaniem się na rynku pracy. W kolejnej tabeli przedstawiona została liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Oświęcimiu zamieszkujących powiat, a które są w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz ich udział w ogólnej liczbie ludności. W 2020 roku 2 874 osoby spośród 3 504 bezrobotnych znajdowało się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Osoby te stanowiły

znaczącą większość osób pozostających bez pracy - 82%. Należy podkreślić, iż w grupie osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji zarówno w przedmiotowym roku jak i latach poprzednich dominowały kobiety.

Jak wynika z danych statystycznych, wzrósł udział osób będących przed 30 rokiem życia, natomiast zmniejszył się udział osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotnych. Na przestrzeni ostatnich czterech lat odnotowano także pozytywne zmiany w zakresie udziału osób korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej, a także posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia. Jednocześnie warto zwrócić uwagę na to, że osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia stanowią znaczną część wszystkich zarejestrowanych w PUP mieszkańców powiatu (19%). Jak wynika z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej gmin wchodzących w skład powiatu, w 2019 roku liczba samorządowych żłobków znajdującym się na terenie poszczególnych gmin była niewystarczająca. We wszystkich 11 żłobkach funkcjonujących na ich terenie brakowało łącznie 51 miejsc dla dzieci.

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ świadczy albo o braku chęci podjęcia pracy albo o braku możliwości podjęcia zatrudnienia. Udział osób długotrwale bezrobotnych w przeciągu ostatnich lat uległ zmniejszeniu (o 5 pp.). Na szczególną uwagę zasługuje jednak fakt, że osoby długotrwale bezrobotne pomimo spadku, stanowiły znaczny odsetek spośród wszystkich osób bezrobotnych - niemal co drugi zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy mieszkaniec był osobą długotrwale bezrobotną.

Tabela 28. Mieszkańcy powiatu oświęcimskiego będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP na przestrzeni lat 2017-2020

wyszczególnienie	2017		2018		2019		2020	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
ogółem w szczególnej sytuacji	bd	-	2 448	84	2 241	84	2 874	82
do 30 roku życia	714	23	708	24	640	24	903	26
powyżej 50 roku życia	957	31	821	28	757	29	914	26
długotrwale bezrobotni	1 575	50	1 304	45	1 207	45	1 569	45
niepełnosprawni	261	8	232	8	217	8	206	6

posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	716	23	700	24	613	23	682	19
posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	22	0,7	19	0,7	16	0,6	12	0,3
korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	344	11	309	11	255	10	331	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Oświęcimiu za 2017, 2018, 2019 i 2020 rok

PROGRAM PROMOCJI ZATRUDNIENIA ORAZ AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY POWIATU OŚWIĘCIMSKIEGO NA LATA 2021-2026

Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu wraz z filią w Kętach w 2019 roku angażował się w przedsięwzięcia zorganizowane przez inne instytucje, m.in.:

- w ramach tygodnia z Małopolskimi Urzędami Pracy, zorganizowano Dni otwarte doradztwa zawodowego;
- w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery, zorganizowano poradę grupową „Identyfikacja potrzeb zawodowych. Oceń potencjał, określ pasje, wybierz profesję, spełnij powołanie” dla osób bezrobotnych oraz warsztaty „Pasja, profesja, powołanie” dla młodzieży szkół podstawowych;
- w ramach Europejskich Dni Pracodawców, Urząd zorganizował seminarium dla pracodawców „Zatrudnienie cudzoziemców na terenie RP”;
- w ramach Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości w Małopolsce, zorganizowano seminarium z cyklu „Wiedza w pigułce” dla osób planujących rozpocząć własną działalność gospodarczą;
- spotkanie informacyjno-promocyjne z bezrobotnymi osobami powiatu oświęcimskiego, w zakresie ochotniczych form służby wojskowej, którego gospodarzami byli przedstawiciele Wojskowej Komendy Uzuppełnień w Oświęcimiu.

W 2019 roku Powiatowy Urząd Pracy pozyskał 2 831 ofert pracy i innych miejsc aktywizacji, z czego 434 oferty były to stanowiska subsydiowane. Z analizy złożonych ofert w omawianym roku, można zauważyć, że poszukiwanymi zawodami na rynku pracy były m.in.: kierowca z pełnymi uprawnieniami kat. C+E i D, pracownicy budowlani/murarz, cieśla, technolog robót

wykończeniowych, pracownik budowlany, operatorzy sprzętu ciężkiego i spawacze. Należy podkreślić, że znaczącą liczbą miejsc pracy dysponowały duże zakłady produkcyjne. Ponadto Urząd w dalszym ciągu miał problemy z zaspokajaniem potrzeb kadrowych pracodawców z branży handlowej i gastronomicznej, co wynikało przede wszystkim z charakteru pracy (przedziału godzin i zmianowości), a nie z braku osób posiadających wymagane przez pracodawców kwalifikacje¹⁵.

W 2019 roku PUP realizował 390 ofert pracy w systemie EURES, który tworzą publiczne służby zatrudnienia państw członkowskich Unii Europejskich. Oferty EURES dały łącznie 2 452 miejsca pracy, w szczególności w Niemczech, Holandii, Norwegii i Irlandii. Urząd podejmował działalność związaną z pomocą pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników, inicjowaniem i organizowaniem kontaktów pracodawców z osobami bezrobotnymi i poszukującymi pracy. W omawianym roku zatrudnienie podjęło 2 690 osób bezrobotnych, z czego pracę na stanowiskach niesubsydiowanych podjęło 2 378 osób. Z poradnictwa zawodowego indywidualnego skorzystało 816 osób, natomiast w zajęciach grupowych uczestniczyło 256 osób.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu od 2019 roku jest realizatorem Projektu „Nowe wyzwania - lepsza przyszłość”, którego celem głównym jest kompleksowa aktywizacja społeczno-zawodowa lub tylko społeczna 129 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym na terenie powiatu oświęcimskiego. Projekt zakłada większy udział liczbowy kobiet, co stanowi odpowiedź na wyrównywanie barier i nierówności płci na aktywizowanym obszarze¹⁶.

Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu jest realizatorem następujących projektów mających na celu aktywizację osób bezrobotnych, m.in.:

- „Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie oświęcimskim” - projekt realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020;
- „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie oświęcimskim” - projekt realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020;
- Program Regionalny „Bumerang - powrót na rynek pracy” - realizowany z pozyskanych środków Funduszu Pracy, w którego ramach wsparciem obejmuje się osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP w Oświęcimiu, w szczególności: osoby zwolnione z przyczyn zakładu pracy oraz osoby młode do 30 roku życia - absolwenci;

¹⁵ Raport o stanie Powiatu Oświęcimskiego za rok 2019.

¹⁶ <http://pcproswiecim.pl/projekty-unijne/nowe-wyzwania-lepsza-przyszlosc>

- Program Regionalny „Konserwator” - realizowany z pozyskanych środków Funduszu Pracy, w ramach którego wsparciem obejmuje się osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP w Oświęcimiu, w szczególności: kobiety i osoby długotrwale bezrobotne.

Mając na uwadze trudną sytuację na lokalnym rynku pracy wynikającą z dużej liczby osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, Powiatowy Urząd Pracy w Oświęcimiu w 2020 roku podejmowano działania zmierzające do pozyskania dodatkowych środków na przeciwdziałanie bezrobociu w powiecie oświęcimskim poprzez:

- aplikowanie o środki na realizację projektów z Europejskiego Funduszu Społecznego (POWER, PRO WM),
- aplikowanie w programach o przyznanie dodatkowych środków z rezerwy Funduszu Pracy,
- realizowanie dodatkowych programów regionalnych: „Bumerang - powrót na rynek pracy” i „Konserwator”.

Poniżej zostały wyszczególnione formy aktywizacji bezrobotnych wraz z kwotą środków przyznanych w 2020 roku, tj.:

1. organizacja szkoleń (indywidualnych i grupowych), finansowanie kosztów egzaminu lub uzyskania licencji, pożyczki szkoleniowej, finansowania studiów podyplomowych, bon szkoleniowy (120 000 zł);
2. jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej (160 000 zł);
3. refundowanie podmiotowi prowadzącemu działalność gospodarczą kosztów wyposażenia lub doposażenia (80 000 zł);
4. prace interwencyjne (250 000 zł);
5. staże 6 i 12 miesięczne (500 000 zł);
6. prace społecznie użyteczne (60 000 zł);
7. bon na zasiedlenie (45 000 zł);
8. roboty publiczne (40 000 zł);
9. badania lekarskie (30 000 zł);
10. inne zadania (31 641,93zł).

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze **obszary problemowe** w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wzrost w ostatnim roku łącznej liczby zarejestrowanych w PUP mieszkańców Powiatu;
- znaczny udział osób pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych w PUP jako bezrobotne, w tym długotrwale bezrobotnych, osób do 30 roku życia i pozostających bez zatrudnienia po 50 roku życia;
- niewystarczający dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3, ograniczający aktywność zawodową młodych matek.

Cel operacyjny		
Zintegrowanie działań instytucji i organizacji na rzecz ograniczenia problemu bezrobocia i zapobiegania jego skutkom.		
LP.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Organizowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe kadry pomocy społecznej w zakresie udzielania aktywnych form wsparcia osób bezrobotnych.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach w zakresie aktywnych form wsparcia osób bezrobotnych.
2	Udzielanie pomocy i wsparcia w znalezieniu pracy poprzez pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe.	Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą w znalezieniu pracy.
3	Upowszechnianie informacji o dostępnych instrumentach rynku pracy (szkolenia, staże, prace interwencyjne itp.) poprzez rozpowszechnianie ulotek, plakatów i innych materiałów informacyjno-edukacyjnych.	Liczba upowszechnionych informacji o dostępnych instrumentach rynku pracy.
4	Rozwój usług aktywizacji społeczno-zawodowej.	Liczba osób bezrobotnych korzystających z aktywizacji społeczno-zawodowej, liczba prowadzonych usług aktywizacji.
5	Wspieranie osób bezrobotnych w działaniach mających na celu zdobycie lub poszerzenie kwalifikacji zawodowych odpowiednich do lokalnego rynku pracy.	Liczba osób bezrobotnych, które podjęły działania mające na celu zdobycie lub poszerzenie kwalifikacji zawodowych.

6	Upowszechnianie wiedzy na temat zasad i korzyści wynikających z prowadzenia podmiotów ekonomii społecznej.	Liczba podjętych działań informacyjnych dotyczących podmiotów ekonomii społecznej.
7	Współpraca z pracodawcami oraz jednostkami oświatowymi w celu dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy.	Liczba podjętych działań we współpracy z jednostkami oświatowymi w celu dostosowania oferty edukacyjnej do lokalnego rynku pracy.
8	Organizowanie doradztwa zawodowego i wsparcia w kreowaniu ścieżki kariery dla uczniów szkół ponadpodstawowych.	Liczba spotkań pracowników PUP z młodzieżą szkolną, liczba osób korzystających z pomocy doradcy.
9	Współpraca OPS i PUP w zakresie działań skierowanych do osób będących w trudnej sytuacji socjalnej.	Liczba wspólnie podjętych działań OPS i PUP w zakresie działań skierowanych do osób będących w trudnej sytuacji socjalnej.
10	Organizowanie i finansowanie kursów językowych wzmacniających potencjał i szanse mieszkańców na rynku pracy.	Liczba osób uczestniczących w kursach językowych.
11	Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3 umożliwiającej szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia.	Liczba dostępnych na terenie Powiatu miejsc w żłobkach lub klubach dziecięcych.
12	Wsparcie podmiotów gospodarczych na lokalnym rynku pracy w tworzeniu nowych miejsc pracy, w tym wspieranie samozatrudnienia.	Liczba inicjatyw w zakresie samozatrudnienia i zatrudnienia w formach niestandardowych. Liczba nowych miejsc pracy w podmiotach gospodarczych.
13	Prowadzenie diagnozy stanu lokalnego rynku pracy, monitorowanie zawodów nadwyżkowych i deficytowych.	Liczba opracowanych diagnoz i monitoringów.

14	Popularyzowanie wśród lokalnych przedsiębiorców możliwości zatrudnienia praktykantów szkół technicznych zawodowych.	Liczba działań podjętych w celu zaangażowania przedsiębiorców w program praktyk uczniowskich, liczba przedsiębiorców współpracujących z jednostkami oświatowymi.
15	Inicjowanie i pogłębianie współpracy podmiotów samorządowych oraz organizacji pozarządowych na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba działań podjętych we współpracy z podmiotami samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych.
16	Utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej na terenie Powiatu oraz popularyzowanie wśród przedsiębiorców zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.	Liczba działań podjętych w celu utworzenia Zakładu Aktywności Zawodowej i wsparcia zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.
17	Aplikowanie o środki krajowe i europejskie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.	Liczba złożonych wniosków o uzyskanie środków finansowych na rozwój przedsiębiorczości.
18	Promowanie społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) wśród lokalnych przedsiębiorców i podejmowanie współpracy w celu realizacji działań wspierających mieszkańców Powiatu.	Liczba upowszechnionych informacji na temat społecznej odpowiedzialności biznesu, liczba działań lokalnych przedsiębiorców w ramach CSR.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
PUP, samorząd powiatowy, samorzady gminne	OPS, NGO, placówki oświatowe, pracodawcy i inne instytucje, organizacje lokalnego rynku pracy oraz szkoły językowe	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa

2. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że „osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej”. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warty podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących dysfunkcji.

W 2019 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia OPS znalazła się w gminie Chełmek i Polanka Wielka na pierwszym miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, natomiast osoby dotknięte niepełnosprawnością stanowiły najmniejszą grupę osób objętych wsparciem Ośrodka w gminie Zator i Przeciszów.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie gmin powiatu oświęcimskiego z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 1 183. W stosunku do 2017 roku nastąpił wzrost liczby rodzin o 15%.

Tabela 29. Rodziny z terenu gmin wchodzących w skład powiatu oświęcimskiego, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	367	430	547
Kęty	170	170	176
Brzeszcze	118	112	91
Chełmek	113	107	108
Oświęcim	113	104	95
Zator	47	42	46
Osiek	62	77	68
Przeciszów	23	20	31
Polanka Wielka	13	28	21
ŁĄCZNIE	1 026	1 090	1 183

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby udzielonych świadczeń w postaci zasiłku pielęgnacyjnego dla niepełnosprawnego dziecka w gminach powiatu oświęcimskiego na przestrzeni lat 2017-2019. Łącznie we wszystkich gminach w 2017 roku przyznano 7 163 świadczenia, w 2018 roku - 7 666, natomiast w 2019 roku ich liczba kształtowała się na poziomie 8 812 świadczeń. Na przestrzeni omawianych lat, liczba wypłaconych zasiłków uległa wzrostowi - w stosunku do 2017 roku zwiększyła się o 23%.

Tabela 30. Liczba udzielonych świadczeń - zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	1 818	1 996	2 364
Kęty	1 582	1 643	1 903
Brzeszcze	1 002	1 079	1 281
Chełmek	529	511	563
Oświęcim	844	992	1 093
Zator	444	395	464
Osiek	435	477	505
Przeciszów	317	335	355
Polanka Wielka	192	238	284
ŁĄCZNIE	7 163	7 666	8 812

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku długotrwała lub ciężka choroba była najpowszechniejszym powodem udzielenia pomocy i wsparcia w mieście Oświęcim, gminie Brzeszcze, gminie Oświęcim, Osiek i Polanka Wielka. W gminie Kęty oraz Zator uplasowała się na drugim miejscu, natomiast w gminie Chełmek i Przeciszów na trzecim.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie gmin Powiatu z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby kształtowała się na poziomie 1 626. Na przestrzeni lat 2017-2019 nastąpił ich znaczny wzrost - w stosunku do 2017 roku o 42%.

Tabela 31. Liczba rodzin z terenu gmin wchodzących w skład powiatu oświęcimskiego, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	363	473	874
Kęty	219	209	219
Brzeszcze	193	160	132
Chełmek	81	90	84
Oświęcim	119	112	105
Zator	45	67	68
Osiek	64	81	77
Przeciszów	41	38	46
Polanka Wielka	17	23	21
ŁĄCZNIE	1 142	1 253	1 626

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważnym elementem polityki skierowanej wobec osób z niepełnosprawnościami oraz wsparcia ich rodzin jest zapewnienie opiekunom osób zależnym możliwości odpoczynku i przejęcie części obowiązków w określonym wymiarze czasowym. W 2020 roku powiat oświęcimski po raz drugi przystąpił do realizacji programu resortowego MRP i PS pod nazwą „Opieka Wytchnieniowa” organizowanego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej. Program kierowany był do dzieci z niepełnosprawnościami i dorosłych osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, których członkowie rodzin lub ich opiekunowie wymagali wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tymi osobami. Środki finansowe na potrzeby Programu pochodziły z dwóch źródeł: Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych, tj. 86 400,00 zł oraz środków własnych powiatu oświęcimskiego, tj. 21 600,00 zł.

W omawianym roku z Programu skorzystały 63 osoby, w tym 49 dorosłych z orzeczonym znacznym stopniem niepełnosprawności i 14 dzieci niepełnosprawnych. Wykorzystano 2 400 godzin rehabilitacji w domu klienta, a koszt jednej godziny usługi wynosił 45,00 zł (łącznie z dojazdem do miejsca zamieszkania i środkami ochrony osobistej).

2.1. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, funkcjonuje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, mający na celu ustalanie niepełnosprawności dla celów pozarentowych. W procesie orzekania uczestniczy 29 członków Zespołu (lekarze, psychologowie, doradcy zawodowi, pracownicy socjalni, pedagodzy). Dla dzieci do 16 roku życia Zespół wydaje orzeczenia o niepełnosprawności, natomiast dla osób powyżej 16 roku życia wydawane są orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

W 2020 roku odbyło się 158 posiedzeń składów orzekających. Zespół rozpatrzył 2 237 spraw o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, głównie w celu odpowiedniego zatrudnienia, konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji oraz uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego. Wydano 1 783 orzeczenia o stopniu niepełnosprawności oraz 357 orzeczeń o niepełnosprawności. Ponadto wydano 469 legitymacji o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, oraz 737 kart parkingowych, które umożliwiają osobom z niepełnosprawnością korzystanie z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów. Poniższa tabela zawiera dane statystyczne dotyczące liczby wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, orzeczeń o niepełnosprawności oraz legitymacji i kart parkingowych na przestrzeni ostatnich czterech lat.

Tabela 32. Liczba wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności orzeczeń, legitymacji i kart parkingowych w latach 2017-2020

wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
orzeczenie o stopniu niepełnosprawności	1 702	1 707	2 063	1 783
orzeczenie o niepełnosprawności	296	315	323	357
legitymacja	610	780	734	469
karta parkingowa	369	498	677	737

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu za 2017, 2018, 2019 i 2020 rok

2.2. Rehabilitacja zawodowa i społeczna Osób z niepełnosprawnością

Osoby z niepełnosprawnościami często czują się wyobcowane i odsunięte od udziału w życiu społecznym. Ograniczenia utrudniające bądź wręcz uniemożliwiające korzystanie z przysługujących im praw do zaspokajania swoich potrzeb na równi z innymi, stanowią problem równie istotny, co trudności z rehabilitacją zawodową.

Wspieranie osób z niepełnosprawnością realizowane jest w dwóch podstawowych obszarach, tj. rehabilitacji społecznej i zawodowej. Rehabilitacją zawodową zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy, natomiast rehabilitacją społeczną - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Środki pochodzą z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) oraz budżetu powiatu. Na rehabilitację społeczną składa się szereg działań, które zmierzają do ograniczenia niedogodności związanych z niepełnosprawnością, a w szczególności:

- umożliwienie uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej;
- współfinansowanie wyjazdów na turnusy rehabilitacyjne, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz likwidacji barier architektonicznych i technicznych w mieszkaniach i otoczeniu.

W 2020 roku na realizację poszczególnych zadań z tego zakresu wydatkowano przede wszystkim na:

- wsparciu działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej, w których uczestniczy 100 osób niepełnosprawnych (2 049 600 zł);
- dofinansowaniu do turnusów rehabilitacyjnych dla 218 osób oraz 44 opiekunów (288 022 zł);
- udzieleniu dotacji do przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego dla 1 751 osób (813 687,76 zł);
- dofinansowaniu do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu dla 77 osób (207 946,39 zł);
- dofinansowaniu sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla 32 osób z niepełnosprawnością (8 755,07 zł).

Rehabilitacja zawodowa składa się z działań, których celem jest m.in. pomoc osobom z niepełnosprawnością w wejściu na rynek pracy, otwarciu własnej działalności, a także szkoleniu. W omawianym roku wydatkowano na nią kwotę 124 850,13 zł.

Ponadto Powiat realizuje programy celowe, finansowane ze środków PFRON:

- „Aktywny Samorząd” - skierowany do osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, mający na celu ułatwienie zdobycia wyższego wykształcenia, jak również ułatwienie zakupu specjalistycznego sprzętu. Z programu skorzystały 52 osoby na łączną kwotę 219 077,85 zł.
- „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” - Moduł III - to program skierowany do osób z niepełnosprawnością, które na skutek wystąpienia zagrożenia epidemicznego oraz stanu epidemii utraciły w okresie od 9 marca 2020 roku do 16 listopada 2020 roku możliwość korzystania z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej. Z Programu skorzystało 357 osób na łączną kwotę 525 000,00 zł.

Od stycznia 2021 roku na terenie województwa małopolskiego, w tym również w powiecie oświęcimskim w ramach Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego jest realizowany Projekt „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami”. Pomoc obejmuje wsparcie dla co najmniej 40 dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Ponadto pomoc skierowana jest do co najmniej 60 osób z niepełnosprawnością, posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, wydawane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnością albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionych. Usługi asystenckie świadczone w projekcie polegać będą na pomocy uczestnikom Projektu, w szczególności w czynnościach takich jak:

- wyjście, powrót oraz/lub dojazdy w wybrane przez uczestnika programu miejsce (np. dom, praca, placówki oświatowe i szkoleniowe, świątynie, placówki ochrony zdrowia i rehabilitacyjne, gabinety lekarskie i terapeutyczne, urzędy, znajomi, rodzina, instytucje finansowe, wydarzenia kulturalne, sportowe itp.),
- zakupy (z zastrzeżeniem aktywnego udziału uczestnika Programu przy ich realizacji),
- załatwianie spraw urzędowych,
- w przypadku dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności - dotarcie i powrót do/z placówki oświatowej.

Na terenie powiatu oświęcimskiego osoby z niepełnosprawnością mogą korzystać ze wsparcia m.in.:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu,
- Warsztatów Terapii Zajęciowej prowadzonych przez Fundację im. Brata Alberta,
- Domu Pomocy Społecznej w Bobrku,
- Domu Pomocy Społecznej Braci Albertynów w Bulowicach,
- Domu Pomocy Społecznej Caritas Archidiecezji Krakowskiej w Zatorze,
- Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Kętach z placówką w Brzeszczach,
- Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Brzeszczach, Kętach i Oświęcimiu,
- Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Oświęcimiu,
- organizacji pozarządowych.

Na przestrzeni ostatnich lat zwiększyło się zapotrzebowanie na przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny. Wzrost zainteresowania dostrzegalny jest również w przypadku dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych, organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki, a także likwidowania barier technicznych, architektonicznych oraz w komunikowaniu się.

Tabela 33. Liczba osób objętych rehabilitacją społeczną przy udziale środków PFRON w latach 2017-2020

wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
dofinansowanie do działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej	100	100	100	100
dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych	123	277	257	218
dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny	1 470	1 652	1 908	1 751
dofinansowanie likwidacji barier technicznych, architektonicznych i w komunikowaniu się	53	86	75	77
dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnościami	-	5	655	32

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu za 2017, 2018, 2019 i 2020 rok

Na zlecenie powiatu oświęcimskiego Fundacja im. Brata Alberta prowadzi Warsztaty Terapii Zajęciowej, czyli wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę, która stwarza osobom z niepełnosprawnościami, niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskiwania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Placówka przeznaczona jest dla 100 osób niepełnosprawnych intelektualnie. Zajęcia

terapeutyczne prowadzone są w 4 filiach na terenie: Chełmka, Przepiszowa, Jawiszowic i Oświęcimia. Łączny koszt funkcjonowania warsztatów to 2 284 722,00 zł, z czego 2 049 600,00 zł to środki PFRON, 191 059,00 zł to środki własne Powiatu, natomiast 44 063,00 zł stanowią środki z gmin, których mieszkańcy są uczestnikami zajęć.

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kętach z placówką w Brzeszczach jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej, pobytu dziennego o zasięgu lokalnym. Świadczy on wsparcie osobom z przewlekłą chorobą psychiczną i/lub niepełnosprawnością intelektualną, które mają poważne trudności w życiu codziennym, ale mogą korzystać z postępowania rehabilitacyjnego w warunkach dziennego pobytu. W placówce udzielane jest m.in. poradnictwo psychologiczne (psychoterapia, psychorysunek, psychoedukacja), pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, a także niezbędna opieka w czasie pobytu w placówce. Dom dysponuje 43 miejscami (30 miejsc w Kętach i 13 miejsc w Brzeszczach) i jest dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową.

Ponadto szczególny udział w rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością na terenie powiatu oświęcimskiego ma m.in.: **Stowarzyszenie dla dzieci Niepełnosprawnych PROMYK, Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Razem” oraz Stowarzyszenie Rodziców Na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „OLIMP”.**

3. UZALEŻNIENIA

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec jego rozprzestrzenianiu się. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia, natomiast trzeci wskaźnik choroby stanowią zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁷. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tysięcy, z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 milionów osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich, gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 milionów osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 milionów osób.

¹⁷ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Poniżej przedstawione zostały miejsca na terenie powiatu, gdzie mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia:

- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Punkty Informacyjno-Konsultacyjne,
- Pomoc specjalistyczna,
- Gminne/Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki ochrony zdrowia,
- Samopomocowe grupy wsparcia dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin,
- Pełnomocnik Wójta ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Poradnia Profilaktyki i Leczenia Uzależnień,
- Policja.

W 2019 roku z powodu alkoholizmu z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej korzystało łącznie 248 mieszkańców Powiatu, w tym najwięcej z miasta Oświęcim - 86, z gminy Chełmek - 43 oraz z gminy Kęty - 41 rodzin. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin, którym udzielono pomocy z omawianego powodu łącznie we wszystkich gminach należących do powiatu oświęcimskiego, ulegała wahaniom. W 2017 roku było to 271 rodzin, w 2018 o 20% mniej (218 rodzin), natomiast w 2019 - 248 rodzin.

Tabela 34. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej z powodu alkoholizmu w gminach należących do powiatu oświęcimskiego na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	79	56	86
Kęty	36	36	41
Brzeszcze	45	33	37
Chełmek	46	38	43
Oświęcim	33	26	22
Zator	8	8	8
Osiek	14	10	3
Przeciszów	7	8	6
Polanka Wielka	3	3	2
ŁĄCZNIE	271	218	248

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również podejmowane przez Gminną/Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach przysługujących jej uprawnień, działania. Dane dotyczące realizowanych zadań zawarte są w corocznym Sprawozdaniu z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (typ PARPA-G1).

Z uzyskanych danych wynika, że na terenie powiatu oświęcimskiego w omawianych latach członkowie Gminnych/Miejskich Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzili rozmowy m.in. z osobami uzależnionymi od alkoholu oraz członkami ich rodzin. W 2019 roku na pierwszym miejscu pod względem liczby przeprowadzonych rozmów z osobami uzależnionymi znajduje się gmina Kęty, gdzie członkowie Komisji podjęli rozmowę ze 115 uzależnionymi mieszkańcami. Na drugim miejscu znajduje się gmina Oświęcim (113 osób), natomiast na trzecim - miasto Oświęcim (103 osoby). Najwięcej rozmów z członkami rodzin osób uzależnionych odbyło się na terenie miasta Oświęcim (103 członków).

W stosunku do roku 2017 na terenie miasta Oświęcim, gminy Brzeszcze, Osiek i Preciszów odnotowano wzrost liczby osób uzależnionych oraz liczby członków ich rodzin (z wyjątkiem gminy Osiek), z którymi przeprowadzono rozmowy. Na terenie gminy Brzeszcze, Kęty, Chełmek, Oświęcim i Zator w omawianych latach nastąpił spadek liczby osób uzależnionych od alkoholu, z którymi Komisja przeprowadziła rozmowy. Szczegółowe dane statystyczne w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 35. Działania Gminnych/Miejskich Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminach należących do powiatu oświęcimskiego wobec osób uzależnionych oraz członków ich rodzin w latach 2017-2019

miasto Oświęcim			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	80	92	103
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	49	46	103
Kęty			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	140	106	115
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	30	32	40

Brzeszcze			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	52	71	64
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	14	12	16

Chełmek			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	33	18	24
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	5	4	4

Oświęcim			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	130	114	113
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	23	17	31

Zator			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	33	31	30
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	35	14	19

Osiek			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	18	34	41
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	48	3	8

Przeciszów			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	13	12	28
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	5	8	20

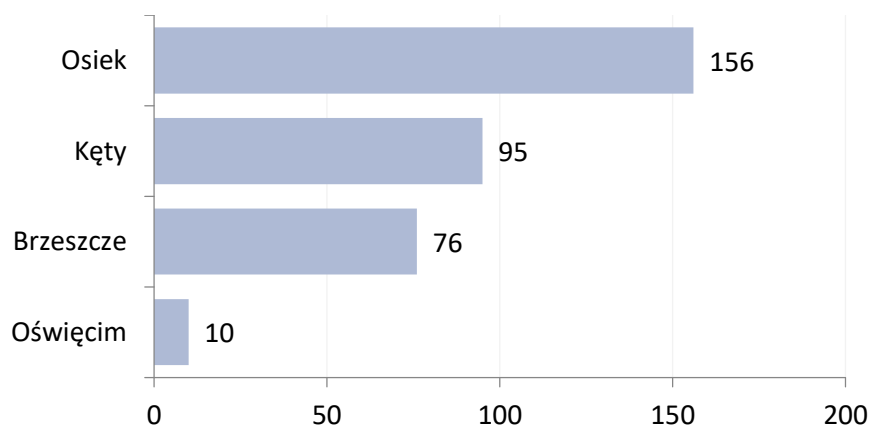

Polanka Wielka			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	bd	bd	bd
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	bd	bd	bd

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie powiatu oświęcimskiego w 2019 roku łącznie funkcjonowało 8 Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych - w gminie Kęty, Brzeszcze, Oświęcim, Osiek oraz Polanka Wielka. Spośród nich, największą, łączną liczbę godzin w miesiącu czynny był Punkt w gminie Osiek - 156 godzin.

Wykres 12. łączna liczba godzin, w których w 2019 roku czynne były Punkty Informacyjno-Konsultacyjne w gminach powiatu oświęcimskiego

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie Powiatu funkcjonują następujące grupy samopomocowe i/lub stowarzyszenia abstynenckie:

- w mieście Oświęcim: 1 stowarzyszenie abstynenckie, 2 samopomocowe grupy wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (grupy AA) oraz samopomocowe grupy wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (grupy Al.-Anon);
- w gminie Kęty: 1 stowarzyszenie abstynenckie i 1 samopomocowa grupa wsparcia dla dorosłych dzieci alkoholików (grupa DDA);
- w gminie Brzeszcze i Chełmek: 1 stowarzyszenie abstynenckie;
- w gminie Osiek: 1 samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (grupa AA);
- w gminie Przeciszów: 1 grupa wsparcia dla osób współuzależnionych.

W zakresie działań Gminnych/Miejskich Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych znajduje się także obszar profilaktyki zachowań ryzykownych. W 2019 roku na terenie gmin powiatu oświęcimskiego zostały poprowadzone następujące działania:

- w mieście Oświęcim odbyły się programy profilaktyczne rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN i IPiN - *NOE, Archipelag Skarbów, Bank Dobrych Praktyk i Epsilon*, w których wzięło udział 1 413 uczniów, 116 nauczycieli i 10 rodziców;
- w gminie Kęty zostały zorganizowane programy z zakresu profilaktyki uniwersalnej, którymi objęto 364 uczniów, 85 nauczycieli, 209 rodziców oraz jednorazowe prelekcje, spektakle, festyny, imprezy plenerowe oraz konkursy, których działania skierowano do łącznie 645 uczniów;
- w gminie Brzeszcze zorganizowano programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej dla 3 130 uczniów, program z obszaru profilaktyki wskazującej, w których uczestniczyło 15 uczniów i 11 rodziców oraz imprezy sportowe, w których uczestniczyło 200 dzieci;
- w gminie Chełmek w przedmiotowym roku odbyły się programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowane do dzieci i młodzieży, w których uczestniczyło 426 uczniów, 18 nauczycieli i 150 rodziców, a także jednorazowe prelekcje, spektakle, festyny, imprezy plenerowe i sportowe oraz konkursy, których działania skierowano do około 600 uczniów;
- w gminie Oświęcim zorganizowano programy profilaktyczne, w których wzięło udział 924 uczniów i 19 nauczycieli, jednorazowe prelekcje, spektakle, imprezy sportowe oraz konkursy, w których łącznie uczestniczyło 1 829 uczestników oraz przeprowadzono szkolenia i warsztaty dla 167 rodziców z zakresu profilaktyki problemowej;
- w gminie Zator przeprowadzono programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej, w których wzięło udział 320 uczniów i 25 nauczycieli;
- w gminie Osiek odbył się program profilaktyczny rekomendowany w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN i IPiN – „Przyjaciele Zippiego”, w którym uczestniczyło 700 uczniów i 20 nauczycieli, zorganizowano również inne programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej, w których wzięło udział 950 uczniów i 16 nauczycieli, a także zorganizowano festyny i inne imprezy plenerowe dla 750 uczestników;
- w gminie Przeciszów w ramach profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży odbył się spektakl, w którym uczestniczyło 250 osób oraz zorganizowano szkolenia i warsztaty dla 150 rodziców z zakresu profilaktyki problemowej;

- w gminie Polanka Wielka sfinansowano prelekcje i warsztaty profilaktyczne dla uczniów, zorganizowano kolonię profilaktyczną dla 33 uczniów klasy V SP, a także na terenie Gminy przeprowadzono ogólnopolską kampanię „Zachowaj trzeźwy umysł”.

R Y N E K N A P O J Ó W A L K O H O Ł O W Y C H

W 2019 roku wartość sprzedanego alkoholu w stosunku do roku 2017 wzrosła we wszystkich gminach powiatu oświęcimskiego (z pominięciem gminy Polanka Wielka - brak danych). Największy wzrost odnotowano w gminie Zator (60%), natomiast najmniejszy w gminie Brzeszcze i Osiek (8%).

Tabela 36. Łączna wartość sprzedanego na terenie powiatu oświęcimskiego alkoholu z podziałem na poszczególne gminy w latach 2017-2019 (w złotych)

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	53 947 116,50	57 564 628,37	61 983 333,00
Kęty	32 438 744,47	35 634 541,63	35 923 367,41
Brzeszcze	21 383 477,43	20 153 007,41	23 087 927,89
Chełmek	9 053 437,33	9 621 782,21	12 410 105,21
Oświęcim	8 456 553,39	8 939 227,10	10 610 007,18
Zator	11 677 400,55	15 572 639,47	18 727 452,18
Osiek	7 982 347,54	8 238 762,83	8 614 692,95
Przeciszów	4 213 947,79	497 238 480,00	5 010 793,00
Polanka Wielka	bd	bd	bd

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Kolejna tabela przedstawia liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminach należących do powiatu oświęcimskiego w latach 2017-2019. W 2019 roku na terenie Powiatu największa, łączna liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych znajdowała się w gminie Brzeszcze - 159 i w mieście Oświęcim - 137. Natomiast najmniejsza liczba punktów w roku przedmiotowym znajdowała się na terenie gminy Przeciszów - 14. W stosunku do 2017 roku w większości gmin dostrzegalny jest wzrost liczby punktów (miasto Oświęcim, gmina Kęty, Brzeszcze i Zator), z kolei w gminie Chełmek, Oświęcim i Osiek odnotowano spadek w tym zakresie. Liczba punktów w gminie Przeciszów w omawianych latach utrzymywała się na względnie stałym poziomie. Szczegółowe dane zawarto w tabeli nr 37.

Tabela 37. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminach należących do powiatu oświęcimskiego na przestrzeni lat 2017-2019

miasto Oświęcim			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	84	82	81
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	51	59	56
ŁĄCZNIE	135	141	137
Kęty			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	52	52	52
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	23	28	26
ŁĄCZNIE	75	80	78
Brzeszcze			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	48	117	124
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	15	25	35
ŁĄCZNIE	63	142	159
Chełmek			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	31	28	28
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	6	6	5
ŁĄCZNIE	37	34	33
Oświęcim			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	28	27	26
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	12	10	11
ŁĄCZNIE	40	27	37
Zator			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	28	30	31
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	25	44	36
ŁĄCZNIE	53	74	67

Osiek			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	14	12	12
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	5	5	5
ŁĄCZNIE	19	17	17

Przeciszów			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	14	15	14
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	0	0	0
ŁĄCZNIE	14	15	14

Polanka Wielka			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	bd	bd	bd
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	bd	bd	bd

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

4. PRZEMOC W RODZINIE

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające je na szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminach powiatu oświęcimskiego zajmują się Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,

- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- organizacji pozarządowych.

Celem działania Zespołu Interdyscyplinarnego jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie powiatu oświęcimskiego mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie:

- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Punkty Informacyjno-Konsultacyjne,
- Gminne/Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki ochrony zdrowia,
- Policja,
- Zespoły Interdyscyplinarne,
- Placówki oświatowe,
- Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu,
- Poradnia Profilaktyki i Leczenia Uzależnień.

W 2019 roku z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie powiatu oświęcimskiego z powodu przemocy w rodzinie skorzystały łącznie 74 rodziny, w 2018 roku 42, natomiast w 2017 roku 78. W roku przedmiotowym największa liczba rodzin korzystająca z pomocy OPS z tego powodu zamieszkiwała gminę Oświęcim, natomiast w gminie Osiek żadna z rodzin nie została objęta wsparciem z powodu przemocy. Na przestrzeni omawianych lat dostrzec można wahania łącznej liczby rodzin w powiecie, które otrzymały pomoc z powodu przemocy w rodzinie - w 2018 roku odnotowano znaczny jej spadek, natomiast w roku następnym ponownie wzrosła. W większości gmin liczba rodzin korzystających z pomocy Ośrodka z tego powodu uległa w latach 2017-2019 spadkowi.

Tabela 38. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminach należących do powiatu oświęcimskiego na przestrzeni lat 2017-2019

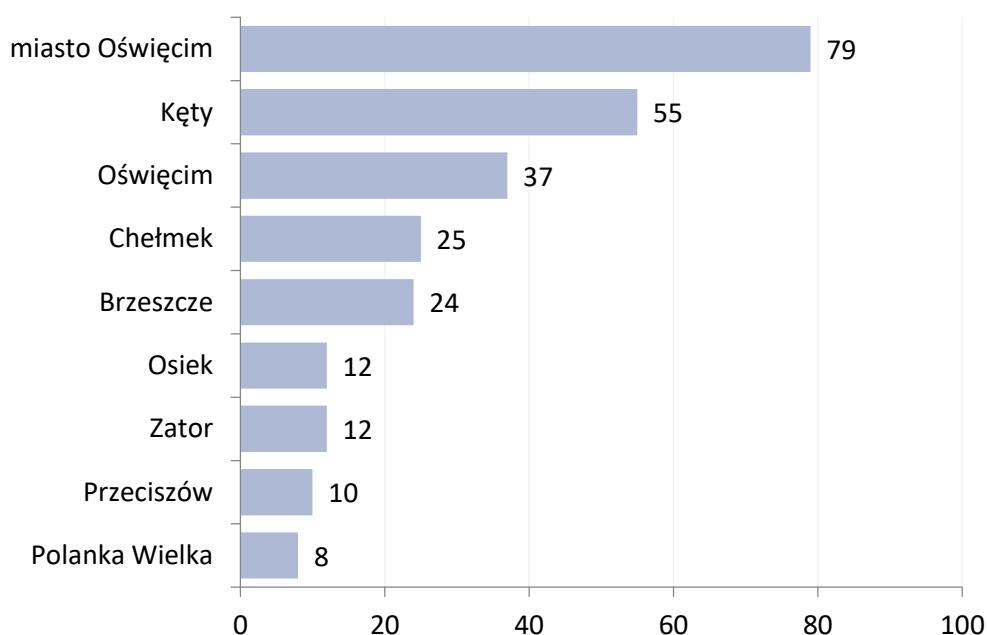
gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	10	3	8
Kęty	14	18	7
Brzeszcze	3	4	2
Chełmek	0	3	3
Oświęcim	40	5	35
Zator	1	0	11
Osiek	2	5	0
Przeciszów	0	1	1
Polanka Wielka	8	3	7
ŁĄCZNIE	78	42	74

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o **procedurę „Niebieskiej Karty”** i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskiej Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Z danych wynika, że w 2020 roku największa liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” zamieszkiwała miasto Oświęcim (79 rodzin). Drugą w kolejności była gmina Kęty (55 rodzin), a trzecią gmina Oświęcim (37 rodzin). W porównaniu do roku ubiegłego, w większości gmin odnotowano spadek liczby rodzin w tym zakresie (miasto Oświęcim, gmina Chełmek, gmina Brzeszcze, gmina Osiek, gmina Zator i Polanka Wielka), z kolei wzrost nastąpił w gminie Kęty i gminie Oświęcim. W gminie Przeciszów liczba rodzin w objętych „Niebieską Kartą” utrzymywała się na stałym poziomie. Największy spadek liczby rodzin objętych procedurą miał miejsce w gminie Zator (19%) i gminie Brzeszcze (29%), natomiast w gminie Oświęcim odnotowano wzrost w tym zakresie o 6%.

Wykres 13. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w poszczególnych gminach powiatu oświęcimskiego w 2020 roku

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2020 rok

Kolejna tabela przedstawia szczegółowe dane dotyczące liczby sporządzonych formularzy „Niebieska Karta - A” i liczbę zakończonych procedur. Można zauważyć, że w 2019 roku w większości gmin nastąpił wzrost liczby formularzy wszczynających procedurę, natomiast rok później odnotowano jej spadek (miasto Oświęcim, gmina Brzeszcze, gmina Chełmek, gmina Zator). W gminie Kęty, Oświęcim i Przeciszów zauważalny jest stały wzrost liczby formularzy „Niebieska Karta - A”, z kolei w gminie Osiek w omawianych latach nastąpił jej spadek. Tendencję spadkową można również dostrzec w zakresie liczby zakończonej procedury (miasto Oświęcim, gmina Kęty, gmina Brzeszcze, gmina Oświęcim, gmina Osiek i Przeciszów). Z kolei liczba zakończonej procedury „Niebieska Karta” wrosła w gminie Zator.

Tabela 39. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskiej Karty” w poszczególnych gminach powiatu oświęcimskiego w latach 2018-2020

miasto Oświęcim			
wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba formularzy „Niebieska Karta - A” wszczynających procedurę	16	28	19
liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	52	54	45

Kęty			
wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba formularzy „Niebieska Karta - A” wyszczynających procedurę	18	12	17
liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	41	35	29
Brzeszcze			
wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba formularzy „Niebieska Karta - A” wyszczynających procedurę	10	17	4
liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	23	24	15
Chełmek			
wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba formularzy „Niebieska Karta - A” wyszczynających procedurę	2	10	2
liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	11	21	15
Oświęcim			
wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba formularzy „Niebieska Karta - A” wyszczynających procedurę	6	6	9
liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	27	22	23
Zator			
wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba formularzy „Niebieska Karta - A” wyszczynających procedurę	3	6	2
liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	12	8	17
Osiek			
wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba formularzy „Niebieska Karta - A” wyszczynających procedurę	6	2	3
liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	11	12	4

Przeciszów			
wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba formularzy „Niebieska Karta - A” wyszczególnionych procedurę	1	4	4
liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	6	2	2

Polanka Wielka			
wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba formularzy „Niebieska Karta - A” wyszczególnionych procedurę	bd	bd	bd
liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	bd	bd	bd

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2018, 2019 i 2020 rok

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 został przyjęty Uchwałą Nr XXXI/268/2021 Rady Powiatu w Oświęcimiu z dnia 24 marca 2021 roku. Realizowany jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu, we współpracy z samorządami lokalnymi, jednostkami oświatowymi, służbą zdrowia, organizacjami pozarządowymi, Policją oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wśród głównych obszarów realizacji Programu znajduje się profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna, ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie, a także podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Do celów szczegółowych Programu należy:

- zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,

- podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez rozwijanie i doskonalenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie¹⁸.

Ponadto powiat oświęcimski realizuje również Powiatowy Program Profilaktyczny w Zakresie Promowania i Wdrażania Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą w Powiecie Oświęcimskim na lata 2021-2025, którego celem głównym jest promowanie i wdrażanie prawidłowych postaw wychowawczych w rodzinach zagrożonych przemocą na terenie powiatu oświęcimskiego¹⁹.

Mieszkańcy Powiatu znajdujący się w sytuacji kryzysowej, dotknięci przemocą lub zmagający się z innymi trudnościami mają możliwość zasięgnięcia specjalistycznego i kompleksowego wsparcia w **Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej**, który funkcjonuje w strukturach PCPR w Oświęcimiu. Zakres usług placówki obejmuje pomoc psychologiczną, terapeutyczną, interwencję kryzysową, wsparcie, poradnictwo, a także konsultacje prawne. Czynności prowadzone przez Ośrodek ukierunkowane są na udzielanie szybkiej, doraźnej pomocy osobom lub rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, w tym ofiarom przemocy w rodzinie. Z usług specjalistów zatrudnionych w POIK w 2020 roku skorzystało 545 osób oraz łącznie udzielono 1 077 świadczeń.

W perspektywie ostatnich czterech lat zainteresowanie i zapotrzebowanie na świadczone w ramach POIK formy wsparcia wśród mieszkańców Powiatu utrzymywało się na stosunkowo wysokim poziomie. W 2020 roku odnotowano spadek liczby osób, które skorzystały z pomocy Ośrodka oraz liczby udzielonych świadczeń, co było wynikiem ogłoszenia w marcu 2020 roku sytuacji epidemiologicznej w kraju. Zarządzeniem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu w Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej zostało zawieszono poradnictwo psychologiczne, prawne oraz prowadzenie Programu Korekcyjno- Edukacyjnego dla Sprawców Przemocy w Rodzinie. Pracownicy etatowi POIK udzielali wsparcia i informacji telefonicznie. Najczęstszymi powodami korzystania z pomocy POIK są trudności w związkach małżeńskich (partnerskich), problemy wychowawcze, gwałtowna, niekorzystna zmiana życiowa (utrata pracy, zdrada partnera, zagrożenie chorobą), przemoc w rodzinie, nadużywanie alkoholu przez partnera oraz choroby psychiczne. Udzielone w 2020 roku świadczenia obejmowały głównie formę poradnictwa wspierającego i edukacyjnego, rodzinnego i socjalnego, psychologicznego, prawnego oraz Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla Sprawców Przemocy w Rodzinie. Dane statystyczne

¹⁸ Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 (Uchwała Nr XXXI/268/2021 Rady Powiatu w Oświęcimiu z dnia 24 marca 2021 roku).

¹⁹ Powiatowy Program Profilaktyczny w Zakresie Promowania i Wdrażania Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą na lata 2021-2025 (Uchwała nr XXVII/248/2020 Rady Powiatu w Oświęcimiu z dnia 16 grudnia 2020 roku).

dotyczące osób korzystających z Ośrodka oraz liczby udzielonych świadczeń na przestrzeni omawianych lat zawiera poniższa tabela.

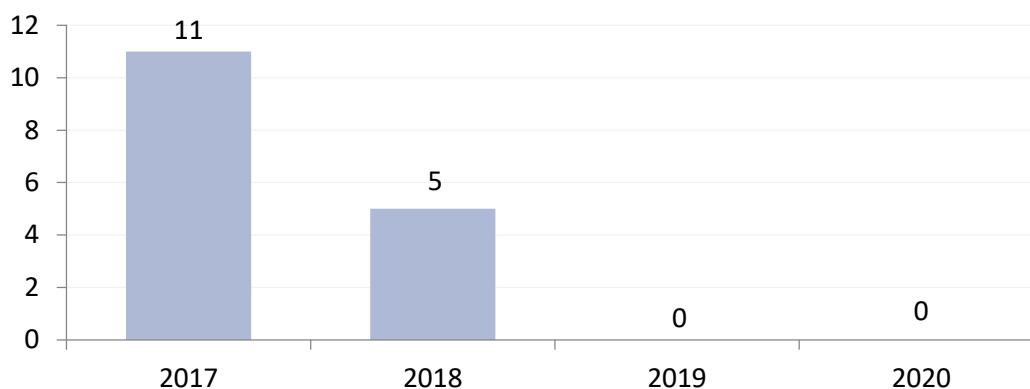
Tabela 40. Dane dotyczące udzielonej pomocy przez POIK w latach 2017-2020

wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
liczba osób	693	815	815	545
liczba udzielonych świadczeń	2 554	bd	1 993	1 077

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za 2017, 2018, 2019 i 2020 rok

Przy Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej prowadzony jest całodobowy hostel dla osób, które znalazły się w sytuacji kryzysowej lub doznawały przemocy domowej. W 2020 roku nie było potrzeby jego uruchomienia, ponieważ zgłaszające się osoby, które oczekiwały na pobyt w hostelu, po podjętych działaniach w środowisku powróciły do miejsc zamieszkania. Podobna sytuacja miała miejsce w roku ubiegłym, natomiast w 2018 roku ze schronienia w hostelu skorzystało 5 osób.

Wykres 14. Liczba osób korzystających z hostelu w powiecie oświęcimskim w latach 2017-2020

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za 2017, 2018, 2019 i 2020 rok

Ponadto w dniu 16 grudnia 2020 roku, Rada Powiatu w Oświęcimiu przyjęła następujące programy:

- Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie w Powiecie Oświęcimskim (Uchwała Nr XXVII 247/2020),
- Powiatowy Program Profilaktyczny w zakresie Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie w Powiecie Oświęcimskim (Uchwała Nr XXVII/248/2020),
- Powiatowy Program Psychologiczno-Terapeutyczny dla Osób Stosujących Przemoc w Powiecie Oświęcimskim (Uchwała Nr XXVII/248/2020).

5. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Powiatu w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny.

Na poziomie gmin główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny stanowi Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom

znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Poniższa tabela prezentuje liczbę udzielonych rodzinom świadczeń w poszczególnych gminach powiatu oświęcimskiego z podziałem na liczbę dzieci w tych rodzinach w 2019 roku. Jak wynika z przedstawionych danych, w mieście Oświęcim przyznano największą ilość świadczeń - ich liczba wynosiła 28 030, a największą część beneficjentów stanowiły rodziny z dwojgiem dzieci. Znacząca liczba świadczeń została przyznana również w gminie Kęty (20 355 świadczeń). W powiecie najwięcej świadczeń zostało przyznanych rodzinom, w których wychowuje się czworo i więcej dzieci. Prezentowane dane pokazują, że najmniejszą liczbę świadczeń przyznano rodzinom zamieszkującym gminę Polanka Wielka - ich liczba wynosiła 1 712.

Tabela 41. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w gminach należących do powiatu oświęcimskiego w 2019 roku (liczba świadczeń)

typ rodziny	jedno dziecko	dwoje dzieci	troje dzieci	czworo i więcej dzieci	ŁĄCZNIE
miasto Oświęcim	5 656	8 494	5 694	8 186	28 030
Kęty	1 588	4 292	4 453	10 022	20 355
Brzeszcze	1 018	1 083	1 649	1 733	5 483
Chełmek	1 747	2 559	1 462	1 847	7 615
Oświęcim	1 086	708	732	1 329	3 855
Zator	231	1 118	901	2	2 252
Osiek	210	603	764	1 359	2 936
Przeciszów	669	2 287	1 737	1 635	6 328
Polanka Wielka	193	105	739	675	1 712
OGÓŁEM	12 398	21 249	18 131	26 788	78 566

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2019 z omawianych świadczeń skorzystało łącznie 647 osób. W stosunku do roku 2017 oznacza to znaczący, 20% spadek. Najwięcej osób objętych wsparciem zamieszkiwało miasto Oświęcim (39% wszystkich świadczeniobiorców), gminę Kęty (23%) oraz Brzeszcze (14%), a najmniej gminę Osiek (2%). Warto zwrócić uwagę na to, że w ostatnich latach liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego we wszystkich gminach Powiatu uległa zmniejszeniu (z wyjątkiem gminy Polanka Wielka).

Tabela 42. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019 z podziałem na poszczególne gminy należące do powiatu oświęcimskiego

gmina	2017	2018	2019
	liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego		
miasto Oświęcim	303	270	255
Kęty	170	156	149
Brzeszcze	126	116	91
Chełmek	64	53	45
Oświęcim	56	51	31
Zator	29	28	27
Osiek	15	10	10
Przeciszów	26	28	20
Polanka Wielka	16	17	19
ŁĄCZNIE	805	729	647

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2019 rok

W 2019 roku z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego pomoc z Ośrodka Pomocy Społecznej otrzymało łącznie 613 rodzin zamieszkujących powiat oświęcimski, jednakże w żadnej z gmin nie była ona głównym powodem korzystania ze wsparcia OPS.

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uległa spadkowi w większości gmin powiatu oświęcimskiego. Łączna liczba świadczeniobiorców w ciągu omawianych lat zmniejszyła się z 720 w 2017 roku do 613 w 2019 roku, czyli o 15%. Rozpatrując liczbę rodzin, którym udzielona została pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego z podziałem na poszczególne gminy powiatu można stwierdzić, że największy spadek nastąpił w gminie Polanka Wielka (58%), natomiast w gminie Zator liczba rodzin objętych wsparciem z tego powodu wzrosła aż o 65%.

Tabela 43. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego we wszystkich gminach należących do powiatu oświęcimskiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	369	289	330
Kęty	71	60	50
Brzeszcze	134	106	85
Chełmek	42	34	37
Oświęcim	43	51	49
Zator	20	18	33
Osiek	14	14	9
Przeciszów	10	12	13
Polanka Wielka	17	13	7
ŁĄCZNIE	720	597	613

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ośrodki Pomocy Społecznej realizują zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z późn. zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W 2019 roku na terenie całego powiatu oświęcimskiego pracowało 14 asystentów rodziny, w tym po 3 w mieście Oświęcim i gminie Brzeszcze oraz po 2 w gminie Kęty i Oświęcim. Pozostałe gminy zatrudniały po 1 asystencie, z wyjątkiem Polanki Wielkiej, gdzie w omawianym roku nie funkcjonował asystent rodziny. W przedmiotowym roku obejmowali oni wsparciem łącznie 159 rodzin z powiatu oświęcimskiego (bez gminy Polanka Wielka), w tym kolejno najwięcej rodzin z miasta Oświęcim - ich liczba wynosiła 41, z gminy Kęty - 31, z gminy Brzeszcze - 24 oraz z gminy Chełmek - 21.

W stosunku do 2017 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta zwiększyła się w gminie Kęty, Brzeszcze, Chełmek i Osiek. Największy wzrost nastąpił w gminie Brzeszcze (50%) oraz w gminach Chełmek i Osiek (40%), natomiast najmniejsze zmiany w tym zakresie wystąpiły w gminie Kęty (19%). Należy zwrócić uwagę, iż w mieście Oświęcim odnotowano znaczny spadek liczby rodzin, którym udzielano wsparcia asystenta (o 29%).

Tabela 44. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem w poszczególnych gminach powiatu oświęcimskiego na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017		2018		2019	
	liczba asystentów rodziny	liczba rodzin	liczba asystentów rodziny	liczba rodzin	liczba asystentów rodziny	liczba rodzin
miasto Oświęcim	3	58	3	46	3	41
Kęty	2	26	3	28	2	31
Brzeszcze	2	16	2	25	3	24
Chełmek	3	15	1	14	1	21
Oświęcim	3	20	5	22	2	17
Zator	1	11	1	8	1	11
Osiek	1	5	1	5	1	7
Przeciszów	1	7	1	5	1	7
Polanka Wielka	1	2	0	0	0	0
ŁACZNIE	17	160	17	153	14	159

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Rodziny z terenu powiatu oświęcimskiego mogą uzyskać specjalistyczną pomoc psychologiczną w **Poradniach Psychologiczno-Pedagogicznych** w Brzeszczach, Kętach i Oświęcimiu. Celem działalności Poradni jest pomoc dziecku w prawidłowym funkcjonowaniu w rodzinie, przedszkolu, szkole oraz środowisku lokalnym. Łącznie w trzech placówkach w 2020 roku zarejestrowano 2 701 pacjentów.

Zorganizowaną działalność w celach zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży w formie **placówek wsparcia dziennego** prowadzi większość gmin na terenie powiatu oświęcimskiego. Na ich obszarze działają świetlice wiejskie (gmina Oświęcim) oraz świetlice środowiskowe (gmina Chełmek, gmina Kęty, miasto Oświęcim, gmina Przeciszów) oferujące działalność edukacyjną i wychowawczą. Ponadto, w celu zapewnienia dzieciom odpowiednich warunków do rozwoju społecznego oraz wzmacniania pozytywnych postaw i zachowań w gminie Brzeszcze funkcjonuje Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza, w gminie Przeciszów działalność realizuje świetlica profilaktyczno-wychowawcza, do której uczęszczają dzieci od 6 roku życia, natomiast na terenie miasta Oświęcim Stowarzyszenie „Szansa” prowadzi m.in. Świetlicę Terapeutyczną.

6. PROBLEMY ZWIĄZANE Z ZAPEWNIENIEM OPIEKI DZIECIOM POZBAWIONYM OPIEKI RODZICÓW

Podstawowym celem działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest udzielanie pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym: dzieciom, rodzinom, osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym; a także zabezpieczenie dzieciom pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z późn. zm.) system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Rodzina zastępcza zapewnia opiekę i wychowanie dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Może być także ustanowiona dla dziecka niedostosowanego społecznie. Rodzina zastępcza w wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw. W 2020 roku w **138 rodzinach** zastępczych na terenie Powiatu przebywało **185 dzieci**, spośród których 108 trafiło do rodzin zastępczych spokrewnionych, 44 dzieci do rodzin zastępczych niezawodowych, natomiast 14 dzieciom zapewniono opiekę w rodzinach zastępczych zawodowych. Wśród 8 rodzin zastępczych zawodowych, funkcjonujących w powiecie oświęcimskim, 2 rodziny pełniły funkcję pogotowia rodzinnego - umieszczonych w nich było 4 dzieci oraz 2 rodziny zawodowe specjalistyczne, które sprawowały opiekę nad 3 dziećmi z niepełnosprawnością.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej „z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji pieczy zastępczej zawodowej, posiadającą pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, starosta może zawrzeć, na wniosek tej rodziny umowę o pełnieniu funkcji rodziny zastępczej zawodowej”. Umowy zawiera się w ramach limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, określonego w 3-letnim powiatowym programie dotyczącym rozwoju pieczy zastępczej.

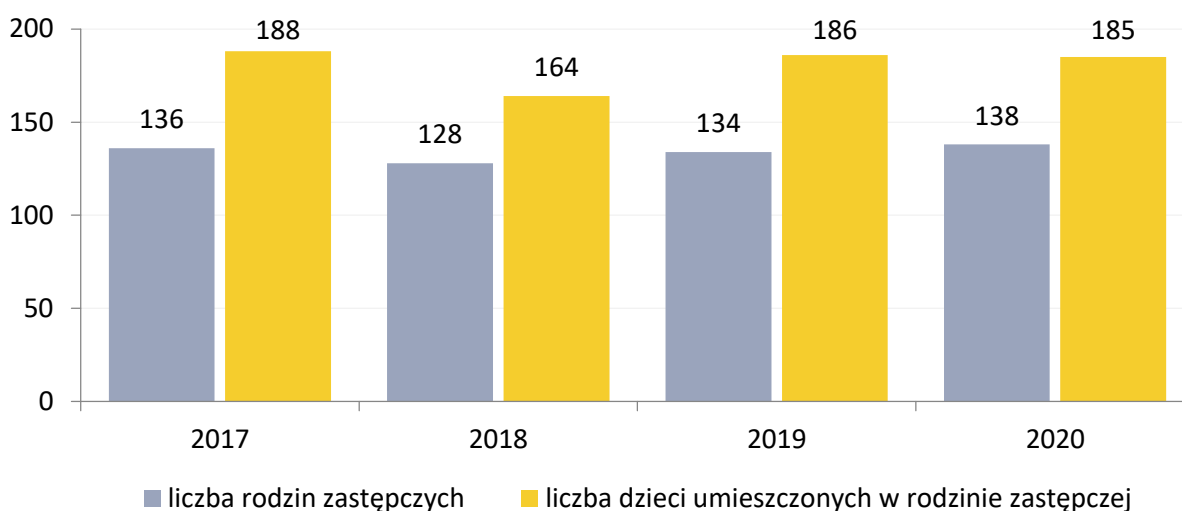
Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 przyjęty Uchwałą Nr XXIV/216/2020 Rady Powiatu w Oświęcimiu z dnia 23 września 2020 roku zakłada wzrost liczby rodzin zastępczych (spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych), podnoszenie kwalifikacji osób zaangażowanych w opiekę nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej, wsparcie rozwoju wychowanków pieczy zastępczej i przygotowanie ich do dorosłego życia oraz podejmowanie starań

w zakresie powrotu dziecka do rodziny biologicznej bądź jego umieszczenie w rodzinie przysposabiającej.

Na przełomie lat 2017-2020 liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu oświęcimskiego ulegała nieznacznym wahaniom - w stosunku do 2017 roku wrosła o 2. Zmniejszyła się natomiast liczba dzieci wychowywanych w rodzinach zastępczych - ze 188 w 2017 do 185 w 2020 roku.

Wykres 15. Liczba rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci w latach 2017-2020

Źródło: Sprawozdanie z poziomu osiągniętych założeń Programu Rozwoju Pieczy za lata 2017-2020

Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej dokonuje oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinie zastępczej oraz oceny rodziny zastępczej w celu ustalenia, m.in. aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikacji planu pomocy dziecku, monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb.

Ocena sytuacji dziecka dokonywana jest, co 3 miesiące w przypadku dzieci do 3 lat, co 6 miesięcy w przypadku dzieci powyżej 3 lat i stanowi podstawę do sporządzenia opinii dla sądu dotyczącej zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinie zastępczej oraz utworzenia planu pomocy dziecku. Rodzina zastępcza podlega również ocenie pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Rodziny, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi, problemy rodzinne czy też kryzysy małżeńskie, wspierane są działaniami: psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. W 2020 roku w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej zatrudnionych było 7 specjalistów, w tym 2 koordynatorów, 1 psycholog, 1 pedagog, 2 pracowników socjalnych oraz kierownik Zespołu.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyszczególnia następujące rodzaje świadczeń przysługujących na każde dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej.

- świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej (694 zł),
- świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka (1 052 zł),
- dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (211 zł).

W 2020 roku na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu, ogółem wydatkowano 1 777 064,82 zł.

Starosta może również przyznać rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka:

- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
- jednorazowe świadczenie na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
- jednorazowe lub okresowe świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki.

Rodzina zastępcza zawodowa lub niezawodowa może otrzymać także środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego. Rodzinie zastępczej zawodowej Starosta może raz do roku przyznać świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym.

Od dnia 1 kwietnia 2016 roku rodzinom zastępczym na każde umieszczone dziecko do ukończenia 18 roku życia przysługuje dodatek wychowawczy w wysokości 500 zł miesięcznie, który w całości finansowany jest z dotacji celowej z budżetu państwa. W okresie od 1.01.2020 roku do 31.12.2020 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu na ten cel wypłaciło łącznie 813 583,32 zł, co oznacza wzrost w porównaniu do roku ubiegłego o 2%.

Na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30.05.2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” (Dz. U. 2018 r. poz. 1061) w 2020 roku wypłacono niniejsze świadczenie w kwocie 300 zł (na dziecko) dla 188 wychowanków pieczy zastępczej w łącznej wysokości 56 400 zł.

W przypadku wyczerpania możliwości udzielenia pomocy rodzinie biologicznej lub braku możliwości umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej jest kierowane do instytucjonalnej pieczy zastępczej w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu: socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego lub rodzinnego.

W powiecie oświęcimskim funkcjonuje 8 placówek opiekuńczo-wychowawczych posiadających 91 miejsc statutowych, z czego:

- Dom Dziecka im. Kornela Makuszyńskiego w Oświęcimiu działający jako placówka typu socjalizacyjnego przeznaczony jest dla 30 dzieci,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Kętach działająca jako placówka typu socjalizacyjnego przeznaczona dla 25 dzieci,
- Wioska Dziecięca im. Janusza Korczaka w Rajsku działająca na zlecenie powiatu, prowadzona w formie 5 placówek typu rodzinnego przeznaczona jest dla 36 dzieci.

Łącznie w 2020 roku w placówkach przebywało 99 dzieci oraz na podstawie porozumienia między powiatami, poza obszarem charakteryzowanej jednostki terytorialnej umieszczonych było 5 dzieci.

Na funkcjonowanie 7 placówek opiekuńczo-wychowawczych (w tym 5 placówek typu rodzinnego) w 2020 roku Powiat przeznaczył: 4 169 292,67 zł w tym na Wioskę Dziecięcą: 1 349 154,18 zł, na placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego w Oświęcimiu i Kętach - 2 820 138,49 zł, natomiast na realizację zawartych porozumień pomiędzy powiatami, dotyczących ponoszenia kosztów utrzymania 5 dzieci z powiatu oświęcimskiego przebywających w placówkach w innych powiatach wydatkowano kwotę 220 482,36 zł.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, powiat oświęcimski ponosi opłatę za zakwaterowanie i wyżywienie 2 dzieci pozbawionych opieki i wychowania rodziców, urodzonych na terenie powiatu oświęcimskiego, umieszczonych w Zakładzie Pielęgnacyjno-Opiekuńczym w Częstochowie oraz w Zakładzie Pielęgnacyjno-Opiekuńczym Psychiatrycznym dla dzieci i młodzieży w Zbrosławicach. W 2020 roku wydatkowano łącznie 61 292,74 zł na utrzymanie i wyżywienie ww. dzieci.

W 2020 roku wypłacono dodatek do zryczałtowanej kwoty (500+) dla dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego - Wiosce Dziecięcej, w wysokości 117 071,53 zł. Wypłacono również dodatki w wysokości świadczenia wychowawczego (500+) na dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, tj. Placówce Opiekuńczo-

Wychowawczej w Kętach oraz Domu Dziecka w Oświęcimiu w wysokości 257 822,53 zł. Łącznie na realizację zadania przeznaczono: 378 642,06 zł.

W przedmiotowym roku Centrum pozyskało środki dla placówek opiekuńczo-wychowawczych w Oświęcimiu i w Kętach w ramach grantu „Małopolska Tarcza Antykryzysowa. Pakiet Społeczny - Bezpieczny Dom”. Środki w wysokości 58 009,41 zł zostały wykorzystane na doposażenie placówek w środki ochrony indywidualnej w związku z wprowadzeniem stanu epidemicznego, tj. maseczki, rękawiczki, środki dezynfekujące, łóżka, maty dezynfekujące, ozonatory powietrza i dekontaminator.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na system pieczy zastępczej składa się współpraca osób i instytucji oraz szerokie spektrum podejmowanych działań mających zapewnić czasową opiekę i wychowanie dzieciom w razie niemożności realizacji tych zadań przez rodziców.

Usamodzielnienie stanowi długotrwały i wieloaspektowy proces wychowawczy mający na celu wchodzenie wychowanka w dorosłe życie oraz w integrację ze środowiskiem. W jego ramach osoba przed osiągnięciem pełnoletności wraz z opiekunem procesu przy wsparciu koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej opracowuje indywidualny program usamodzielniania, który określa zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem procesu usamodzielniania, a także sposób zdobycia przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia. Posiadanie zatwierdzonego przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie Indywidualnego Programu Usamodzielniania jest warunkiem przyznania osobie usamodzielnianej pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie. Działania na rzecz osób usamodzielnianych realizowane są zgodnie z założeniami Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023²⁰.

Osobom pełnoletnim opuszczającym rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej przysługuje pomoc na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie oraz usamodzielnienie. Przedmiotową pomoc przyznaje się na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia. Przysługuje ona osobie usamodzielnianej, która realizuje Indywidualny Program Usamodzielniania i przebywała na podstawie orzeczenia sądu przez okres:

- co najmniej 3 lat w spokrewnionej w rodzinie zastępczej,

²⁰ Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 (Uchwała Nr XXIV/216/2020 Rady Powiatu w Oświęcimiu z dnia 23 września 2020 roku).

- co najmniej 1 rok w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

W 2020 roku z pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki i zagospodarowanie skorzystały 22 osoby z placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz 3 osoby z młodzieżowych ośrodków wychowawczych. Łączna kwota udzielonej pomocy na kontynuowanie nauki wyniosła w przedmiotowym roku 126 862,94 zł, na zagospodarowanie - 4 654,00 zł, natomiast na usamodzielnienie - 29 826,00 zł. Ponadto 37 osobom opuszczającym rodziny zastępcze udzielono wsparcia na kontynuowanie nauki w kwocie 102 400,30 zł, na zagospodarowanie - 20 501,00 zł oraz usamodzielnienie - 45 106,00 zł. Ogółem w omawianym roku z pomocy przeznaczonej usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej instytucjonalnej i rodzinnej skorzystały 62 osoby na łączną kwotę 329 350,24 zł.

Powiat oświęcimski korzysta z dwóch mieszkań należących do zasobu mieszkaniowego Gminy Miasta Oświęcim. Mieszkania te wykorzystywane są w formie mieszkań chronionych treningowych dla wychowanków instytucjonalnych i rodzinnych form pieczy zastępczej, którzy korzystają z nich w ramach pomocy w procesie usamodzielnienia i ze względu na dysfunkcje panujące w środowisku rodzinnym nie powinni wracać do własnych domów.

W 2020 roku korzystano z mieszkań, które przeznaczone są łącznie dla 7 osób. W przedmiotowym roku z jednego mieszkania korzystało 5 wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej, natomiast w drugim mieszkaniu zamieszkały 2 wychowanki - jedna z rodziny zastępczej, a kolejna z Domu Dziecka w Oświęcimiu. Koszt utrzymania mieszkań chronionych w 2020 roku wyniósł 18 404,77 zł. W kwocie tej zawarte są wydatki na wyposażenie mieszkań oraz comiesięczne opłaty za czynsz i media. Pracujący wychowankowie w zależności od posiadanego dochodu ponoszą odpłatność w wysokości 60,00 zł, 100,00 zł, 160,00 zł miesięcznie (kwoty te zostały zwiększone zgodnie z Uchwałą Nr XLVIII/435/2018 Rady Powiatu w Oświęcimiu z dnia 26 czerwca 2018 roku). Dochody Powiatu z tego tytułu wyniosły 5 200,00 zł.

Powiat aktywnie współpracuje z Fundacją „Grupa Kęty Dzieciom Podbeskidzia” w zakresie wsparcia młodzieży opuszczającej rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej. Ponadto, w 2020 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu, w zakresie pomocy wychowankom pieczy zastępczej oraz osobom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze, współpracowało m.in. z:

- Fundacją „One Day” (pomoc rzeczowa, organizacja upominków dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej, placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Kętach i Oświęcimiu),

- Fundacją „Słoneczna Nadzieja” (pomoc rzeczowa: paczki żywnościowe w okresie Świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia),
- Organizacją non-profit UK-BUTTERFLIES LTD z Wielkiej Brytanii (realizacja dwóch projektów w ramach programu ERASMUS+: „Grow it up - competences and framework for social system youthworkers i Level up: competences of the future”),
- Fundacją Edukacji Rozwoju Innowacji (realizacja projektu w ramach programu ERASMUS+: „Grow it up - competences and Frome work for social system you the workers”),
- Fundacją Ludzi z Potencjałem (w ramach współpracy fundacja udzieliła wsparcia rzeczowego na rzecz podopiecznych pieczy zastępczej w ramach akcji Potencjalny Mikołaj),
- Fundacją na Rzecz Dzieci Pokrzywdzonych Losowo z Czechowic-Dziedzic (w ramach współpracy fundacja przekazywała pomoc rzeczową na rzecz wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej),
- Fundacja SFINKS (w ramach współpracy Fundacja dofinansowała wyposażenie dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych w Oświęcimiu i Kętach).

7. STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie - na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej - jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem społeczności lokalnej. Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji osób starszych.

W 2019 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 22,4% wszystkich mieszkańców powiatu oświęcimskiego, co oznacza wzrost w stosunku do 2017 roku o 1,1 pp. Największy odsetek seniorów zamieszkiwał w 2019 roku miasto Oświęcim (26,5%), natomiast najmniejszy Polankę Wielką (17,9%).

Tabela 45. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w powiecie oświęcimskim i gminach do niego należących na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach)

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	25,5	26,0	26,5
Kęty	20,1	20,7	21,3
Brzeszcze	20,6	21,5	22,4
Chełmek	21,9	22,7	23,2
Oświęcim	19,0	19,7	20,3
Zator	18,6	19,0	19,4
Osiek	17,8	18,0	18,2
Przeciszów	20,1	20,4	21,0
Polanka Wielka	17,4	17,9	17,9
powiat oświęcimski	21,3	21,9	22,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Łączna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia pomocy społecznej we wszystkich gminach powiatu oświęcimskiego kształtowała się w 2019 roku na poziomie 873. Na przestrzeni omawianych lat dostrzegalne są wahania łącznej liczby osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w Powiecie. W stosunku do 2017 roku w gminach Chełmek, Oświęcim, Zator, Osiek i Polanka Wielka nastąpił wzrost liczby osób, które ukończyły 60 rok życia i korzystały z pomocy OPS. Na terenie pozostałych gmin powiatu oświęcimskiego ich liczba uległa zmniejszeniu lub utrzymywała się na względnie stałym poziomie.

Tabela 46. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w gminach powiatu oświęcimskiego w latach 2017-2019 (według liczby wypłaconych świadczeń)

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	492	487	471
Kęty	85	76	81
Brzeszcze	63	64	60
Chełmek	83	99	93

Oświęcim	39	38	40
Zator	30	37	48
Osiek	56	51	62
Przeciszów	33	6	10
Polanka Wielka	6	6	8
ŁĄCZNIE	887	864	873

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 łącznie we wszystkich gminach powiatu oświęcimskiego przyznano 1 872 zasiłki pielęgnacyjne osobom, które ukończyły 75 lat. Liczba świadczeń przyznawanych osobom po 75 roku życia w porównaniu do 2017 roku wzrosła. Największy wzrost liczby zasiłków nastąpił w mieście Oświęcim (83%), natomiast znaczny spadek w tym zakresie odnotowano w gminie Przeciszów (73%).

Tabela 47. Liczba zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach powiatu oświęcimskiego

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	487	853	891
Kęty	80	99	145
Brzeszcze	313	364	365
Chełmek	36	25	24
Oświęcim	313	322	293
Zator	24	24	27
Osiek	64	74	103
Przeciszów	44	27	12
Polanka Wielka	24	7	12
ŁĄCZNIE	1 385	1 795	1 872

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupelnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo. Pobyt w Niepublicznym Domu Seniora opłacany jest przez samych jego pensjonariuszy ze środków własnych (rent, emerytur, oszczędności, dochodów z innych tytułów), bądź przez rodzinę osoby zamieszkującej. Istnieje również możliwość dofinansowań pobytów z budżetu publicznego, o ile dom

nie jest związany umową z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Zajmują się tym odpowiednie jednostki administracyjne Pomocy Rodzinie²¹.

Szczegółowe dane dotyczące odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej na przestrzeni lat 2017-2019 w poszczególnych gminach powiatu oświęcimskiego znajdują się w kolejnej tabeli. Z danych statystycznych wynika, że w stosunku do lat poprzednich Ośrodki Pomocy Społecznej znacznej części gmin ponosiły odpłatność za pobyt w DPS coraz większej liczby osób. W mieście Oświęcim, gminie Oświęcim i Przeciszów odnotowano spadek liczby osób przebywających w DPS, natomiast w gminie Chełmek i Polanka Wielka - liczba osób umieszczonych w domu pomocy społecznej utrzymywała się na stałym poziomie. Na przestrzeni omawianych lat łączna liczba osób, za które gminy ponosiły odpłatność za pobyt DPS uległa wzrostowi.

Na terenie powiatu oświęcimskiego funkcjonują 3 placówki, które świadczą pomoc osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, tj.:

- Dom Pomocy Społecznej w Bobrku - przeznaczony jest dla 203 mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie, a organem prowadzącym ośrodek jest powiat oświęcimski;
- Dom Pomocy Społecznej Braci Albertynów w Bulowicach - przeznaczony jest dla 81 mężczyzn przewlekłe psychicznie chorych, działa na zlecenie Powiatu, a prowadzony jest przez Zgromadzenie Braci Albertynów;
- Dom Pomocy Społecznej Caritas Archidiecezji Krakowskiej w Zatorze - przeznaczony jest dla 52 kobiet i mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie, a działający na zlecenie Powiatu.

Roczny koszt prowadzenia i utrzymania wszystkich Domów Pomocy Społecznej, bez względu na źródło finansowania to kwota 18 532 038,17 zł. Średni miesięczny koszt utrzymania jednego mieszkańca domu, stanowiący jednocześnie wysokość odpłatności za pobyt, przedstawiał się w 2020 roku następująco:

- DPS Bobrek - 4 416,34 zł,
- DPS Bulowice - 3 524,53 zł,
- DPS Zator - 4 310,41 zł.

Tabela 48. Odpłatność poszczególnych gmin powiatu oświęcimskiego za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba osób)

gmina	2017	2018	2019
miasto Oświęcim	36	38	36
Kęty	19	17	20
Brzeszcze	7	10	18

²¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

Chełmek	8	8	8
Oświęcim	8	9	7
Zator	9	9	10
Osiek	4	4	5
Przeciszów	3	4	3
Polanka Wielka	3	3	3
ŁĄCZNIE	97	102	110

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W ramach wsparcia seniorów powiat oświęcimski zawarł porozumienie partnerstwa ze Stowarzyszeniem MANKO z Krakowa, które dotyczyło Programu *Powiat przyjazny seniorom i Ogólnopolska Karta Seniora*. Partnerem wspierającym tego przedsięwzięcia jest Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Oświęcimiu.

Uniwersytety Trzeciego Wieku, czyli uczelnie dla osób starszych powstały na gruncie idei *lifelong learning*, czyli uczenia się przez całe życie. Głównym celem powstawania UTW przy uczelniach wyższych i gminach jest ogólne kształcenie seniorów, a tematyka oferowanych zajęć jest różnorodna i zależy od specyfiki podmiotu prowadzącego oraz lokalnych potrzeb. W ramach wykładów, lektoratów językowych, warsztatów, a także wycieczek seniorom umożliwia się wieloaspektowy rozwój w szybko zmieniającym się otoczeniu. Ponadto uczestnicy zajęć zdobywają nowe, praktyczne umiejętności, które mają za zadanie ułatwić im codzienne funkcjonowanie w społeczności, a także są niezbędne do wykonywania pracy zawodowej.

Dla seniorów z powiatu oświęcimskiego, w 1997 roku utworzony został Oświęcimski Uniwersytet Trzeciego Wieku. Od 2006 roku patronat naukowy sprawuje nad nim Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. rtm. Witolda Pileckiego w Oświęcimiu. Stanowi on formę edukacji oraz zachowania i zwiększenia sprawności intelektualnej, psychicznej i fizycznej. Oprócz możliwości zdobywania nowych wiadomości i umiejętności zapewnia on pomoc w przystosowaniu się uczestników zajęć do nowych, zmienionych poprzez przejście na emeryturę czy rentę warunków życia. UTW zrzesza około 300 słuchaczy w wieku od 55 do 88 lat, którzy uczestniczą w wykładach z historii sztuki, profilaktyki zdrowia, filozofii, psychologii, literatury, zajęciach ruchowych - nordic walking, pilates, gimnastyka, taniec, uczą się języka angielskiego, ćwiczą pamięć oraz działają w grupie kabaretowej, zespole wokalnym i tanecznym. Mają także okazję rozwijać pasje z tkactwa, malarstwa, bibułkarstwa i decoupage. Ponadto na terenie gminy Kęty i Zator prowadzą działalność 2 Uniwersytety Trzeciego Wieku. W związku z wystąpieniem pandemii wirusa SARS-CoV-2 w 2020 roku i koniecznością wprowadzenia czynności zapobiegawczych, ograniczono liczbę organizowanych wydarzeń kulturalnych i oświatowych.

8. PRZESTĘPCZOŚĆ

W 2020 roku priorytetowym działaniem Komendy Powiatowej Policji w Oświęcimiu było wzmocnienie współpracy ze społeczeństwem oraz zapewnienie możliwie maksymalnego poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Powiatu. Ponadto dążono do ograniczenia przestępczości pospolitej oraz efektywnego ścigania sprawców przestępstw kryminalnych, a w związku z ogłoszeniem epidemii na terenie kraju, Komenda prowadziła działania edukacyjne, informacyjne i represyjne, które miały na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa wśród mieszkańców.

Z udostępnionych danych przez KPP w Oświęcimiu wynika, że w 2020 roku najczęstszym powodem wszczętych postępowań na terenie powiatu oświęcimskiego była kradzież i włamanie. Odnotowano również niszczenie mienia, rozboje i bójki/pobicia. Poniższa tabela przedstawia szczegółowy wykaz wszczętych postępowań na terenie Powiatu na przestrzeni ostatnich lat. Można zauważyć, iż liczba poszczególnych kategorii przestępstw ulegała wahaniom w omawianych latach.

Tabela 49. Liczba wszczętych postępowań w latach 2017-2020 na terenie powiatu oświęcimskiego

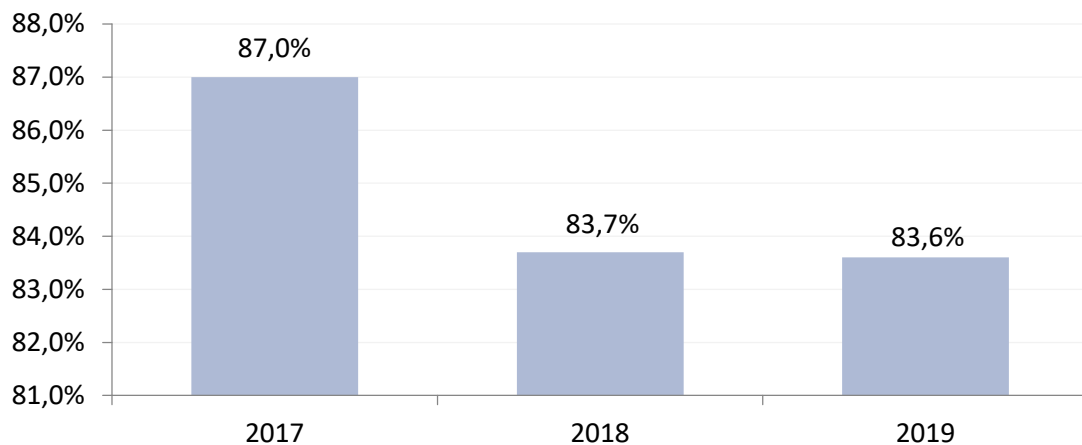
wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
Rozboje	10	16	13	15
Bójki/pobicia	18	14	16	11
Kradzież	257	249	268	228
Włamanie	143	142	118	110
Niszczenie mienia	128	121	118	113

Źródło: dane udostępnione przez KPP w Oświęcimiu

Kolejny wykres prezentuje wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w powiecie oświęcimskim w latach 2017-2019. Z prezentowanych danych wynika, iż jego wysokość uległa stopniowemu zmniejszeniu. W 2017 roku wskaźnik wykrywalności wynosił 87,0%, natomiast w roku 2019 o 3,4 pp. mniej, tj. 83,6%.

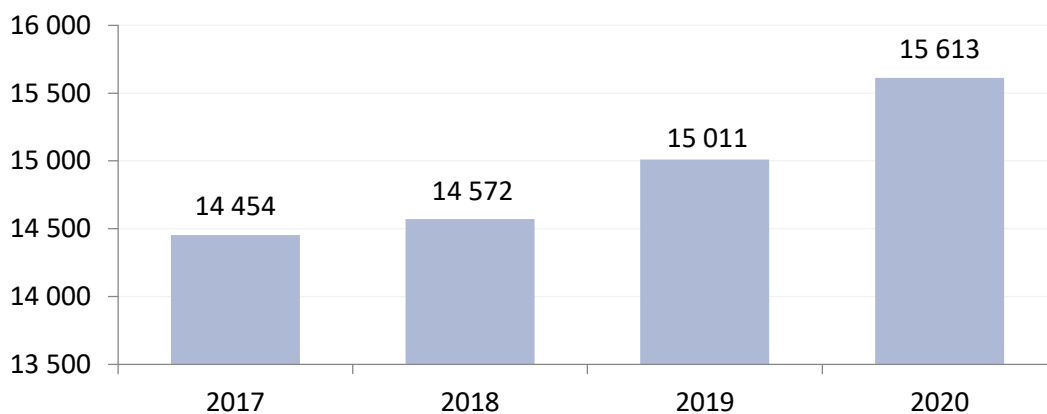
Wykres 16. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw na terenie powiatu oświęcimskiego w latach 2017-2019

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl>

Na przestrzeni lat 2017-2020 zwiększyła się natomiast liczba interwencji policyjnych, zgłaszanych przez mieszkańców Powiatu. W 2020 roku osiągnęła poziom 15 613 zgłoszeń, a więc zwiększyła się o 4% w porównaniu do roku ubiegłego. Część interwencji w przedmiotowym zostało podjętych w związku ze zgłoszonymi nieprawidłowościami, które dotyczyły obostrzeń związanych z pandemią COVID-19 (3 156 interwencji). Dane statystyczne dotyczące liczby zgłaszanych interwencji w latach 2017-2019 przedstawia wykres poniżej.

Wykres 17. Liczba zgłoszonych interwencji w latach 2017-2020

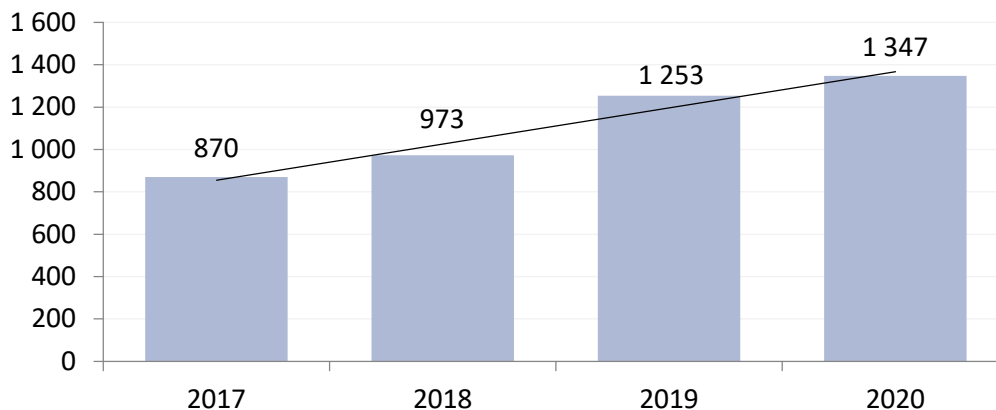

Źródło: Raport o Stanie Powiatu Oświęcimskiego za 2020 rok

Z danych wynika, że w ostatnich latach systematycznie rośnie liczba interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu/środków odurzających. W porównaniu do 2017 roku odnotowano o 55% interwencji więcej. Tendencje wzrostową w tym zakresie przedstawia naniesiona na kolejnym wykresie linia trendu.

Wykres 18. Liczba przeprowadzonych interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu/środków odurzających w latach 2017-2020

Źródło: dane udostępnione przez KPP w Oświęcimiu

Policja poza ściganiem sprawców przestępstw i wykroczeń, realizuje także zadania w obszarze profilaktyki społecznej, skierowanej zarówno do dzieci jak i osób dorosłych. W ramach tego prowadzi systematyczną współpracę z wieloma podmiotami publicznymi i prywatnymi, samorządami, stowarzyszeniami oraz związkami funkcjonującymi na terenie całego Powiatu.

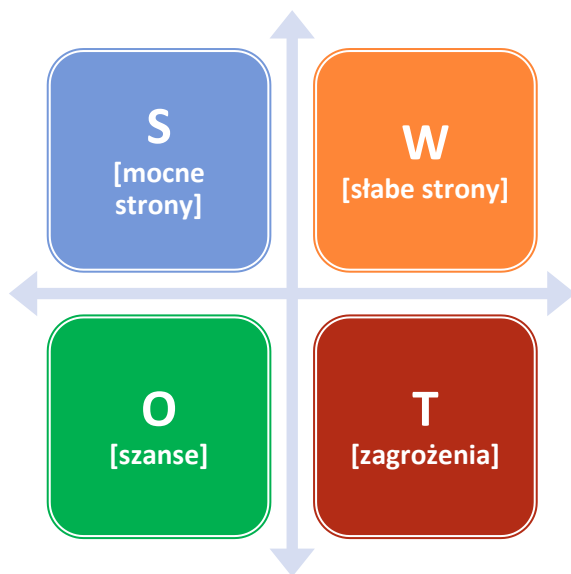
W 2019 roku funkcjonariusze Zespołu ds. Nieletnich i Patologii oraz dzielnicowi przeprowadzili 254 prelekcji w szkołach i przedszkolach, uczestnicząc w 249 spotkaniach z nauczycielami i rodzicami. Przeprowadzili również 57 szkoleń dla seniorów. Dzielnicowi realizując program „Dzielnicowy Bliżej Nas” odbyli 1 407 spotkań z mieszkańcami podległych dzielnic, podczas których służyli radą i pomocą w rozwiązywaniu różnych problemów. Ponadto, aby uzyskać informacje dotyczące poczucia bezpieczeństwa oraz zdiagnozować lokalne problemy mieszkańców, policjanci zorganizowali 5 debat społecznych, podczas których przekazali mieszkańcom informacje dotyczące realizowanych przez Policję działań na rzecz bezpieczeństwa, a także wspólnie z mieszkańcami omawiali propozycje rozwiązań.

Policjanci Wydziału Ruchu Drogowego każdego dnia realnie wpływali na poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym. W roku 2019 podczas służby oraz różnego rodzaju akcji i działań przeprowadzili ponad 86 000 badań stanu trzeźwości. Funkcjonariusze prowadzili również działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym realizowane poprzez propagowanie właściwego zachowania wszystkich uczestników ruchu drogowego. W omawianym roku w 283 przypadkach zatrzymali prawo jazdy kierującym samochodami, w tym w 149 przypadkach zatrzymali prawo jazdy kierowcom, którzy przekroczyli prędkość o więcej niż 50 km/h. Ponadto policjanci przeprowadzili kilkaset akcji, działań prewencyjnych i profilaktycznych na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Dodatkowo funkcjonariusze dbali o bezpieczeństwo na terenie miast i wsi powiatu oświęcimskiego podczas trwania 46 uroczystości i imprez masowych.

9. ANALIZA SWOT

Jedną z najczęściej stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot. W kolumnie obok przedstawiono sposób w jaki definiowane są grupy czynników w metodzie SWOT.

MOCNE STRONY

wewnętrzne czynniki pozytywne

*to przede wszystkim to,
co wyróżnia na tle innych.*

*Są to te dziedziny działalności, które
tworzą potencjał i pozytywny
wizerunek instytucji.*

SZANSE

zewnętrzne czynniki pozytywne

*to wszystkie wydarzenia i procesy
w otoczeniu, które tworzą sprzyjające dla
instytucji sytuacje.*

*Są to takie kierunki działalności,
które mogą przynieść w przyszłości
pozytywne, rozwojowe
społeczne efekty.*

SŁABE STRONY

wewnętrzne czynniki negatywne

*to te aspekty funkcjonowania, które
ograniczają sprawność
i mogą blokować rozwój instytucji.*

ZAGROŻENIA

zewnętrzne czynniki negatywne

*to zbiór możliwych sytuacji
i procesów, które mogą tworzyć niekorzystne
dla instytucji warunki rozwoju w jego
otoczeniu. Zagrożenia są postrzegane jako
bariery, utrudnienia i możliwe
niebezpieczeństwa dla zakładanych procesów.*

MOCNE STRONY

- Wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.
- Obecność makro przedsiębiorstw zatrudniających 1 000 i więcej pracowników na terenie Powiatu.
- Rozwinięta infrastruktura kulturalna i sportowo-rekreacyjna.
- Rozwinięta oferta edukacyjna.
- Aktywna działalność Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie wszystkich gmin.
- Funkcjonowanie licznych organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych mieszkańców Powiatu.
- Funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz Środowiskowych Domów Samopomocy.
- Realizowanie projektu związanego z asystenturą osoby z niepełnosprawnościami.
- Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych i doznających przemocy w rodzinie dzięki funkcjonowaniu Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych, grup samopomocowych oraz Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej.
- Realizacja projektów i programów na rzecz aktywizacji osób z niepełnosprawnością i ich integracji w środowisku lokalnym.

SŁABE STRONY

- Spadek liczby mieszkańców na terenie Powiatu na przestrzeni ostatnich lat.
- Utrzymujący się ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji wewnętrznych.
- Niewystarczająca w stosunku do potrzeb liczba miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3.
- Wyższa niż w całym województwie małopolskim stopa bezrobocia rejestrowanego.
- Znaczny wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni ostatnich lat.
- Wzrost osób po 50 roku życia pozostających bez pracy.
- Znaczący udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy.
- Problem bezrobocia wśród osób mających co najmniej jedno dziecko przed 6 rokiem życia.
- Wzrost liczby wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych.
- Zbyt mało rodziców objętych działaniami profilaktycznymi związanymi z używaniem substancji psychoaktywnych przez uczniów oraz zjawiskiem przemocy.

- Wsparcie opiekunów osób zależnych w postaci opieki wytchnieniowej.
- Funkcjonowanie placówek całodobowej opieki dla osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi (DPS).
- Prowadzenie działalności profilaktycznej dla dzieci i młodzieży w szkołach.
- Realizacja programów i organizacja wydarzeń aktywizujących bezrobotnych mieszkańców Powiatu.
- Spadek stopy bezrobocia na przestrzeni lat 2017-2019.
- Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
- Wsparcie rodzin poprzez działalność asystentów rodziny.
- Funkcjonowanie mieszkań chronionych treningowych dla wychowanków pieczy zastępczej oraz hostelu dla osób doznających przemocy.
- Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej oraz aktywizowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez realizację projektów społecznych.
- Funkcjonowanie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych oraz placówek wsparcia dziennego.
- Niewystarczający dostęp do klubów samopomocowych dla osób współzależnych, dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób doznających przemocy w gminach.
- Wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na terenie Powiatu.
- Niskie kompetencje wychowawcze rodziców i związana z tym konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.
- Wzrost liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za których pobyt opłacany jest przez gminy.
- Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej.
- Wzrost liczby osób umieszczanych w Domach Pomocy Społecznej.
- Wzrost liczby przestępstw w Powiecie.
- Spadek wskaźnika wykrywalności przestępstw na terenie Powiatu.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">■ Rozwój gospodarczy kraju i regionu.■ Pozyskanie środków unijnych na rozwój Powiatu.■ Kontynuacja działalności projektowej Powiatu.■ Utworzenie nowych miejsc pracy.■ Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.■ Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.■ Intensyfikacja działalności organizacji pozarządowych.■ Wzrost aktywności i integracji seniorów.■ Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.■ Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.■ Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.■ Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.■ Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.■ Skuteczność w rozwiązywaniu i przeciwdziałaniu problemom społecznym dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.	<ul style="list-style-type: none">■ Starzejące się społeczeństwo.■ Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.■ Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.■ Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.■ Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.■ Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.■ Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.■ Niskie zainteresowanie rodzin pełnieniem funkcji rodziny zastępczej.■ Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.■ Niewystarczające środki finansowe na realizację wszystkich zadań.■ Negatywne konsekwencje pandemii COVID-19, w szczególności związane z zatrudnieniem oraz stanem psycho-społecznym mieszkańców.

IV. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA I CELE STRATEGII

Wizja określa pożądany obraz powiatu w przyszłości, do którego urzeczywistnienia ma dojść w drodze realizacji poszczególnych założeń Strategii w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych. W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026 przyjęto następującą **wizję**:

Powiat Oświęcimski miejscem sprawnie funkcjonującego i zintegrowanego systemu pomocy oraz polityki społecznej, a także samorządu o silnej współpracy instytucji powiatowych, korzystającego z potencjału mieszkańców oraz zasobów gospodarczych, kulturowych i historycznych regionu.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, w brzmieniu:

Poprawa jakości życia mieszkańców Powiatu Oświęcimskiego poprzez zintensyfikowanie przestrzeni i możliwości społeczno-zawodowych, adekwatnie do potrzeb wspólnoty lokalnej oraz możliwie jej pełnej integracji społecznej.

2. CEL STRATEGICZNY I CELE OPERACYJNE

Celem strategicznym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026 jest budowanie skutecznego i zintegrowanego systemu pomocy i rozwiązywania trudności życiowych mieszkańców, aktywizacja społeczno-zawodowa, wzmocnienie potencjału osób i podmiotów lokalnego środowiska, a także adekwatne reagowanie na zachodzące zmiany społeczne.

1 CEL OPERACYJNY	Zintensyfikowanie działalności systemu wsparcia osób z niepełnosprawnością.
2 CEL OPERACYJNY	Zwiększenie świadomości mieszkańców Powiatu w zakresie zagrożeń wynikających ze spożywania substancji psychoaktywnych oraz prowadzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.
3 CEL OPERACYJNY	Koordinowanie działań przeciwdziałających przemocy, w celu budowania skutecznej i kompleksowej struktury wsparcia rodzin nią zagrożonych.
4 CEL OPERACYJNY	Udzielanie pomocy rodzinom w zakresie prawidłowego wypełniania ról rodzicielskich, rozwoju umiejętności i kompetencji niezbędnych do prawidłowego sprawowania funkcji rodzicielskiej oraz rozwiązywania sytuacji kryzysowych w rodzinie, a także wspieranie rodzicielstwa zastępczego.
5 CEL OPERACYJNY	Rozwój systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz wsparcie wychowanków w procesie usamodzielniania się.
6 CEL OPERACYJNY	Intensyfikacja działań wspierających i integrujących osoby starsze.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁE LUB CIĘŻKIE CHOROBY

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze **obszary problemowe** w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wzrost na przestrzeni ostatnich lat liczby osób, którym udzielono wsparcia pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności;
- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych;
- niska aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnościami wynikająca m.in. z niedostosowania miejsc pracy do ich potrzeb.

Cel operacyjny nr 1

Zintensyfikowanie działalności systemu wsparcia osób z niepełnosprawnością.

LP.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Podjmowanie współpracy instytucji samorządowych z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wspierania i rozwiązywania problemów osób z niepełnosprawnościami.	Liczba podjętych działań na rzecz wspierania i rozwiązywania problemów osób z niepełnosprawnościami we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
2	Wspieranie osób z niepełnosprawnościami w zakresie rehabilitacji społecznej, w tym dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.	Liczba osób, którym została przyznana pomoc.
3	Udostępnianie środków i narzędzi mających na celu polepszenie społecznej i zawodowej integracji osób z niepełnosprawnościami.	Liczba udzielonych środków i narzędzi służących polepszeniu integracji społecznej i zawodowej.
4	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do odpowiednich środków transportu, w celu zwiększenia ich mobilności.	Liczba środków transportu przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, liczba osób dorosłych korzystających z dowozu.
5	Udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach rodzicom/opiekunom dzieci z niepełnosprawnościami.	Liczba udzielonych informacji rodzicom/opiekunom dzieci z niepełnosprawnościami.
6	Dostosowywanie infrastruktury komunikacyjnej (dróg, chodników, przejść dla pieszych itp.) oraz dostępności informacyjno-komunikacyjnej w budynkach użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym słabowidzących.	Liczba przystosowanych elementów przestrzeni publicznej oraz budynków do osób z niepełnosprawnościami.

7	Organizowanie usług asystenckich w ramach projektu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami” oraz działalności wolontariackiej.	Liczba osób korzystających ze wsparcia asystenta, liczba godzin świadczonych usług asystenckich, liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w ramach wolontariatu.
8	Rozwijanie środowiskowego wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami (warsztaty terapii zajęciowej, środowiskowe domy samopomocy, grupy wsparcia itp.).	Liczba placówek wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, liczba działań wspierających rozwój istniejących placówek wsparcia.
9	Koordynowanie/inicjowanie działań współpracujących ze sobą instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz osób z niepełnosprawnościami, w tym w zakresie prowadzenia WTZ oraz ŚDS.	Liczba działań podjętych we współpracy instytucji i organizacji pozarządowych, liczba osób korzystających z WTZ, ŚDS, liczba zajęć prowadzonych w poszczególnych placówkach.
10	Organizowanie opieki wytchnieniowej dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów.	Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej, liczba godzin opieki wytchnieniowej przypadająca na 1 beneficjenta.
11	Organizowanie usług poradnictwa prawnego, psychologicznego i rodzinnego dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami.	Liczba udzielonych porad prawnych, psychologicznych i rodzinnych.
12	Rozwój kompetencji zawodowych kadry pomocy społecznej zajmującej się obsługą i wsparciem osób z niepełnosprawnościami.	Liczba osób biorących udział w warsztatach, szkoleniach wzmacniających kompetencje zawodowe.
13	Organizowanie szkoleń dla pracowników instytucji publicznych z zakresu obsługi osoby z niepełnosprawnościami.	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach.
14	Kształtowanie postaw społecznych w zakresie postrzegania osób z niepełnosprawnościami jako pełnoprawnego członka społeczeństwa.	Liczba zrealizowanych zadań związanych z kształtowaniem postaw społecznych. Liczba rozpowszechnionych ulotek, informatorów, plakatów.

15	Udzielanie pomocy osobom z niepełnosprawnościami w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.	Liczba osób, którym dofinansowano koszty szkolnictwa wyższego.
16	Aktywizowanie zawodowe osób z niepełnosprawnościami, tworzenie miejsc pracy chronionej, popularyzowanie wśród pracodawców zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami oraz realizowanie działań przewidzianych w Narodowym Programie Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych i Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej.	Liczba zrealizowanych projektów i działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.
17	Utworzenie przewodnika i baz danych zawierających informacje na temat miejsc i podmiotów wspierających osoby z niepełnosprawnościami.	Liczba podmiotów funkcjonujących na terenie Powiatu.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
PCPR, OPS, samorząd powiatowy, samorzady gminne, PUP, PZON	OPS, PUP, NGO, placówki ochrony zdrowia, jednostki oświatowe	Środki własne, budżet państwa, PFRON, środki europejskie, fundusz solidarnościowy

U Z A Ł E Ź N I E N I A

W oparciu o wnioski wynikające z przedstawionej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze **obszary problemowe** w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wystąpienia przemocy w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień,
- wzrost łącznej wartości sprzedanego na terenie powiatu oświęcimskiego alkoholu w ostatnich latach;

- zbyt mała liczba realizowanych w szkołach na terenie gmin powiatu oświęcimskiego programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN i IPiN;
- brak funkcjonujących Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych i grup samopomocowych na terenie części gmin Powiatu.

Cele operacyjny nr 2

Zwiększenie świadomości mieszkańców Powiatu w zakresie zagrożeń wynikających ze spożywania substancji psychoaktywnych oraz prowadzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.

LP.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych uświadamiających zagrożenia i konsekwencje stosowania środków psychoaktywnych.	Liczba uczestników działań informacyjno-edukacyjnych.
2	Monitorowanie skali problemu uzależnienia od substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców powiatu oświęcimskiego.	Liczba podjętych działań mających na celu monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.
3	Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.
4	Prowadzenie na terenie powiatu Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych i grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych, dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób współuzależnionych.	Liczba grup samopomocowych funkcjonujących na terenie Powiatu.

5	Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, IPIŃ związanych z tematyką uzależnień.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktycznych.
6	Kontynuowanie współpracy z Komendą Powiatową Policji w Oświęcimiu oraz działających w jej ramach komisariatów i posterunków Policji, w zakresie organizowania spotkań, pogadań i lekcji profilaktycznych na temat konsekwencji spożywania alkoholu, w tym w ciąży i w wieku starszym oraz prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości.	Liczba zorganizowanych spotkań/lekcji/pogadań, liczba osób w nich uczestniczących.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS, samorząd powiatowy, samorządy gminne, KPP, jednostki oświatowe, G/MKRPA	PCPR, NGO, KPP	Środki własne, budżet państwa

P R Z E M O C W R O D Z I N I E

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze **obszary problemowe** w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- występujący w rodzinach problem przemocy, który bezpośrednio dotyka dzieci,
- konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej na skutek doświadczenia przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny nr 3

Koordinowanie działań przeciwdziałających przemocy, w celu budowania skutecznej i kompleksowej struktury wsparcia rodzin nią zagrożonych.

LP.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.
2	Rozwój poradnictwa i prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Liczba udzielonych porad, liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych.
3	Wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla Interdyscyplinarnych Zespołów i grup roboczych powołanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba zorganizowanych szkoleń i superwizji dla członków Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych.
4	Organizowanie lokalnych kampanii społecznych przeciw przemocy.	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych przeciw przemocy.
5	Rozwijanie międzysektorowej współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy.	Liczba przeprowadzonych międzysektorowych spotkań/seminariów/konsultacji dla zróżnicowanych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy.
6	Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	Liczba zrealizowanych działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie.

7	Inicjowanie oraz wspieranie działań we współpracy z NGO i innymi podmiotami w zakresie organizowania wydarzeń sportowo-rekreacyjnych o charakterze profilaktycznym.	Liczba wydarzeń sportowo-rekreacyjnych zorganizowanych we współpracy z NGO.
8	Utworzenie i upowszechnianie przewodnika/bazy danych dotyczącej miejsc i instytucji, gdzie osoby doznające przemocy mogą otrzymać wsparcie.	Liczba miejsc wsparcia osób doznających przemocy w rodzinie.
9	Zapewnienie dzieciom doznającym przemocy miejsc w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w związku z przemocą w rodzinie.
10	Realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób doznających przemocy.	Liczba opracowanych programów, liczba osób objętych wsparciem w ramach programów.
11	Kontynuowanie funkcjonowania całodobowego hostelu dla osób doznających przemocy.	Liczba osób, którym udzielono schronienie w hostelu.
12	Organizowanie grup wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie.	Liczba grup wsparcia, liczba uczestników.
13	Prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy oraz monitorowanie ich sytuacji.	Liczba osób stosujących przemoc, biorących udział w programach edukacyjno-korekcyjnych. Liczba osób poddanych monitorowaniu.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
PCPR, OPS, ZI	NGO, G/MKRPA, KPP, POIK, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Środki własne, budżet państwa

**BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO
WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA
GOSPODARSTWA DOMOWEGO**

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze **obszary problemowe** w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich,
- problem przemocy w rodzinie dotyczący dzieci bezpośrednio wpływający na rozłam więzi rodzinnych.

Cel operacyjny nr 4

Udzielanie pomocy rodzinom w zakresie prawidłowego wypełniania ról rodzicielskich, rozwoju umiejętności i kompetencji niezbędnych do prawidłowego sprawowania funkcji rodzicielskiej oraz rozwiązywania sytuacji kryzysowych w rodzinie, a także wspieranie rodzicielstwa zastępczego.

LP.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Praca z rodzinami mającymi problemy opiekuńczo-wychowawcze polegająca na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku rówieśniczym i szkolnym.	Liczba rodzin mających objętych Wsparciem asystenta i innych specjalistów.
2	Organizowanie warsztatów i szkoleń dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach i szkoleniach wzmacniających kompetencje wychowawcze.
3	Organizowanie kampanii informacyjnych dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Liczba kampanii informacyjnych na temat poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.

4	Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.	Liczba osób pracujących w obszarze wspierania rodziny objętych szkoleniami. Liczba szkoleń.
5	Organizowanie różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację rodzin, w tym konkursów dla dzieci, festynów i pikników rodzinnych.	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin oraz liczba ich uczestników.
6	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	Liczba dzieci, których sytuacja edukacyjna oraz zdrowotna została zgłoszona jako nieprawidłowa przez pedagoga/pielęgniarkę szkolną do dyrekcji szkoły.
7	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz wspierania rodziny.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
8	Wsparcie rodzin w zakresie poradnictwa prawnego, psychologicznego i rodzinnego.	Liczba rodzin objętych wsparciem specjalistycznego poradnictwa.
9	Podejmowanie działań na rzecz dziecka i rodziny we współpracy ze środowiskiem lokalnym, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, kościołami oraz związkami wyznaniowymi.	Liczba działań podjętych na rzecz dziecka i rodziny we współpracy z różnymi instytucjami z terenu Powiatu.
10	Organizowanie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego dla dzieci.	Liczba dzieci objętych wsparciem.
11	Współpraca z organizacjami prowadzącymi świetlice środowiskowe, socjoterapeutyczne i opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba świetlic prowadzonych przez organizacje pozarządowe, liczba dzieci uczęszczających na zajęcia.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS	PCPR, NGO, jednostki oświatowe, samorząd powiatowy, samorząd gminny, PPP	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie

PROBLEMY ZWIĄZANE Z ZAPEWNIENIEM OPIEKI DZIECIOM POZBAWIONYM RODZICÓW

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejszy **obszar problemowy** w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej spowodowana bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnieniem od alkoholu oraz przemocą w rodzinie.

Cel operacyjny nr 5

Rozwój systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz wsparcie wychowanków w procesie usamodzielniania się.

LP.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizowanie szkoleń i warsztatów podnoszących kompetencje osób prowadzących rodziną pieczę zastępczą.	Liczba osób biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje. Liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów.
2	Udzielanie pomocy i wsparcia w usamodzielnieniu się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.	Liczba wychowanków objętych pomocą i wsparciem w usamodzielnieniu się.
3	Zapewnienie dorosłym wychowankom pieczy zastępczej wsparcia poprzez umieszczenie w mieszkaniu chronionym treningowym.	Liczba osób korzystających z mieszkania chronionego treningowego.

4	Podejmowanie współpracy międzyinstytucjonalnej w celu powrotu dzieci przebywających w pieczy zastępczej do rodzin naturalnych.	Liczba działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz powrotów dzieci do rodzin naturalnych.
5	Zapewnianie rodzinom zastępczym i dzieciom w nich przebywającym pomocy specjalistycznej oraz pomocy ze strony koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych, którym udzielono pomocy specjalistycznej. Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
6	Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych.	Liczba utworzonych grup wsparcia, liczba zorganizowanych spotkań grup.
7	Pozyskiwanie oraz szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.	Liczba pozyskanych oraz biorących udział w szkoleniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
8	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.	Liczba pracowników realizujących zadania z zakresu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej biorących udział w szkoleniach/warsztatach podnoszących kwalifikacje zawodowe.
9	Podejmowanie działalności projektowej.	Liczba realizowanych projektów w zakresie wsparcia rodzin i dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
PCRP	OPS, NGO, jednostki oświatowe, PPP	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie

W S P A R C I E O S Ó B S T A R S Z Y C H

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejszy **obszar problemowy** w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych oraz stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.

Cel operacyjny nr 6

Intensyfikacja działań wspierających i integrujących osoby starsze.

LP.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Diagnozowanie oraz monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych.	Liczba przeprowadzonych diagnoz.
2	Umożliwienie uczestnictwa ludzi starszych w życiu społecznym oraz inicjowanie działań mających na celu aktywizację społeczną i integrację seniorów (zajęcia sportowe, komputerowe, rozrywkowo-wypoczynkowe itp.)	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach.
3	Wspieranie rozwoju i tworzenie miejsc przyjaznych seniorom, w których prowadzone będą różnorodne aktywności (np. Dzielne Domy Pobytu, Kluby Seniora, instytucje kultury).	Liczba miejsc, w których prowadzone są zajęcia dla seniorów, liczba uczestników.
4	Współpraca i podejmowanie inicjatyw na rzecz rozwoju Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz promowanie ich działalności wśród osób starszych.	Liczba UTW działających na terenie Powiatu, liczba osób uczęszczających na zajęcia.
5	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom starszym w pełnieniu obowiązków domowych w formie wolontariatu i solidarności międzypokoleniowej.	Liczba osób działających na rzecz osób starszych w formie wolontariatu.
6	Zapewnienie osobom starszym, w szczególności zamieszkującym obszary wiejskie, dostępu do usług opiekuńczych.	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych.

7	Podjęcie działań ukierunkowanych na wzrost liczby osób świadczących usługi opiekuńcze dla osób starszych.	Liczba działań podjętych w celu zwiększenia liczby osób świadczących usługi opiekuńcze.
8	Organizowanie szkoleń dla opiekunów osób starszych.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla osób starszych.
9	Promowanie działalności Gminnych Rad Seniorów i popularyzacja idei w samorządach gminnych.	Liczba gmin, w których działalność prowadzą Rady Seniorów.
11	Rozszerzenie Oświęcimskiej Karty Seniora o pozostałe gminy Powiatu.	Liczba gmin włączonych do lokalnego programu Karta Seniora.
12	Kontynuowanie realizacji Programu „Powiat Oświęcimski Przyjazny Seniorom”.	Liczba wydanych Powiatowych Ogólnopolskich Kart Seniora.
13	Realizowanie programu „Miejsc Przyjaznych Seniorom” gratyfikującego miejsca dostosowane funkcjonalnie do potrzeb osób starszych w Gminach.	Liczba Gmin włączonych do Programu, liczba miejsc, które otrzymały certyfikat.
14	Wsparcie inicjatyw organizacji pozarządowych i środowisk lokalnych na rzecz działań kierowanych do osób starszych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób starszych.
15	Inicjowanie powstania całodobowej placówki wsparcia dla osób starszych, somatycznie chorych i osób z niepełnosprawnościami.	Liczba utworzonych DPS, liczba miejsc w placówkach.
16	Rozwijanie samorządowych zasobów mieszkaniowych o mieszkania socjalne i chronione dla osób starszych w celu umożliwienia im pozostania w środowisku lokalnym.	Liczba mieszkań dostosowanych do potrzeb osób starszych, liczba osób zamieszkujących w nich.
17	Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej poprzez wspieranie organizacji zajęć edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych, liczba zorganizowanych zajęć.

18	Edukacja oraz promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród osób starszych.	Liczba uczestników działań edukacyjnych.
19	Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/przeprowadzonych warsztatów dla osób starszych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS, samorządy gminne	PCPR, NGO, KPP, jednostki oświatowe, kluby seniora, dzienne domy pobytu, UTW	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie

3. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026 przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców oraz organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności powiatu oświęcimskiego jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;

- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

4. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026 to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Powiecie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu.

Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Powiatu w Oświęcimiu o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026”.	II kwartał 2021 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	II kwartał 2021 r. – IV kwartał 2026 r.
Etap III	Monitoring Strategii.	W miesiącu maju następnego roku za rok poprzedni począwszy od 2022 r. do 2026 r.

Etap IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy.	Sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii, czyli od II kwartału 2021 r. do IV kwartału 2026 r.
Etap V	Podsumowanie i ocena Strategii (ewaluacja ex-post).	IV kwartał 2026 r.

Źródło: opracowanie własne

5. SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki regionalnej i lokalnej. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Zespół ds. Wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026 oraz Dyrektor PCPR jako osoba koordynująca prace Zespołu, przy wyborze zadań do realizacji będą brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii Zespół powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć.

6. PLAN KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ DOKUMENTU

W trakcie prac nad projektem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026 dokument był przedłożony do konsultacji społecznych właściwym terytorialnie gminom, tj. działającym w ich strukturach Ośrodkach Pomocy Społecznej oraz Urzędom Gmin. Po uchwaleniu go przez Radę Powiatu zostanie umieszczony na:

- stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu,
- stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Oświęcimiu.

7. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będą na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działań w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych. Podstawowym celem wyżej wymienionych działań będzie dostarczenie praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji. Wdrażanie Strategii monitorowane będzie na bieżąco przez realizatorów merytorycznych poszczególnych zadań, natomiast ocena stopnia realizacji i osiągniętych efektów będzie dokonywana co rok w Sprawozdaniu z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026.

Wskaźniki stopnia efektywności realizacji Strategii

Celem oceny wdrażanych działań, wykorzystane zostaną wskaźniki społeczne odzwierciedlające ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju, w tym m.in.:

- dane statystyczne w obszarze dotyczącym ludności - liczba osób korzystających z różnorodnych form wsparcia ze strony jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu Powiatu,
- w obszarze dotyczącym rynku pracy - liczba osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w poszczególnych latach,

- wskaźniki społeczne: liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, liczba inicjatyw społecznych w obszarze aktywizacji i integracji społecznej i zadań zleconych w tym zakresie (grupy wsparcia, rodzinne formy opieki nad dziećmi),
- wskaźniki ekonomiczne: stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu i wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.

Cechy programów i projektów

Strategia rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które zostaną przeznaczone na ten cel. Projekty będą realizowane w ramach:

- zasobów własnych samorządu,
- działalności organizacji pozarządowych,
- innych instytucji zewnętrznych.

Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinna je cechować:

- **Efektywność** - jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadanych jej przez ekonomię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania, a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstawania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.

- **Skuteczność** - jest to zgodność między stanem rzeczy, określonym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowana: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie - jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczenie obszarów bezrobocia w poszczególnych gminach).
- **Celowość** - jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

8. OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026 poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyka, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

V. WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026 jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026 zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom oraz niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców powiatu oświęcimskiego i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

1. podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
2. dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
3. podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych oraz podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
4. wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
5. promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
6. doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
7. zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
8. interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Powiatu.

Zgodnie z celami strategicznymi i głównym założeniem niniejszego dokumentu, jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców Powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Powiatu, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi wybór priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

VI. BIBLIOGRAFIA

1. <https://bdl.stat.gov.pl>
2. <https://mapa.wyniki.edu.pl>
3. <http://oke.krakow.pl>
4. <http://pcproswiecim.pl>
5. <https://pl.wikipedia.org>
6. <https://polska.fandom.com>
7. <http://sejm.gov.pl>
8. Joanna Staręga-Piasek, Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, Warszawa 2013.
9. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.
10. Raport o Stanie Powiatu Oświęcimskiego za 2019 i 2020 rok.
11. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok
12. Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok.
13. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

VII. SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Mapa powiatu oświęcimskiego.....	14
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu oświęcimskiego według klas wielkości (stan na koniec 2020 roku).....	23

SPIS TABEL

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	7
Tabela 2. Powierzchnia gmin znajdujących się na terenie powiatu oświęcimskiego.....	15
Tabela 3. Przyrost naturalny w powiecie oświęcimskim na przestrzeni lat 2017-2019.....	17
Tabela 4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach należących do powiatu oświęcimskiego w 2019 roku.....	18
Tabela 5. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w powiecie oświęcimskim w latach 2017-2019 (w procentach).....	18
Tabela 6. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w powiecie oświęcimskim w latach 2017-2019	19
Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w poszczególnych gminach powiatu oświęcimskiego w latach 2017-2020	22
Tabela 8. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w powiecie oświęcimskim (stan na koniec 2020 roku)	22
Tabela 9. Wydatki powiatu oświęcimskiego na 1 mieszkańca z podziałem na poszczególne gminy na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych).....	25
Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe w powiecie oświęcimskim na przestrzeni lat 2017-2019	26
Tabela 11. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w powiecie oświęcimskim, w poszczególnych gminach oraz województwie małopolskim w latach 2017-2019.....	26
Tabela 12. Instalacje techniczno-sanitarne w powiecie oświęcimskim z podziałem na poszczególne gminy w 2019 roku (w procentach).....	27
Tabela 13. Infrastruktura i zasoby kulturalne na terenie powiatu oświęcimskiego z podziałem na poszczególne gminy.....	28

Tabela 14. Ludność gmin należących do powiatu oświęcimskiego według edukacyjnych grup wieku w 2019 roku.....	32
Tabela 15. Wykaz placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym są poszczególne gminy powiatu oświęcimskiego	33
Tabela 16. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu województwa małopolskiego, powiatu oświęcimskiego oraz należących do niego gmin (w procentach)	36
Tabela 17. Wyniki egzaminu maturalnego w 2020 roku w powiecie oświęcimskim oraz województwie małopolskim (w procentach).....	37
Tabela 18. Podmioty lecznicze działające na terenie gmin powiatu oświęcimskiego.....	40
Tabela 19. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w powiecie oświęcimskim z podziałem na gminy w 2019 roku	41
Tabela 20. Kadra Ośrodków Pomocy Społecznej w powiecie oświęcimskim w latach 2017-2019.....	46
Tabela 21. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminach należących do powiatu oświęcimskiego w latach 2017-2019.....	47
Tabela 22. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach należących do powiatu oświęcimskiego (w procentach).....	47
Tabela 23. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2017-2019 w gminach należących do powiatu oświęcimskiego.....	48
Tabela 24. Liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach należących do powiatu oświęcimskiego	50
Tabela 25. Wskaźnik pracy socjalnej w gminach należących do powiatu oświęcimskiego na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach)	51
Tabela 26. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc powodu bezrobocia w gminach wchodzących w skład powiatu oświęcimskiego w latach 2017-2019	55
Tabela 27. Mieszkańcy powiatu oświęcimskiego zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2017-2020 oraz ich udział w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym (stan na koniec roku) - w podziale na gminy	56
Tabela 28. Mieszkańcy powiatu oświęcimskiego będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP na przestrzeni lat 2017-2020	57
Tabela 29. Rodziny z terenu gmin wchodzących w skład powiatu oświęcimskiego, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019	64
Tabela 30. Liczba udzielonych świadczeń - zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019.....	65

Tabela 31. Liczba rodzin z terenu gmin wchodzących w skład powiatu oświęcimskiego, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019.....	66
Tabela 32. Liczba wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności orzeczeń, legitymacji i kart parkingowych w latach 2017-2020.....	67
Tabela 33. Liczba osób objętych rehabilitacją społeczną przy udziale środków PFRON w latach 2017-2020.....	70
Tabela 34. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej z powodu alkoholizmu w gminach należących do powiatu oświęcimskiego na przestrzeni lat 2017-2019.....	72
Tabela 35. Działania Gminnych/Miejskich Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminach należących do powiatu oświęcimskiego wobec osób uzależnionych oraz członków ich rodzin w latach 2017-2019.....	73
Tabela 36. Łączna wartość sprzedanego na terenie powiatu oświęcimskiego alkoholu z podziałem na poszczególne gminy w latach 2017-2019 (w złotych).....	77
Tabela 37. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminach należących do powiatu oświęcimskiego na przestrzeni lat 2017-2019.....	78
Tabela 38. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminach należących do powiatu oświęcimskiego na przestrzeni lat 2017-2019.....	81
Tabela 39. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskiej Karty” w poszczególnych gminach powiatu oświęcimskiego w latach 2018-2020.....	82
Tabela 40. Dane dotyczące udzielonej pomocy przez POIK w latach 2017-2020.....	86
Tabela 41. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w gminach należących do powiatu oświęcimskiego w 2019 roku (liczba świadczeń).....	88
Tabela 42. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019 z podziałem na poszczególne gminy należące do powiatu oświęcimskiego.....	89
Tabela 43. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego we wszystkich gminach należących do powiatu oświęcimskiego w latach 2017-2019.....	90
Tabela 44. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem w poszczególnych gminach powiatu oświęcimskiego na przestrzeni lat 2017-2019.....	91
Tabela 45. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w powiecie oświęcimskim i gminach do niego należących na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach).....	99
Tabela 46. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w gminach powiatu oświęcimskiego w latach 2017-2019 (według liczby wypłaconych świadczeń).....	99

Tabela 47. Liczba zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach powiatu oświęcimskiego.....	100
Tabela 48. Odpłatność poszczególnych gmin powiatu oświęcimskiego za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba osób)	101
Tabela 49. Liczba wszczętych postępowań w latach 2017-2020 na terenie powiatu oświęcimskiego	103

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców powiatu oświęcimskiego w latach 2017-2019	16
Wykres 2. Liczba mieszkańców powiatu oświęcimskiego w podziale na gminy w 2019 roku	16
Wykres 3. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących powiat oświęcimski na przestrzeni lat 2017-2019	17
Wykres 4. Stopa bezrobocia w powiecie oświęcimskim na przestrzeni lat 2017-2020 w porównaniu do województwa małopolskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)	20
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017-2020.....	21
Wykres 6. Dochody i wydatki powiatu oświęcimskiego ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych).....	25
Wykres 7. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu oświęcimskiego według danych Narodowego Spisu Powszechnego.....	31
Wykres 8. Ludność powiatu oświęcimskiego według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku.....	32
Wykres 9. Udział wydatków budżetu na oświatę i wychowanie w powiecie oświęcimskim w latach 2017-2019	38
Wykres 10. Udział wydatków z budżetu poszczególnych gmin powiatu oświęcimskiego na oświatę i wychowanie w 2019 roku.....	39
Wykres 11. Liczba pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu w latach 2017-2020	52
Wykres 12. Łączna liczba godzin, w których w 2019 roku czynne były Punkty Informacyjno-Konsultacyjne w gminach powiatu oświęcimskiego	75
Wykres 13. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w poszczególnych gminach powiatu oświęcimskiego w 2020 roku	82
Wykres 14. Liczba osób korzystających z hostelu w powiecie oświęcimskim w latach 2017-2020.....	86
Wykres 15. Liczba rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci w latach 2017-2020	93

Wykres 16. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw na terenie powiatu oświęcimskiego w latach 2017-2019	104
Wykres 17. Liczba zgłoszonych interwencji w latach 2017-2020.....	104
Wykres 18. Liczba przeprowadzonych interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu/środków odurzających w latach 2017-2020.....	105

Uzasadnienie

Przepisy art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.) obligują powiat do opracowania i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych wraz z opracowaniem i realizacją programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Strategia w szczególności uwzględnienia programy pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu przygotowało projekt „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2026”.

Niniejsza strategia zawiera w szczególności: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunek niezbędnych działań, sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe i wskaźniki realizacji działań.

W myśli art. 9 ust.1 pkt. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy do zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy należy opracowanie i realizacji programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część III powiatowej strategii (str.54 - 63).

Strategia systematyzuje działania i określa priorytety lokalnej polityki rynku pracy mającej na celu poprawę sytuacji osób bezrobotnych, wpisując się jednocześnie w realizację priorytetów i celów zawartych w regionalnych dokumentach strategicznych.

Strategia została poddana konsultacjom społecznym.